

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 maj.

2 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2008/09:191 till miljö- och jordbruksutskottet

3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 maj

JuU17 Straffet för mord m.m.

Punkt 2 (Livstidsstraffet)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

247 för utskottet

34 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 79 m, 22 c, 24 fp, 21 kd

För res. 1: 3 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 26 s, 18 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 4 v, 6 mp

Punkt 5 (Påföljdssystemet)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

145 för utskottet

136 för res. 3

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 78 m, 22 c, 24 fp, 21 kd
För res. 3: 105 s, 18 v, 13 mp
Frånvarande: 25 s, 19 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 4 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU16 Internationella frågor om hållbar utveckling och miljö

Punkt 1 (Mål och inriktning m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

136 för res. 1

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 22 c, 24 fp, 21 kd

För res. 1: 105 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 25 s, 18 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 4 v, 6 mp

Punkt 4 (Vatten)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

145 för utskottet

136 för res. 3

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 21 c, 24 fp, 21 kd

För res. 3: 105 s, 18 v, 13 mp

Frånvarande: 25 s, 18 m, 8 c, 4 fp, 3 kd, 4 v, 6 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Djurskyddskontroll-
register m.m.*

4 § Djurskyddskontrollregister m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU24
Djurskyddskontrollregister m.m. (prop. 2008/09:143).

Anf. 1 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s):

Herr talman! I dag ska vi debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 24 om djurskyddskontrollregister. I betänkandet behandlas också ett antal motioner från allmänna motionstiden.

Vi socialdemokrater har inga invändningar mot införandet av ett djurskyddskontrollregister. Vi tycker att allt som underlättar tillsyn och kon-

troll på djurskyddsområdet är bra. Vi anser att ett centralt djurskyddskontrollregister kommer att underlätta detta.

När det gäller motionerna som behandlas i betänkandet är vi dock inte lika överens med regeringen och de borgerliga partierna. Vi socialdemokrater har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet en reservation i betänkandet. Det gäller en fråga som vi har diskuterat här i kammaren flera gånger under mandatperioden och som jag hade hoppats att vi skulle slippa behöva diskutera fler gånger. Det handlar om tidelag, alltså sexuellt utnyttjande av djur.

Jag tänker inte stå här och förklara detaljer i ämnet. Jag tänker inte heller berätta om alla självklara argument som finns för varför tidelag ska vara olagligt. Det förstår varenda människa.

En gång i tiden hade vi dödsstraff i Sverige för tidelag. Men från 1944 är det inte längre olagligt. Djurskyddslagen tillåter förvisso inte att djur utsätts för smärta eller tvång – något som används i debatten av dem som sjukt nog försvarar tidelag. De påstår att de inte bryter mot denna lag och att det som de håller på med därmed är sanktionerat av svensk lagstiftning. Det är helt absurt. Det är en skamfläck i svensk lagstiftning.

Efter att tv-programmet *Insider* avslöjat ett stort svenskt djursex nätverk och Expressen följt upp det sade jordbruksminister Erlandsson den 13 november i fjol: ”Det ska inte vara tillåtet att ha samlag med djur.” Det uttalandet var en stor framgång efter jordbruksministerns tidigare minst sagt otydliga hållning i frågan.

Trots flera debatter i kammaren där man från den borgerliga alliansen har sagt att man inte kan kriminalisera något som är så svårt att bevisa, vilket för övrigt är ett av de mest anmärkningsvärt dåliga argument jag har hört från den borgerliga sidan i riksdagen, ändrade ministern ståndpunkt när medierna visade vad oppositionen redan hade berättat. Djur utnyttjas sexuellt i Sverige, de gör det på ett organiserat sätt och förövarna stöder sig på att det inte är ett lagbrott. Men var är lagstiftningen?

Vi vet att regeringen kan leverera fort om den vill. Som ett exempel stod vi här för två veckor sedan och debatterade eftersök på trafikskadat vilt. Då fanns det inga förslag. Drygt en vecka senare ligger en tryckt proposition på riksdagens bord. Det är imponerande.

För sex månader sedan utlovades en ny lagstiftning mot tidelag. Vad har då hänt? Man har hållit en hearing. I övrigt citerar jag texten i betänkandet: ”Regeringen har för avsikt att se över vilka åtgärder som kan vara lämpliga för att stärka skyddet för djur mot att användas för sexuella ändamål. Denna översyn ska utgöra en del i en större utredning som kommer att få till uppgift att se över nuvarande djurskyddslagstiftning.”

I mina öron låter det som en långbänk och långt från jordbruksministerns löfte om att kriminalisera samlag med djur. Det låter i alla fall inte som att det är en prioriterad fråga i regeringens arbete. Hur länge ska vi vänta och varför? Hur många fler avslöjanden ska det krävas för att det ska bli fart i frågan igen?

Herr talman! Jag vet vad mina borgerliga motdebattörer kommer att säga, om de alls nämner detta område. För att förekomma dem är det lika bra att jag bemöter det redan här och nu.

De kommer att säga, med upprörda röster, att ni ledde regeringen i 12 år, och ingenting hände. Vi har hört detta i många andra debatter. Det är sant att det inte hände någonting då. Det har heller inte hänt någonting i

den här frågan under någon av de borgerliga regeringar vi har haft sedan 1944. Vi har inte skött oss, ni har inte skött er, men nu har vi en enighet i riksdagen – leverera!

Med detta yrkar jag bifall till reservation 6.
(Applåder)

Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Inte heller vi har något emot en översyn av djurskyddslagstiftningen och ett djurskyddskontrollregister. Vi tycker att det är okej, fast det beror förstås på vad översynen av djurskyddslagstiftningen landar i så småningom.

Däremot måste jag återigen säga att jag fortfarande är ledsen för djurens skull över att Djurskyddsmyndigheten lades ned den 1 juli 2007. Efter denna nedläggning tycker vi nämligen att det saknas en funktion som verkligen utvecklar kunskap om modern djuretik här i Sverige. Vänsterpartiet menar därför att vi bör utreda hur ett verkligt fristående och opolitiskt råd kan tillsättas för att se till djurens bästa. Vi har sagt det förut: Norge har en modell som vi tycker att man ska titta vidare på.

Jordbruksministern, som glädjande nog är här i kammaren, kommer förmodligen att säga att Jordbruksverket redan har ett djurskyddsråd som har till uppgift att arbeta just med djurskyddsfrågor – ett råd som ska driva utvecklingen inom etik, utbildning och forskning. Det kan jag också läsa i betänkandet.

Men det verkar inte som om det här djurskyddsrådet gör något större väsen av sig. När jag sökte på Jordbruksverkets hemsida fick jag 14 träffar på ”djurskydd”, och då sökte jag på alla områden, från krisberedskap till författningar. När jag sökte på ”djurskyddsråd” ”djur” och ”veterinär” fick jag upp fem titlar, de flesta flera år gamla. Det har ju faktiskt funnits djurskyddsråd även tidigare.

Vänsterpartiet tycker inte att detta är tillräckligt, och vi menar att djurrätten i Sverige behöver stärkas. Därför tycker vi att vi bör tillsätta en djurombudsman. En sådan myndighet skulle faktiskt kunna bidra till att utveckla djurrättsliga och djuretiska frågor.

Herr talman! Vi vill också öka stödet till forskning om alternativa djurförsök. Det är nämligen så att fler och fler djur används inom forskning. Enligt EU-kommissionens nyligen utgivna rapport användes drygt 12 miljoner djur i djurförsök i EU under 2005. Antalet djur som används vid försök ökar också i Sverige. Från 2004 till 2005 ökade antalet djur i djurförsök med 24 procent till totalt drygt 507 000 djur. Det finns alltså mycket kvar att göra för att minska, ersätta och avskaffa djurförsök.

Det är viktigt att mer görs för att ersätta djurförsök med laboratorie-baserad teknik. En stor del av forskningen om cancer, aids och andra sjukdomar sker redan nu utan djurförsök. Mycket kunskap om oss människor och våra sjukdomar kommer från undersökningar av sjuka människor och icke skadliga experiment på frivilliga. En allt större del av dagens forskning sker också på celler och vävnadsbitar från människor. Små bitar av ett organ kan tas till vara vid en operation utan att vi skadas.

Det är dessutom så att i de flesta djurförsök används djur som modeller för att forska om människokroppen, människors sjukdomar och hur människor riskerar att skadas av olika kemikalier, miljögifter och annat. Men vi vet att det finns många skillnader mellan djur och männi-

skor som gör det svårt att direkt översätta de resultat man får vid försök på djur till vad som händer i våra kroppar. Att använda djur som modell för oss är alltså långt ifrån optimalt.

Därför finns många skäl till att vi ska utveckla och använda alternativ – för djurens skull men också för vår skull. När de alternativa metoderna väl finns är de ofta billigare, mer pålitliga och ger snabbare resultat än försök med djur.

Jag tycker inte heller att det är självklart att djurförsök ska tillåtas bara för att det saknas alternativ. Alla djurförsök är inte livsviktiga för oss människor. Många djurförsök har redan ersatts av alternativa metoder, men för att kunna ersätta fler behöver vi mer forskning. Där, herr talman, vill jag att Sverige ska agera mer i EU för att öka anslagen till forskningen om alternativa djurförsök.

Sist men absolut inte minst vill jag instämma med Helén Pettersson, den föregående talaren: Det är viktigt med ett förbud mot att utnyttja djur sexuellt. Det är, precis som Helén Pettersson sade, helt makalöst att det inte längre finns ett sådant förbud i Sverige. Som vi vet har det funnits tidigare, i 1944 års djurskyddslag, men detta förbud trillade av någon anledning ur djurskyddslagen 1988.

Ett direkt förbud mot att utnyttja djur sexuellt finns alltså inte längre, detta trots att fler och fler rapporter kommer in till djurskyddsorganisationerna i Sverige om att det förekommer och att det ökar. På nätet sprids bilder som ska vara tagna i Sverige där djur utnyttjas. Vi tycker, herr talman, att detta är alldeles nog för att återställa det förbud som fanns i 1944 års djurskyddslag.

I en interpellationsdebatt här i riksdagen den 6 maj förra året hade jordbruksministern stora problem med gränsdragningen mellan sexuellt utnyttjande av djur och vad som inte kunde vara det. Jag lovar att vi som lyssnade och sedan också har läst detta inte hade några som helst problem med den gränsdragningen.

Jordbruksministern lovade då att det skulle komma ett förslag. Det mynnade, som vi vet, ut i en hearing. Jag undrar nu och kanske får svar av jordbruksministern här om problemen med gränsdragningen är över och om vi kan få se ett lagförslag. Som vi vet kan det ju gå oerhört fort när viljan finns.

Herr talman! En djurombudsman skulle med all säkerhet jobba inte minst för det sista som är sagt. Det gör jag också. Jag yrkar därför bifall till reservationerna 2 och 6.

Anf. 3 TINA EHN (mp):

Herr talman! *Djurskyddskontrollregister m.m.* är vad vi debatterar. ”Med mera” är de motioner som på något vis handlar om djurskydd i det här betänkandet.

Djurskyddskontrollregistret har ett syfte, och det är att bidra till en effektivare kontroll på djurskyddsområdet. Det ska medföra en bättre samordning av kontrollmyndigheterna. Uppgifterna i registret ska kunna användas till att förbättra kontrollen av bland annat tvärvillkoren som ger olika ekonomiska stöd inom jordbruksområdet.

Gårdsstödet är ett sådant grundstöd, ett EU-stöd som utgår till jordbrukare oberoende av vad man producerar. För att kunna få fullt stöd måste man uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Man måste sköta sin

jordbruksmark enligt särskilda villkor och även värna om miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Tvärvillkoren omfattar exempelvis krav rörande skötsel av djuren, veterinärmedicinska behandlingar, avel, journaler och stallens utformning, klimat och buller.

För kontroll av dessa tvärvillkor har ett gemensamt regelverk upprättats inom EU. Som exempel kan jag nämna att jag har en fårbesättning som har lammat nu i vår. Då ska man se till att lammen får de här fantastiska brickorna i öronen – de gula lapparna alla våra djur har sedan vi gick med i EU. Är det ett bagglamm som föds räcker det med en bricka. Är det tacklamm som man tror att man ska fortsätta att avla på ska de i alla fall ha två brickor. Detta ska ske inom sex månader. Det ska vara ett identitetsnummer från gården, och det ska vara ett identitetsnummer på djuret. Det är alltså väldigt mycket som kontrolleras. Det är därför vi har djur som springer omkring med lappar i öronen.

Ett sådant här register ska också medföra att det blir enklare att söka efter och sammanställa personuppgifter. Det här kan i sig anses innebära en större risk för kränkning av den personliga integriteten om man ser på det hela så, men här anser regeringen ändå att det integritetsintrång som det här registret kan sägas innebära för den enskilde inte väger tyngre än behovet av ett sådant register. Så har man utvecklat det i propositionen. De personuppgifter som bör få behandlas i ett kontrollregister är inte av den karaktären att de utgör känsliga uppgifter i personuppgiftslagens mening. Uppgifterna omfattas till exempel inte av definitionen i § 13 personuppgiftslagen. Det handlar emellertid om ett stort antal register och om att flera av uppgifterna ursprungligen har registrerats för andra ändamål än för djurskyddskontroll.

Vidare behandlar vi motioner från den allmänna motionstiden. Jag kommer att ta upp några av dem här.

En handlar om mjölk Kors rätt till bete. Den här motionen har jag skrivit med erfarenhet av att det ges dispenser och med insikten om att det pågår en diskussion och sker påverkan från bland annat några håll här i landet. I utskottet blev vi nyligen uppvaktade av en organisation av mjölkproducenter som diskuterade frågan om stora stallar och möjligheten att slippa beteskravet när man bygger stora anläggningar.

Det är klart att stora stallar med många djur skapar problem då djuren ska gå ut varje dag. Det blir upptrampade områden med leriga ytor och svårigheter att hitta tillräckliga betesarealer nära. Men man kan ju, om man planerar för nya djurstallar, även planera för att djuren ska ha möjlighet till bete.

En motion från Folkpartiet handlar om kastrering av smågrisar utan bedövning. Det är någonting som fortfarande pågår. Orsaken till att man kastrerar smågrisar är att det kan utvecklas så kallad galtluk. Jag tror att det är hos 1 procent av grisarna som man ser den här utvecklingen, och den upplevs som obehaglig av många. Kastreringen får ske av den som sköter djuren fram till en veckas ålder, och sedan måste man ha veterinär till hjälp.

Man gav ett uppdrag till Jordbruksverket 2008 om att utreda förutsättningarna för att lokalbedöva vid kastrering av smågrisar. I det här uppdraget redovisar man att kastrering av smågrisar utan föregående bedövning inte är djurskyddsmässigt acceptabelt. Det tror jag att vi vet allihopa. Men det här har pågått så länge. Jag vet att jag har diskuterat

den här frågan i 30 års tid. Hur mycket smärta har inte passerat under de här åren!

Många länder inom EU kastrerar över huvud taget inte grisar, och vårt grannland Norge har valt att fatta ett beslut mot kastrering från 2009. Det här är verkligen en symbolfråga, kan man säga. Framför allt många unga människor väljer i dag att låta bli att äta kött, men samtidigt går den totala utvecklingen åt motsatt håll. Köttkonsumtionen ökar och ökar.

Det är enligt min och Miljöpartiets mening viktigt att arbeta för att djur ska slippa onödigt lidande på grund av att vi har valt att använda dem i vår tjänst och för vår försörjning.

Jordbruksverket tycker inte att man kan ställa krav på grisproducenter att utföra bedövning, men man ser att det går och att det är möjligt. Det som är bra här är att man i alla fall i regleringsbrevet till Jordbruksverket har tagit upp frågan om att utveckla tekniken och att man dessutom ska göra några försök på vissa gårdar och redovisa dessa i vinter, vilket jag ser fram emot. Det är vår självklara skyldighet att lösa detta, och om det kostar, så kostar det.

En annan motion handlar om djurskydd vid hästsport. Jag har skrivit en motion om kontroll av metoder och utrustning vid utövande av hästsport. Jag har skrivit den med anledning av att det finns glapp i djurskyddet vid våra travbanor och glapp i kontrollen av utrustning för hästar vid tävlingar. Det här har jag vid två tillfällen diskuterat i interpellationsdebatter med jordbruksministern. Eftersom vi har jordbruksministern här i dag är min fråga om han och regeringen ser det här glappet, att det finns en brist, att detta delvis styrs av att det finns en arbetsordning som begränsar banveterinärerna och att det är pengar och hets som ofta styr mer än andra regleringar vid en travbana. Det är inte för inte som man har en slogan inom travsporten som säger: För hästen ger allt.

Pullburkar, halsbygel, bitskiva, tungband, gomtryckare och huvudstång är välkända och har anammats som lösningar på problem som uppkommit under träning med travhästar. Det finns uppfinningsrika personer som löser problemen med hjälp av diverse tilltag. När det gäller just utrustningen inom travet tycker jag, som jag tar upp i motionen, att en förprovning av utrustningen av en objektiv myndighet skulle behövas i stället för att verksamhetsutövaren som nu själv godkänner sin utrustning, vilket är en märklig tågordning.

Vi kan i dagens betänkande läsa att det kommer ett förslag om den veterinära verksamheten och att den ska ta upp just frågan om kontrollen vid tävlingar. Banveterinärernas situation ska också tas med. Det tycker jag är mycket bra. Jag ser fram emot detta och hoppas att man beaktar det som finns i den här motionen om att också säkerställa förprovningen av ny teknik.

En annan fråga som debatterades för ganska många år sedan och som finns med i en motion är frågan om Belgian blue, alltså nötrassen belgisk blå. Den är framavlad för största möjliga köttproduktion. Rasen har en mycket välutvecklad muskulatur, och det beror på att den har en dubbel uppsättning av muskler. Det är en naturlig mutation och alltså ingen genmodifiering, men den beror på att ett protein som hämmar muskeltillväxten inte fungerar.

När jag läste om den här rasen på Wikipedia på Internet hittade jag uppgiften att den här rasen är ett resultat av en målmedveten inseminat-

ionsavel som har pågått de senaste decennierna och att av de renrasiga Belgian blue-djuren måste 86 procent förlösas med kejsarsnitt den första kalvningen enligt en vetenskaplig undersökning i Belgien. Det är ju som att ha en dragkedja i sidan på en ko. Man tar också upp att det var bruket av antibiotika efter andra världskriget som gjorde kejsarsnittet möjligt, vilket banade väg för avel med muskulösa djur hos vilka bäckenöppningen är mindre och kalvarna större. Den kraftiga muskulaturen leder till högre slaktkroppsutbyte och bättre foderomvandlingsförmåga. Minskad fetthalt leder till mörare och magrare kött.

Då kan man ju fundera på en sak. I dag äter vi mer och mer kött på restauranger, och där vill man ju inte ha magrare kött, utan det ska vara ganska mycket fett insprängt i det för att det ska fungera i deras organisation.

Vidare är de inre organen förminskade. Levern är till exempel 29 procent mindre och lungorna 22 procent mindre hos tjuren jämfört med konventionella raser. Sedan har den ju antagligen svårt att röra sig naturligt också.

Jag vet att man enligt EG-rätten godkänner den här rasen för avel i Sverige. Däremot finns det ett väldigt stort motstånd och en branschöverenskommelse om att inte hantera det här köttet eller föda upp djuren. Dock envisas vissa personer med att ändå föda upp dessa djur eftersom det ytterst är tillåtet, människor som antagligen ser att det finns pengar att tjäna på de här sönderavlade djuren – djur som inte orkar bära sig själva eller klarar av att föda fram sina kalvar. Då kan man undra vad det är för fel på vårt samhälle. Hur kan en sådan verksamhet få vara lönsam?

Jag vet att jordbruksministern har agerat i frågan, men jag undrar ändå om det inte har tillkommit något mer under resans gång och vad man vidare kan göra i den här frågan, eftersom jag inte har följt diskussionerna speciellt noggrant under senare tid. Och även om debatten har lagt sig finns ju de här djuren där ute någonstans, och jag tror inte att moderna konsumenter accepterar djur som föds upp med de här defekterna. Vi har ju ändå en djurskyddslag som gäller. Om det betraktas som ett djurskyddsproblem med defekter på kor, eller varför inte de hundar som vi på senare tid har fått se, funderar man ju på om vi ändå inte kan använda våra regler lite tuffare.

Vänsterpartiet tar i en motion upp forskning och djurförsök och att man behöver satsa mer på alternativ. Det är någonting som vi i Miljöpartiet brukar ha med i våra budgetmotioner, att det faktiskt läggs pengar till alternativ forskning.

I dag pågår, kan man säga, en febril jakt på gener. Ständigt har vi kunnat höra om olika forskarlag som hittar nya gener. Men egentligen är själva kunskapen om nya gener av begränsat intresse. Det här blir meningsfullt först när man vet vad en gen gör i kroppen, vilka ämnen den påverkar, och vilka sjukdomar man kan råka ut för om genen inte fungerar. Därför har genforskarna utvecklat det här med nya så kallade knockoutdjur, framför allt knockoutmöss. Nobelpris har också delats ut när det gäller dessa.

En knockoutmus är en mus som har fått en av sina gener utslagen, utknockad, så att den inte fungerar. Det finns också motsatsen: möss som har fått en extra gen tillfogad, exempelvis en sjukdomsgen från en människa. De här mössen kallas för transgena möss.

Med sådana här metoder kan man tillverka möss som blir alkoholis- ter, möss med ångest eller möss med Alzheimers sjukdom, diabetes eller cancer för att nämna några exempel. Effekten av en utslagen gen hos en mus liknar ofta, alltså inte alltid, effekten på en människa – en mycket stor del av generna är nämligen gemensamma.

Det här är en verksamhet som ökar och som jag tycker att vi ska vara väl medvetna om och uppmärksamma.

Sedan tänker jag nämna något som egentligen inte exakt har med be- tänkandet att göra men som har att göra med det som just nu händer i världen, nämligen svininfluensan och de djurfabriker som finns. Den storskaliga djurhållningen är en huvudorsak, säger man. När vi tvingar samman djur i onaturligt stora grupper får virus en möjlighet att spridas.

År 1990 kom 30 procent av allt kött i världen från storskaliga djurfa- brikker. Bara 15 år senare var andelen uppe i 40 procent. Från Kina till Brasilien och från Indien till Ryssland har kött blivit en globaliserad produkt. 74 procent av världens fjäderfä kommer från djurfabriker lik- som hälften av allt griskött.

Detta får vi i Sverige inte blunda för. Även om vi är långt från de här enorma djurfabrikerna är också vi på väg åt samma håll. Det är större koncentrationer av djur. Hela tiden blir det större besättningar.

Resonemanget om det här med mjölkkor på bete har redan lite grann utvecklat. Det blir allt större djurbesättningar. Var sätter vi gränsen?

Vidare har vi frågan om förbudet mot sexuellt utnyttjande av djur, men jag tänker inte vidare gå in på det. Både Helén och Wiwi-Anne från s och v har ju tagit upp den frågan.

Slutligen: Naturligtvis står jag bakom Miljöpartiets alla reservationer, men jag yrkar bifall endast till reservation 6.

Anf. 4 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till slutsatserna i betän- kandet och till utskottets förslag som helhet samt avslag på motionerna.

Jag tänker först lite grann uppehålla mig vid frågan om förhållandet djur–människa. Sedan tänker jag berätta lite grann om vad som hitintills har gjorts. Jag kommer också att lite grann beskriva djurskydds-kontroll- registret och göra några kommentarer till de motioner som behandlas i betänkandet och som handlar om djurs varande utomhus eller icke och, naturligtvis, lite grann om området sexuellt utnyttjande av djur eftersom oppositionen ser det som huvudsaken i dagens debatt.

Det är viktigt att slå fast att vi inte ska ge djur några rättigheter. Om ett djur ges en rättighet följer därmed per automatik en skyldighet. Jag vill påstå att ingen vill hävda att ett djur har någon skyldighet. Därför hänger resonemanget inte ihop.

Däremot, kära åhörare, har vi människor en oinskränkt skyldighet att behandla djur på ett korrekt, riktigt och värdigt sätt. Detta är det viktigt att slå fast. Därför riktas lagstiftningen just till dem som har hand om djur, inte till några andra.

Vad har då egentligen gjorts?

Ja, när alliansregeringen tillträdde befriades Sverige från Djurskydds- myndigheten, vilket var ett stort steg framåt för djurskyddet i Sverige. Att inrätta Djurskyddsmyndigheten var från första början ett feltänk. Men så kan det bli när mindre partier förmår ett stort parti att gå den

vägen. Det blir dyrt, och uppenbarligen fick myndigheten fel uppdrag. Personal var ifrågasatt. Många gånger fick känslor gå före faktisk forskning i arbetet. Det var också en oerhört stark myndighetspräglning som skapade en mängd motsättningar ute i landet bland människor som hade djur och som hade kunskap och sunt förnuft. Därför är det bra att Djurskyddsmyndigheten försvann.

Alliansregeringen har också sett till att tillsynen flyttats från kommunerna till länsstyrelserna – detta för att få en ökad likformighet när det gäller tillsynen i djurfrågorna. Tillsynen ska inte skilja från kommun till kommun. Djurens möjligheter till skydd ska vara likformigt oavsett kommun. Detta är bra.

Vi har nu en nätverksbaserad djurskyddstillsyn. Jordbruksverket har bland annat inrättat ett djurskyddsråd.

Man har också inrättat ett nationellt centrum för djurvälstånd knutet till SLU. Dessutom har man ökat egenkontrollen när det gäller djurbesättningar och tydligare sagt att det här ska vara riskbaserat. Det innebär att det största engagemanget ska finnas där de största riskerna finns i stället för att släta ut det över allting.

Man har också ett väldigt tydligt adaptivt förhållande. Fortlöpande under ärendets gång ska det gå att rätta till när man upptäcker saker och ting som är fel. Vi tycker att det är alldeles utomordentligt bra att vi har knutit ihop forskningen, tillsynen och skyddet – en god spiral för våra djur, vilket vi anammar. Väldigt mycket har faktiskt hänt.

Nu är vi på väg att behandla en proposition om eftersök när det gäller trafikskadat vilt. Där ser man till, märk väl, att det blir en skyldighet att anmäla alla kollisioner med vilt. Så har det inte tidigare varit. Också detta är ett steg i rätt riktning när det gäller att minska lidandet även för det vilda. Detta hälsar vi med stor tillfredsställelse. Allt det här har hänt på bara två och ett halvt år.

Propositionen om ett djurskyddskontrollregister ligger till grund för dagens debatt. Registret är oerhört viktigt som ett instrument för att kunna nå de mål som vi så oerhört hett eftertraktar att nå. Registret innebär för länsstyrelserna ett starkt instrument när det gäller att länka ihop de olika kontrollsystemen i ett och samma system för att därigenom kunna utestänga människor som inte är lämpliga för att ha hand om djur. Tidigare har man kunnat flytta runt och hamna i olika register. Genom att möjligheten inte funnits att föra samman det här på ett och samma ställe har de här brottslingarna kunnat hålla sig undan. Det som här görs är bra och angeläget men framför allt väldigt viktigt.

Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sametinget och länsstyrelserna har en skyldighet att lämna ut uppgifter – till gagn för ett väldigt bra register så att olämpliga djurägare, som sagt, kan utestängas.

Sedan gäller det reservationerna. Jag nämnde inledningsvis att jag skulle säga några ord om djurs varande utomhus respektive inomhus. När vi hade Djurskyddsmyndigheten var det fråga om att skaffa ligghallar till det slags djur som – så har det varit i tusentals år – har levt fritt, ute i det fria. Vidare skulle man ha ut mjölkkor på bete etcetera. Jag säger inte annat än att det mycket väl kan vara både det ena och det andra samtidigt. Men det blev så fel.

Därför hälsar jag nu med tillfredsställelse att man via kontrollprogram kan få en ökad och bättre tillsyn även beträffande utgångsdjuren och att man nu genom faktiska försök skapar ett underlag så att en korrekt avstämning kan göras – detta i stället för att utifrån mänskliga känslomässiga värderingar avgöra om man ska göra si eller så. Det är av det skälet som det inte finns någon anledning att gå vidare i detta för närvarande.

Herr talman! När det gäller sexuellt utnyttjande av djur, som tycks bli en huvudsak i dagens debatt, vill jag slå fast att det är direkt motbjudande att använda djur på ett otillbörligt sätt, oavsett vad det handlar om. Det är viktigt att slå fast det. Jag påstår att det här är väl täckt i nuvarande lagstiftningar, och vi vet att tidigare regeringar också har sagt det.

Ibland får man en känsla av att det viktiga är just att det finns en lag. Nej, det viktiga är att man spårar upp och ser till att få tag på dem som ägnar sig åt sådant här. Alliansregeringen har skapat bättre möjligheter till det genom att öka de polisiära resurserna i landet mer än någon annan gruppering. Det gör att det finns bättre möjligheter att komma åt, att lagföra och att straffbelägga. Jag tycker att det är viktigt att hålla fram det.

Dessutom finns det tveksamheter huruvida allting går att täcka in eller inte. Därför bereds just nu en översyn av djurskyddslagstiftningen som vi avvaktar, och vi får se vad den landar på.

Avslutningsvis, herr talman, kan jag konstatera att alliansregeringen på två och ett halvt år har utfört mer för djurens välbefinnande och skydd än vad den socialdemokratiska regeringen gjorde på tolv år.

Anf. 5 ERIK A ERIKSSON (c):

Herr talman! Ledamöter, medborgare i vårt gamla land! Det här betänkandet är intressant på flera sätt, därför att det handlar om djuromsorg, berör så mycket och berör så många människor. Det är någonting som gläder oss ledamöter i Sveriges riksdags kammare att många människor är engagerade i djurskyddsfrågor. Jag tycker att det är bra. Det gör att vi har lättare att få acceptans och förståelse för de förslag som vi beslutar om. Framför allt visar det sig genom att många av förslagen kommer direkt från medborgare eller från organisationer, som föredömligt har fört fram idéer till oss i det politiska arbetet. Det är jag glad och tacksam över.

Vi vill djuren väl. Ja, vem vill inte det? Det kan man fråga retoriskt. Det finns människor som av olika skäl inte förstår nyttan och glädjen med att djur och människor kan leva i harmoni med varandra, som inte heller förstår den stora respekt som man behöver visa för djur och djurhållning – det kan vara sällskapsdjur men även lantbrukets husdjur och de vilda djuren i naturen.

Det är viktigt att detta slås fast tydligt i en djurskyddslag. Vi har en av världens kanske allra bästa djurskyddslagar i Sverige, och det ska vi vara stolta över. Det finns säkert en del saker i den djurskyddslagen som man kan se över, och i en motion som behandlas i detta betänkande vill man se över djurskyddslagen.

I detta är vi inte oense i denna kammare. Snarare vill vi i de politiska partierna i Sverige, med jordbruksministern som en föredömlig förespråkare i samarbetet inom Europeiska unionen, låta andra länder ta del av de

fördelar som vi har med en sträng, klok och genomtänkt djurskyddslag. För att få det att fungera bättre inrättas nu detta djurskyddsregister.

Redan tidigare finns lantbrukets husdjur i ett otal register som är till gagn för djurskyddet. Jag har levt och arbetat med djur i nästan hela mitt liv, och jag kan ibland känna att en del av dessa register är onödigt krångliga. Man har rutinbesök av veterinär ganska ofta, och man kan nästan tycka att det är onödigt. Men låt oss säga att det är till nytta för våra djur att det finns register av olika slag. Även det register som nu inrättas genom propositionen är bra och glädjande.

Diskussioner om vad som skulle göras ytterligare har vi hört av några ledamöter. Det man kan säga är att vi alltid kan bli bättre. Det fanns en självvransakan i inlägget från Socialdemokraterna tidigare här: Vi kanske kunde ha gjort mer också. Det var en känga åt oss centerpartister att vi kunde ha gjort mer tidigare.

Jag vill säga så här: Låt oss ta lärdom av det vi har gjort tidigare och det vi inte har gjort tidigare för att komma längre. Det gäller dagligen i vårt arbete i Centerpartiet och i övriga allianspartier. Jag tycker att vi har kommit långt, inte minst i diskussionerna om hur vi ska kunna möta nya, framtida behov.

Sanningen är den att färre svenskar i dag än för 10 eller 20 år sedan jobbar nära lantbrukets husdjur. Det gör att vi distanserar oss i synen på djuren och i förhållandet till djuren. Jag tror att det avspeglas i att samhället förändras. Vi kanske värnar djuren ännu mer i den offentliga debatten än vad vi gjorde för x år sedan. Men kunskapen och närheten, det vardagliga, kanske har minskat.

Därför är det ännu viktigare att de beslut vi fattar får relevans dels hos djurägare, djurskötare, veterinärer och organisationer, dels hos medborgare som inte jobbar med djur dagligdags.

Det finns ett antal reservationer, och jag berörde den som handlar om översynen av djurskyddslagen. Jag tänker inte kommentera de övriga så mycket.

Tre inlägg gällde tidelag eller sexuellt utnyttjande av djur. Jag menar att det ryms inom den befintliga djurskyddslagen. Men om vi behöver vara tydligare är det väl rimligt att ändra den urgamla lagen om tidelag. Vi kan ändra den om det behövs – värre är det inte. Man behöver inte göra en stor sak av det.

Herr talman! Detta finns inte i min tankevärld. För de allra flesta svenskar finns det inte i tankevärlden att människor och djur skulle ha sex med varandra. Detta är sjukt och apart, och det ska icke tillåtas. Det tillåts inte heller i dag.

Det svåra med en lag är: Hur ska vi följa upp den? Får man köra över 90 kilometer i timmen på en väg där det står 90? Alla lagar ser inte till att alla människor håller sig till givna regler. Låt oss då vara tydliga i det upplysningsarbete som sker i skolan, i föreningslivet och på alla andra platser där människor träffas. Låt oss vara tydliga och prata mer om detta om det nu finns en lucka. Låt oss prata om detta! Det är inte okej. Tide- lag hör medeltiden till, om det fanns på den tiden. Det är inte och ska inte vara okej. Framför allt finns det inte alls i de allra flesta svenskers hjärna och medvetande. Det är vidrigt.

Jag förstår att man vill göra en politisk debatt av detta. Jag skulle vilja säga så här.

Det är bra att Eskil Erlandsson är jordbruksminister, trots att han har fått glåpord efter sig efter sitt inlägg. Det är bra att han har varit tydlig och tagit uppropen på allvar. Han har tagit det som Expressens samlade upprop har lett till på allvar. Jag är glad att vi har en jordbruksminister som lyssnar och tar till sig information. Det visar att han kan ändra sig, och det är rimligt och klokt. Det är mycket bra. All heder åt jordbruksministern! Och all heder åt alla organisationer i Sverige som har varit duktiga och på olika sätt belyst det här!

Socialdemokraten sade själv: Vi har inte heller gjort så mycket. Nej, ni har inte gjort någonting, om man ska vara helt uppriktig. Det är sämre än en jordbruksminister som agerar. Det tror jag att vi kan slå fast. Det är bättre med en jordbruksminister som agerar än någon som inte gör ett smack. Det är inte tolv år det handlar om, utan vi har haft den befintliga djurskyddslagen längre. Socialdemokraterna har alltså i alla år tidigare tyckt att förbud mot sex med djur finns inom djurskyddslagen. Men så plötsligt slår man upp att detta inte ryms inom den lag som man själv har arbetat fram. Jag förstår att detta är politisk retorik.

Låt oss då med den kloke jordbruksministern bakom oss se till att det blir ordning och reda i frågan. Låt oss ta vara på den kompetens som finns. Låt oss inte vara bekymrade, utan låt oss möta en framtid där djur och människor i Sverige kan leva tillsammans. Det finns nämligen människor som far illa i Sverige också. Jag menar, liksom man i organisationen Manimalis ofta för fram till oss på ett föredömligt sätt och andra organisationer jämte dem, att djur kan ge människor livskvalitet på ett mycket föredömligt och bra sätt. Låt människor och djur tillsammans vara trygga i att det här djurskyddskontrollregistret är en del i att komma längre.

Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 6 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Herr talman! Djurskyddet är en fråga som engagerar. Det kan vi se exempel på när kränkningar av djur avslöjas, till exempel då det framkom att dun till kuddar och täcken hade plockats från levande gäss. Djurskyddet spänner också över många områden, och det kan vi se prov på i betänkandet.

De allra flesta motionsförslagen besvaras med att arbete pågår på Jordbruksdepartementet. Då är det särskilt glädjande att se att ministern finns här i kammaren. Han kommer säkert att orientera oss i vad det är som pågår.

Jag vill starta med att välkomna förslaget om ett sammanhållet djurskyddskontrollregister. Det här arbetssättet ger bättre förutsättningar för kontrollen av djurskyddet och minskar administrationen för dem som håller djur genom att de bara behöver vända sig till en myndighet i stället för flera. Detta kan ses som en del i arbetet med att regelförenkla här i Sverige.

Sedan vill jag lyfta frågan om kastrering av smågrisar. Det är en fråga som två folkpartister har motionerat om. De menar att kastrering inte ska ske utan bedövning, att detta bör förbjudas.

Jordbruksverket fick 2008 i uppdrag att utreda vilka förutsättningar det finns för lekmän att använda bedövning före kastrering. Jag vill understryka att i utredningen slogs det fast att dagens situation, där smågrisar kastreras utan bedövning, är oacceptabel. Redovisningen sade också att det i dagsläget inte finns någon metod som är hållbar för att ändra dagens hantering. Då fick Jordbruksverket ytterligare ett uppdrag för att utveckla en teknik som ser till att kastreringen av smågrisar inte sker utan bedövning eller, ifall det går, helt undvika kastrering. Vi följer det här arbetet, och vi i Folkpartiet ser fram emot att det kommer ett förslag under hösten som ser till att behandlingen av djuren på detta område förbättras.

En annan del av betänkandet rör djurskyddet vid hästsport. Det finns en offentlig utredning från 2007 som visar att det finns tydliga brister i den besiktning som veterinärerna ska utföra före start. Utredningen påpekar att banveterinärernas skyldighet att ta hand om skadade djur måste klargöras bättre och att veterinärernas rapporteringssystem och kompetens behöver stärkas. Jag har fått veta att det om ett par dagar ska komma en lagrådsremiss om hur veterinärernas framtida organisation ska se ut, och kanske kan ministern redan i dag ge ett svar på hur djurskyddet vid hästsporter ska stärkas i och med det förslaget.

I dessa tider då vi närmar oss EU-val vill jag gärna lyfta fram att kontrollen av djurskyddet på EU-nivå behöver bli bättre. Folkpartiets toppkandidat till Europaparlamentet, Marit Paulsen, har lovat att driva på för att EU:s veterinärkontor på Irland ska byggas ut till ett djurens och matens FBI. Marit vill att veterinärkontoret ges rejäla resurser och sanktionsmöjligheter för att övervaka att regler för djurskydd och livsmedels-säkerhet följs. Hennes tes är att djurskyddslagstiftningen är relativt bra men att upptäcktmöjligheterna är för små och sanktionerna för svaga för den som bryter mot lagen.

Avslutningsvis vill jag säga att den enskilda människan kan göra mycket för att djur ska behandlas på ett värdigt sätt världen över. Genom att använda vår konsumentmakt och vägra att köpa produkter som görs under djurs lidande tydliggör var och en av oss att det är oacceptabelt att djur behandlas ovärdigt.

Anf. 7 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Så var det återigen dags att från denna talarstol tala om vikten av att vi värnar och vårdar våra djur, att vi som djurägare tar ansvar för de djur vi har i vår vård, att vår lagstiftning reglerar jakt och ger förutsättningar för viltvård på ett sätt som säkrar faunan i vår omvärld.

Vi kan instämma i allt detta, men återigen tycks den rödgröna sidan ha en bristande tilltro till vad vi som individer förmår och vill göra och i förlängningen till vad vi gemensamt förmår att göra. Det ska lagstiftas. Det ska lagstiftas om både det ena och det andra.

Herr talman! Med förlov sagt har Sverige en av världens bästa djurskyddslagstiftningar. Men allting går att putsa på, även det som är riktigt bra. Därför har vi nu genom alliansregeringens försorg sett till att det har

blivit än lite bättre med en mer likvärdig kontroll och en bättre efterföljelse genom att vi flyttar över ansvaret för kontrollen från kommunerna till länsstyrelserna. Bengt-Anders har i sitt anförande tangerat att den också blir än mer riskbaserad. Men, visst, man kommer säkert att säga att det har funnits ett och annat klagomål. Vi måste väl alla inse att när vi sätter i gång en ny organisation, när vi sätter ett helt nytt system i sjön, kommer det kanske inte initialt att vara helt perfekt.

Därför var det mycket intressant att ta del av synpunkterna som kom fram på ett seminarium här i riksdagen för någon vecka sedan med aktörer med anknytning till djuromsorg och djurskydd. Man gav uttryck för att man är nöjd med det som har skett. Man känner en stor tilltro till och en stark förtröstan i att inte minst Jordbruksverket återigen har förmågan att ta ett helhetsansvar för djuromsorgen. Det ser jag, herr talman, som ett mycket gott betyg på en insats som knappt har hunnit gå i gång ännu.

Alliansregeringen har också tydligt talat om att en bra djuromsorg står högt på agendan i det internationella arbetet. I EU har jordbruksministern arbetat med denna fråga för att stärka djurskyddet. Just nu pågår ett arbete när det gäller slakten och vad som händer där. Jordbruksministern har säkert fler exempel att komma med så småningom på vad som är viktigt på den internationella arenan och där vi kan vara ett föregångsland. Inte minst har vi chansen att peka på detta under Sveriges ordförandeskap i EU.

Herr talman! Så har då tidelagsfrågan återigen kommit upp till debatt, föga förvånande. Jag tror att denna kammare vet att vi har diskuterat detta ett antal gånger, och jag tror att vi inte skulle behöva diskutera den här frågan om vi som enskilda individer och medborgare i Sverige tog vårt ansvar. Djurplågeri är olagligt och straffbart. Det ska beivras, men det krävs också att det anmäls. Där har vi alla ett ansvar. Men om det nu så skulle vara att lagstiftningen trots allt inte kan täcka upp allt har regeringen tagit initiativ till en översyn av djurskyddslagstiftningen, och då kommer även denna punkt att belysas. Jag som inte har haft möjligheten att vara i denna kammare så länge är i och för sig förvånad över att de rödgröna vännerna inte under alla år bakåt har gjort någonting åt den här frågan. Jag är den första att konstatera att den paragraf som detta stod i och det som stod där för övrigt vill vi i dag inte diskutera på samma dag över huvud taget. Om ni läser 1944 års paragraf hoppas jag att ni aldrig mer kommer att se något liknande, för det står mycket i den som inte hör hemma i dag.

Flera talare har berört vikten av att vi inte använder försöksdjur. Och, visst, vi ska inte använda fler försöksdjur än nödvändigt, för det finns nödvändighet i detta sammanhang. Därför finns det också ett mycket tydligt regelverk för uppfödning och behandling av dessa djur och hur de ska omhändertas under sin uppväxt, under experimenten och efteråt.

Det gör, herr talman, att jag känner mig trygg med att den forskning som bedrivs här i Sverige sker på ett säkert sätt. De djuretiska nämnder som vi har gör detta på ett bra sätt.

Herr talman! Likt många talare före mig har jag till större delen uppehållit mig vid ett antal bisaker – nog så viktiga, i och för sig. Men själva huvudstycket i betänkandet är vi tydligen rörande överens om.

Jag skulle bara vilja lyfta upp en liten passus i detta sammanhang. Det är intressant att se att LRF, alltså lantbrukarna själva, gärna skulle

vilja se att fler parametrar som länsstyrelserna i dag har ansvar för lyftes in i registret – detta för att skapa en ännu mer likvärdig bedömning. Det här ger mig bara ännu ett belägg för att det var riktigt att flytta över djurskyddskontrollen till länsstyrelserna. Därmed har det också blivit lättare att se att vi får en samsyn på de här områdena. Som någon sade: Det är lättare att se att 21 gör samma sak än 290.

Herr talman! Det finns ännu en viktig punkt i detta register som gör att vi nu kan ha kontroll på de få människor som inte ska ha med djur att göra. Det kommer inte längre att vara möjligt att flytta land och rike runt utan att kunna följas upp. Man måste kunna se till att en individ inte ska ha djur i sin närhet därför att de tyvärr inte klarar av att hantera det.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 8 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Djurskydd är något som ligger oss alla – och jag vill betona alla – varmt om hjärtat. Det finns i vårt samhälle många människor som verkligen brinner för ett gott djurskydd. Jag vill också påstå att det är få saker som upprör människor i vårt samhälle lika mycket som när djurägare inte tar sitt ansvar och djur far illa.

Därför har vi också en stark djurskyddslagstiftning i Sverige. Denna lagstiftning ska se till att djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Men enbart en lagstiftning räcker inte. De som ska kontrollera att lagstiftningen följs måste också ha goda redskap för att kunna göra detta. Ett sådant redskap är en samlad kunskap om var de djur som ska kontrolleras finns någonstans. En annan viktig förutsättning för ett gott djurskydd är att det finns kunskap om vilka personer som har djurförbud så att de inte kan flytta och kanske till och med skaffa sig nya djur på den nya bostadsorten.

Regeringen föreslår, som ni vet, att det ska inrättas ett djurskyddskontrollregister med uppgifter om de i landet kända djurskyddskontrollobjekten.

Min och regeringens avsikt med att inrätta ett sådant register är att skapa förutsättningar för en likvärdig och effektiv djurskyddskontroll i hela landet och samtidigt göra det lite lättare för företagen. En annan viktig effekt av att inrätta ett djurskyddskontrollregister är att kontrollen av efterlevnaden av beslutade djurförbud underlättas och förbättras.

Registret ska inrättas och föras av Jordbruksverket. I registret ska uppgifter om landets alla kända djurskyddskontrollobjekt samlas. Att i möjligaste mån samla ihop uppgifter från flera andra register medför dessutom, som jag nämnde, att djurägarna och företagen inte ska behöva lämna samma uppgifter till ytterligare ett ställe. Utan ett samordnat register skulle varje länsstyrelse vara tvungen att föra egna register, med det arbete det kan innebära för företagen. Nu är i stället avsikten att samma uppgifter ska kunna användas för flera ändamål.

Genom att länsstyrelserna får en näst intill fullständig bild av de djurskyddskontrollobjekt som finns i länet kan de rikta in sina insatser där de gör störst nytta. Det är detta som är vad som brukar kallas för en riskbaserad kontroll. En riskbaserad kontroll är den mest effektiva kontrollen.

Den fångar upp de objekt där det potentiellt är störst risk för problem. Kontrollen kan fokuseras för att skapa ett så bra djurskydd som möjligt.

Behoven av kontroll varierar mellan olika typer av djurhållning och dessutom inom djurhållning av samma typ. Exempelvis kan en försöksdjursanläggning behöva inspekteras oftare än en vanlig lantgård. En gård som inte har haft en anmärkning på kanske 15 år behöver kontrolleras mer sällan än en person som tidigare har misskött sina djur.

Två djuranläggningar som ser likadana ut och som sköts på samma sätt ska få ungefär samma kontroll oavsett var i landet de finns. Ett centralt register underlättar för Jordbruksverket i dess roll som samordnare av kontrollen. Verket kan lättare se skillnader mellan länen och arbeta för en likvärdig kontroll i hela landet.

Tyvär är det så att alla inte sköter sina djur på ett sådant sätt som vi alla kan förvänta oss. I vissa fall är det till och med så illa ställt att länsstyrelserna tvingas besluta om så kallat djurförbud.

Dessutom har det funnits problem med att en person med djurförbud har flyttat till en annan kommun eller till ett annat län och där fortsatt att hålla djur trots att han eller hon har haft djurförbud. Detta har kunnat ske på grund av att de lokala kontrollmyndigheterna inte har fått reda på att en person som har flyttat in har haft djurförbud. I vissa fall har personer till och med fått olika typer av EG-stöd för sin djurhållning, trots att denna inte varit tillåten. Jag tycker att efterlevnaden av beslutade djurförbud måste förbättras.

Genom att, som vi nu föreslår, samla uppgifterna om vilka personer som har belagts med djurförbud i ett centralt register kan uppgifter om gällande djurförbud finnas med även när det gäller personer som flyttar till en ny plats. Att förhindra otillåten djurhållning är en viktig del av djurskyddet.

Men när man samlar uppgifter om personer i ett register finns det naturligtvis alltid en risk att dessa uppgifter missbrukas eller används på ett sätt som man inte tänkt sig. För mig är det viktigt att den personliga integriteten värnas. I den föreslagna lagen står det till och med att sådana uppgifter som i personuppgiftslagen betraktas som extra känsliga inte får finnas i detta register.

De uppgifter som samlas i registret är på intet vis nya, utan finns redan i dag i olika former, och kanske i andra former, hos myndigheterna. Det är därmed möjligt, för den som så vill, att redan i dag sammanställa uppgifter från offentliga register om exempelvis vilka personer som innehåller djurförbud. Det blir visserligen något enklare med hjälp av det nya registret, men skillnaden är egentligen ganska liten. För att värna den personliga integriteten kommer även särskilda regler att finnas om hur lång tid exempelvis uppgifter om djurförbud ska finnas i registret.

För att minska risken att uppgifter används på annat sätt föreslås också att det endast är länsstyrelserna och Jordbruksverket som ska ha direktåtkomst till registret. Hos dessa myndigheter är dessutom åtkomsten begränsad till de personkategorier som behöver registret för att kunna utföra sina arbetsuppgifter – allt detta för att värna den personliga integriteten.

Herr talman! Sammantaget tror jag att det är bra ur många aspekter att det införs ett centralt djurskydds kontrollregister. Det är bra för djurskyddet, det är bra för företagen, det är bra för samhället och det är bra

som redskap för kontrollmyndigheterna. Det leder i sin tur till en likvärdig och effektiv djurskyddskontroll.

Det är min och regeringens sammanvägda bedömning att detta är en bra avvägning mellan effektivitet och den personliga integriteten. Det är en bra avvägning som gynnar både djurskyddets behov och företagarens vardag.

(Applåder)

Anf. 9 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Jag har två enkla frågor till jordbruksministern. Bengt-Anders Johansson från Moderaterna inledde sitt anförande med att slå fast att djur inte har några rättigheter. Jag undrar om ministern delar den åsikten.

Den andra frågan är: Trots att nästan alla borgerliga ledamöter i den här debatten har hävdat att det inte behövs någon lagstiftning mot sexuellt utnyttjande av djur har ministern tack och lov en annan uppfattning och har utlovat en lagstiftning. När kommer den?

Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Djur har rättigheter. Djur har rätten att till exempel få den vård, den mat och så vidare som de behöver för att kunna leva ett bra liv.

Vad beträffar den utlovade översynen av vår nuvarande djurskyddslagstiftning planerar regeringen att i närtid tillsätta en sådan utredning för att göra de översyner som vi ser ett behov av. Med denna översyn som grund kommer vi att kunna lägga fram ett förslag till riksdagen.

Anf. 11 HELÉN PETTERSSON i Umeå (s) replik:

Herr talman! Tack, jordbruksministern, för att du slår fast detta! Det känns lättare att debattera om vi är överens om att djur har rättigheter. Ska jag tolka den utlovade översynen så att löftet kvarstår och att det kommer ett förbud mot samlag med djur? Det är precis ordagrant vad ministern utlovade för ett halvår sedan.

Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! I utredningsdirektivet kommer det att finnas uppradat ett antal saker som regeringen ser ett behov av att ytterligare titta närmare på för att få fram lagstiftningsförslag. Bland de saker som vi vill ha fram lagstiftningsförslag om finns tidelag.

Anf. 13 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tänkte också fråga om en specificering av jordbruksministerns löfte när det gäller översynen. Vi är alltså lovade här och nu att det kommer ett lagförslag vad gäller tidelag? Jag vill ha det befast att det verkligen ingår i direktivet. Det är min fråga.

Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Avsikten med de utredningsdirektiv som vi nu arbetar med är att vi ska få fram lagstiftningsförslag från utredningen.

Anf. 15 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Tack! Då har jag också hört detta och förstått det. Vi ser fram emot detta.

Anf. 16 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Det var väldigt skönt att höra att jordbruksministern säger att djur har rättigheter eftersom det finns andra alliansledamöter som påstår tvärtom. Jag upplever också att djur har rättigheter. När vi människor har tagit dem i vår vård har vi skyldigheter gentemot dem.

Det har ställts några frågor här, och vi har hört hur djurskyddet har förändrats i Sverige. Vi har också hört från alliansen att vi ifrågasätter om folk har sunt förnuft och att vi inte litar på individer, men det gör vi också. Det handlar inte om det. Men det är precis som jordbruksministern säger, att tyvärr sköter sig inte alla som har djur. Det vet vi också.

Alliansregeringen har ju gjort en del saker för att förändra djurskyddet som vi inte har tyckt varit jättebra, och det tycker vi fortfarande inte. Men alliansregeringen gör ju som den vill. En sak har varit detta med överflytten av djurskyddet från kommunerna till länsstyrelserna. Vi har debatterat det tidigare. För inte så länge sedan träffade jag djurskyddsinspektörer från hela Sverige, och det var några fler som var där. Då fick vi höra att den övergripande gemensamma åsikten var att det fortfarande är väldigt kaotiskt. Det kan vara intressant att höra vad jordbruksministern säger nu och om han har gjort någon uppföljning av detta. Det håller inte alls att ha det så.

Anf. 17 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Frågeställningen har varit aktuell i ett antal debatter, interpellationsdebatter och frågor till mig. Där har jag svarat, vilket jag kommer att upprepa nu, att vi har lovat att göra en översyn av den nuvarande organisationen. Vi har lovat att göra en översyn av hur pengarna ska fördelas mellan länen, men vi kan inte göra den när organisationen har varit i gång i lite drygt fyra månader. De som nu har ansvaret, alltså länsstyrelserna, måste få en rimlig chans att organisera sig. De måste få en rimlig chans att rekrytera den personal som de har ekonomiska resurser till.

Därtill kan jag berätta en nyhet för kammaren, om den inte är känd, nämligen att regeringen under gårdagens regeringssammanträde fattade beslut om att uppdra åt Statens jordbruksverk att hitta rätta och bättre parametrar vid fördelningen av de pengar som fördelas till respektive län för att de ska kunna sköta djurskyddskontrollen på ett bra sätt i alla delar av landet.

Anf. 18 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Det låter som en delvis jättebra nyhet. Det har varit en grundläggande kritik av detta. Många har sagt att det har gått väldigt fort, det har varit lite resurser och man har inte haft rätt fördelningsprinciper. Jag tycker att det låter som ett bra steg i rätt riktning. Jag tror säkert att den här organisationen så småningom kommer att bli tillfredsställande, men Miljöpartiet har inte tyckt att tillvägagångssättet och den grundläggande idén har varit bra. Nu är det som det är.

*Djurskyddskontroll-
register m.m.*

När vi läser det här betänkandet kan vi se att det hänvisas mycket till en översyn av djurskyddslagen. Man blir lite nyfiken på hur mycket som kommer med i den här översynen. Jag tog själv upp det här med förprovning av travutrustningar. Det har vi också debatterat här i kammaren vid ett antal tillfällen. Det skulle vara lite intressant att få veta om det finns någon möjlighet att avslöja någonting mer om den här översynen.

Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Herr talman! Eftersom regeringen inte har fattat beslut kan jag självfallet inte avslöja vad som står i de tänkta direktiven. Däremot kan jag meddela, vilket är känt, att vi har bett Statens jordbruksverk att komma med förslag på förändringar som innebär en kombination av förbättringar och förenklingar vad gäller till exempel förprovningar av de saker som ska förprövas, byggnader och annat, för att få ett effektivt utnyttjande av de resurser som finns i samhället. Typgodkända saker behöver kanske inte förprövas på plats, medan andra saker måste förprövas på plats. Det gäller att vara sparsam och använda samhällets resurser på ett effektivt och klokt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

5 § Enklare och bättre täktbestämmelser

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU25
Enklare och bättre täktbestämmelser (prop. 2008/09:144).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 8 §.)

6 § Flyget i utsläppshandeln

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU26
Flyget i utsläppshandeln (prop. 2008/09:147).

Anf. 20 ALEKSANDER GABELIC (s):

Herr talman! Vid en flyktig anblick kan flygets klimatpåverkan tyckas liten, i synnerhet vid en jämförelse med vägtrafiken. Det gäller såväl nationellt som internationellt. I Sverige står inrikes- och utrikesflyget tillsammans för endast 6–7 procent av landets koldioxidutsläpp. Men flygets ökning av utsläppen är oroväckande. Sedan det tidiga 1990-talet har flygets utsläpp ökat med över 40 procent i Sverige, och utsläppen för internationellt flyg inom EU har under samma tidsperiod i princip fördubblats.

För Sveriges del härrör ökningen från en kraftig tillväxt i utrikesflyget medan inrikesflygets stagnerat. Det senare består till stor del på att fler väljer att åka tåg, vilket är en utveckling som understöds av den prioritering av järnvägen som vi rödgröna genomförde under perioden 2001–2006.

Den internationella klimatforskningen indikerar dessutom att flygets klimatpåverkan kan vara kraftigt underskattad. Utöver koldioxid släpper flyget ut stora mängder kväveoxid som vid utsläpp på låg höjd omvandlas till växthusgasen ozon. Flyget bidrar också till bildandet av klimatpåverkande cirrusmoln. Flygets andel av den totala klimateffekten är alltså långt ifrån proportionell till utsläppen av koldioxid. Effekten kan vara upp till fyra gånger större än vad som ges av koldioxidutsläppen i sig.

Herr talman! Regeringen anger i propositionen att flyget i större utsträckning än i dag bör bära sina kostnader för koldioxid. Vidare anges att Sverige även fortsättningsvis ska sträva efter att luftfartens utsläpp ska inkluderas i en framtida internationell klimatregim och att verkningfulla internationella åtgärder bör eftersträvas.

Regeringens åtgärdslista begränsas till konstaterandet att flyget från och med 2012 ska ingå i EU:s system för utsläppshandel. Därutöver innehåller propositionen ett antal till intet förpliktigande skrivningar om att systemets styrande verkan på sikt bör öka genom att även andra ämnen i flygets utsläpp inkluderas.

Herr talman! Flyget är en global bransch. Därför är det särskilt viktigt med internationella överenskommelser som både kan ge lika konkurrensvillkor och globala minskningar av utsläpp. Vi menar dock att systemet har tydliga brister som riskerar att göra reformen tämligen tandlös. Så som systemet är utformat får åtgärder för att reducera koldioxidutsläppen en högst marginell påverkan på flygets totala kostnadsbild. Systemets styrande effekt kan därför ifrågasättas.

Herr talman! Jag vill ta tillfället i akt att verkligen fråga regeringen hur mycket de på denna punkt bedömer att koldioxidutsläppen kommer att minska inom ramen för flyget med det upplägg som man stöder om att det ska ingå i en gemensam bubbla. Det är en väldigt central och viktig frågeställning som man bör svara på för att också ta ansvar för flygets utsläpp.

Vår principiella uppfattning är därför att flyget inte bör ingå i samma system för handel med utsläppsrätter som industrin. Anledningen är att det kommer att ge olyckliga konsekvenser då priset på transporter kan sjunka samtidigt som industrins avgifter ökar. Om hela eller delar av transportsektorn ingår i samma system som de företag som i dag omfattas av handel med utsläppsrätter kommer teknikincitamentet för att få en energieffektiv och fossilfri transportsektor att motverkas och en omställning till ett mer ekologiskt och hållbart transportsystem att hindras.

Det behövs väsentligt starkare ekonomiska drivkrafter för att dels stimulera överflyttningen från flyg till järnväg, dels skapa det gröna tekniskifte som krävs inom flygindustrin. Sverige bör därför kraftfullt verka för att flyget ges en särskild utsläppsbubbla inom ramen för EU:s handel med utsläppsrätter.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas reservation.
(Applåder)

Anf. 21 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! EU har beslutat att flyget ska ingå i systemet för handelen med utsläppsrätter. Vi i Vänsterpartiet har hela tiden hävdad att flyget inte ska ingå i samma system som industrin gör, det vill säga ingå i samma så kallade bubbla utan i stället ha en alldeles egen bubbla för transportsystemet. När flyget ingår i samma system är risken uppenbar att priset på just transporter kommer att sjunka samtidigt som industrins avgifter ökar, och det är inte så vi behöver ha det för ett grönare trafikslag.

Vi skulle helst vilja se ett system med en bränsleskatt för flygfotogen på samma sätt som vi har när det gäller koldioxid- och energibeskattnings av vägtrafikens bensin eller diesel. En sådan klimatskatt på flyg skulle då självklart gälla både i Sverige och EU och givetvis allra helst i hela världen.

Dessvärre är beslutet om flygets del i utsläppshandeln redan fattat, och det kan vi inte ändra på i dag. Men vi har velat försöka få handelssystemet att bli så effektivt som möjligt, och då har vi bland annat hävdad att alla utsläppsrätterna ska auktioneras ut. Man ska alltså få betala ordentligt för det, och det ska inte skänkas bort gratis till flygoperatörer som i dag inte ens betalar energi- och koldioxidskatt på flygbränslet.

Tyvärr har vi också på den här punkten blivit besvikna eftersom det endast är 15 procent av utsläppsrätterna som kommer att auktioneras ut medan 85 procent delas ut helt gratis. Det betyder att flyget i väldigt hög grad också i fortsättningen slipper att betala för sina utsläpp.

Tyvärr är det här det enda som regeringen har som förslag när det gäller flyget och handelen med utsläppsrätter. Enligt vad regeringen själv säger har man i första hand velat ha auktioner, men i andra hand har man också hävdad att det är okej om utsläppsrätterna delas ut gratis.

Då kan man verkligen fråga sig med vilken emfas, med vilket tryck, som miljöministern har drivit kravet på auktionering nere i EU. Tyvärr får vi inget svar av miljöministern här i dag eftersom han inte är närvarande vid dagens debatt här i kammaren – inte den här gången heller, skulle jag vilja säga.

Flyget står för en betydande del av våra utsläpp, det vet vi. IPCC, FN:s klimatpanel, räknar med att det 2050 kommer att stå för 15 procent.

Vi vet att det är svårt att göra någonting åt hela världens flygflotta, för vi har gemensamma konventioner. Chicagokonventionen från 1944 säger att undertecknande stater inte får beskatta bränsle som redan finns ombord på ett annat lands flygplan. Den här överenskommelsen har lett till att skattebefrielsen på bränslen har skrivits in i olika bilaterala avtal, och vi menar att det systemet är en förlegad ordning som definitivt bör förändras.

Vi tycker naturligtvis att Sverige bör agera för att ICAO, den gemensamma organisationen, ser till att flygtrafiken minskar sin miljöpåverkan och att beskattning av flygbränsle blir möjlig. Jag skulle vilja veta från de borgerliga partierna hur hårt regeringen driver det kravet om man gör det över huvud taget.

Det finns ändå saker som man kan göra, och det finns andra länder i Europa som redan har någon form av flygskatt, till exempel Storbritannien, Island och Frankrike. Nederländerna och Norge har i stället valt att ta ut skatt på bränsle för inrikesflyget.

Det är inte rimligt att olika trafikslag ska behandlas så olika skattemässigt – trafikslag som inrikes konkurrerar med andra transportslag som bil, järnvägar och buss. Det finns ingenting som hindrar att länder upprättar bilaterala avtal där gemensamma skattenivåer för flygbränsle fastslås. Det tycker vi absolut att regeringen ska ta till sig och ta initiativ till för att komma överens om gemensamma sådana skattenivåer för skatt på flygbränsle.

Nu vill jag också ha ett svar på om regeringen tänker göra det. Eller är kanske någonting redan på gång som vi inte känner till? Eller är utsläppshandeln fortfarande den enda vägen när det gäller att komma till rätta med flyget?

Herr talman! Som jag nyss sade vill vi i första hand ha ett system med en bränsleskatt. Men vi fattar att det inte är möjligt för närvarande i alla fall.

Det finns inte heller någonting som hindrar att Sverige hittar andra konstruktioner för miljöbeskattning av flyget i Sverige.

Under den förra mandatperioden beslutades det om en flygskatt per passagerarstol. Men det systemet rev den borgerliga regeringen upp när den tillträdde 2006. Man kan också tänka sig en lösning som bygger på en schabloniserad start- och landningsavgift. En sådan konstruktion skulle öka incitamentet och trycket på att fylla planen med resenärer och därmed minska påverkan på miljön något. Det är i alla fall något bättre för klimatet med ett fullt plan än två halvtomma.

Men egentligen är inte den tekniska konstruktionen av en klimatskatt det viktigaste utan i stället att en skatt eller en avgift baseras på den miljöpåverkan som i detta fall flyget ger upphov till. Det är hög tid att flyget får betala för sin del av klimatpåverkan, och det är framför allt på tiden att regeringen visar lite klös i klimatfrågan.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 22 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! För Miljöpartiets räkning yrkar jag också bifall till reservationerna 1 och 2 som vi har gemensamt med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Jag tyckte att det var väldigt spännande när den borgerliga regeringen läste upp sin första regeringsdeklaration. I den sade man att klimathotet är vår generations största utmaning. Det kan jag hålla med om. Med den ansatsen blir det också förväntningar på att någonting ska hända och att man ska göra någonting om man betraktar detta som vår generations största utmaning.

Men precis som Wiwi-Anne Johansson påtalade före mig började man med att riva upp den flygskatt som vi i det rödgröna gänget hade infört. Där var det på något sätt ett stort glapp mellan ord och handling. Man har haft många möjligheter att visa handlingskraft. Jag vill särskilt erinra om ett tillfälle då det brittiska miljöutskottet uppvaktade oss i Sveriges riksdag. De åkte till Holland och till Sverige 2005. Då sade

man: Nu är klimatkrisen i antågande. Vi måste göra någonting. Våra länder kan gemensamt bestämma oss för att införa en flygskatt bilateralt.

Detta anfördes av en britt från Torypartiet, en före detta minister i Thatchers regering. Han hade en lång och mycket övertygande argumentation om varför vi borde göra detta.

Det var väl framför allt jag i trafikutskottet som tyckte att detta var en god idé, medan det var ett rätt så lamt, för att inte säga negativt, mottagande från de borgerliga ledamöterna i trafikutskottet.

Han var mycket besviken och sade: Finns det inga borgerliga parlamentsledamöter i Sverige som är intresserade av miljöfrågor?

Jag sade att jag inte kunde uttala mig om det men att de i alla fall inte fanns där.

Efter detta kom Kofi Annans uppmaning om att vi bör införa en flygskatt. Han hade väldigt kloka argument för det. Han sade att detta handlar om en klimatkras men att länderna i världen är väldigt olika rustade att möta klimatkrisen. Sverige, USA och de flesta EU-länderna har väldigt goda tekniska och ekonomiska förutsättningar för att ställa om till ett klimatsnålt samhälle. Många länder i tredje världen har mycket sämre förutsättningar. Där handlar det oftast om överlevnad för deras del. En flygskatt borde i detta sammanhang vara optimalt. Då skulle vi som reser mycket betala mer, och pengarna skulle kunna användas för klimatomställning i de länder som har svårt att själva alstra ekonomiska resurser till detta. Norge och flera andra länder följde hans uppmaning, dock inte Sverige.

I våra reservationer vänder vi oss mot att man i stället för att ha en skatt går in i en utsläppshandel där man dessutom lägger ihop den med industrin. Effekten blir så att säga dubbelt dålig. De konkurrerar i betalningsvilja med varandra. En flygresa från Stockholm till Paris kan inte gärna flytta någon annanstans. Men ett industrijobb i Norden kan mycket väl flytta någon annanstans. Alla vet att arbetskraftens kostnader och annat är lägre utanför Europa, utanför det område där utsläppshandeln bedrivs. Här finns en annan möjlighet. Skogen växer snabbare i många andra delar av världen än i Norden. Det gör att det blir en press på att jobben försvinner här och att ingen förändring av flyget sker. Det är alltså dubbelt dåligt. En skatt borde vara en mycket klokare ansats i detta sammanhang.

Vad gör då den svenska regeringen som nu säger sig vilja ha ledartröjan i klimatarbetet och som ska överta ordförandeskapet i EU under den kanske mest ödesmättade perioden i EU:s historia, det vill säga när klimatkonferensen i Köpenhamn äger rum? Jo, man börjar med att agera för ett flygavtal som heter Open skies. Det innebär att man ska ta bort marknadsmässiga hinder för flyget mellan Nordamerika och Europa. Man bedömer att flygvolymen genom detta avtal ökar med 30 procent.

Jag hade en interpellationsdebatt med Åsa Torstensson om hur det gick ihop med regeringens och EU:s klimatarbete. Då sade hon att flyget väl får byta bränsle. När jag frågade vilket bränsle som flyget skulle använda i stället kunde hon inte upplysa mig om detta.

Det är klart att man måste byta bränsle. Men innan man gör förändringar som kan öka flygvolymen måste detta bränsle finnas tillgängligt.

I trafikutskottet har vi också fått information om det som händer just nu i Europa. EU brukar beskyllas för att vara långsamt och byråkratiskt

och är det kanske många gånger. Men denna vår har det raslat väldigt snabbt kring ett paket som den europeiska flygindustrin har ställt upp. Man har gjort ett program på mer än tio punkter med olika förslag till lättnader för flygbolagen. Dessa lättnader har absolut ingenting med klimatet att göra – tvärtom – utan de beror på att flygbolagen världen över befinner sig i en kris. Krisen beror på att bränslet blir dyrare. Fler människor inser att det kanske inte är så ansvarsfullt att spä på växthusgaserna som redan nu är på väg att hota kommande generationer. Detta innebär att flyget på många sätt beter sig som tobaksindustrin gjorde i förhållande till de restriktioner för tobak som flera länder världen över har infört. Deras lista på lättnader inom EU omfattar en mängd saker som förseningar, miljöbestämmelser, lättnader i flygplatsavgifter, ett vidmakthållande av de stora flygbolagens rättigheter på de små flygbolagens bekostnad, närmare bestämt ett system som kallas för Grandfather's right som innebär att flygbolag som har de bästa tiderna ska få behålla dem även om de inte använder dem, allt för att förhindra mindre flygbolag från att ta deras marknadsandelar.

Som det nu ser ut kommer EU att gå flygbolagen till mötes åtminstone när det gäller att vidmakthålla de attraktiva flygtiderna för de större flygbolagen i EU av ekonomisk hänsyn till flygbolagen.

Då kan man undra: Hur står detta i samklang med att EU ska ta ansvar för klimatmötet i Köpenhamn? Man kan bli mörkrädd för mindre.

Det verkar som om det som man planerar för när det gäller flygindustrin är vitt skilt från fagert tal om klimatomställning. När vi får reda på hur det ser ut med flygplatserna och med flyglinjerna är det som jag vid upprepade tillfällen i elva år har hört i trafikutskottet hur viktigt det är att öka marknadsförutsättningarna för flyget, och man planerar fortsatt för att fördubbla flygvolymen i Europa. Det är alltså direkt kontraproduktivt mot de klimatmålsättningar som vi tycker är för blygsamma men ändå borde upprätthålla som de är.

Vad gör då den svenska regeringen i detta sammanhang? Såvitt jag vet har man agerat tydligt för Open skies, alltså för lättnader som ska öka flyget. Man har förvisso varit kritisk till Grandfather's right inom EU. Det hedrar regeringen. Men det är också det absolut enda positiva som jag kan hitta i den granskning som jag har gjort.

Det som man har gjort för svenskt vidkommande är att föreslå en förändring av transportpolitiska mål. Det ska vi debattera här i kammaren på måndag. Vi har för närvarande ett transportpolitiskt mål som går ut på att vi senast 2010 ska ha minskat klimatpåverkan till den nivå som rådde 1990, och det gäller hela transportsektorn. Det är ett ganska bra mål men som vi lär ha svårt att klara.

Detta föreslår regeringen ska förändras och ersättas med att bilflottan senast 2030 ska vara fossilbränsleoberoende. Märk väl: oberoende. Det betyder inte att de ska gå på något annat än fossila bränslen men att de ska kunna göra det.

Däremot betyder det att man inskränker ett mål som gäller hela transportsektorns klimatpåverkan till att gälla vilken sorts bilar människor äger. Jag måste säga att det är ett rätt stort glapp mellan denna förändring av målen och det jag började med att säga, nämligen att klimathotet är vår generations största utmaning.

(Applåder)

Anf. 23 STAFFAN APPELROS (m):

Herr talman! Få färdssätt har revolutionerat världen som flyget. Resor som förr tog riskfyllda veckor ombord på atlantångare kan i dag klaras av på några timmar, och resandet har blivit en självklar del av våra liv. Resandet i sig är något mycket positivt. Det ökar förståelsen mellan människor och kulturer när vi kan träffas öga mot öga för att lära känna och handla av varandra.

Vid sidan av flygets uppenbara fördelar för handel, kultur och idéutbyte över stora avstånd innebär det också en allt större miljöbelastning. Flyget expanderar samtidigt som vi tagit på oss att minska våra utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser. Utvecklingen leder visserligen mot alltmer effektiva flygmotorer, men alternativen på flygbränslemarknaden är färre än för andra fordonsslag. De stora genombrotten ligger sannolikt längre in i framtiden.

Vi har inte tid att vänta. För att kunna förena ökat flygresande med minskade totala utsläpp av koldioxid krävs ett systemperspektiv på utsläppen. Det i sin tur kräver att flyget ingår som en naturlig del i handeln med utsläppsrätter.

Principen bakom handeln med utsläppsrätter kan härledas till en gammal och viktig devis på miljöområdet, nämligen tanken om att förorenaren ska betala. Skador på miljön har ett pris och det måste vägas in i den totala kostnaden för en vara eller en tjänst. Kostnaden blir då synlig och det hjälper oss att fatta kloka beslut. Det i sin tur skapar inte bara en ökad medvetenhet om att det vi gör eller förbrukar har följd effekter utan ger också ett ökat incitament för teknikförbättringar och effektiviseringar. Det ska löna sig att värna jordens resurser, och det ska kosta att smutsa ned.

EU:s befintliga program för handel med utsläppsrätter är ett verktyg för att uppfylla våra åtaganden enligt Kyotoprotokollet från 1997. Den första handelsperioden är avslutad, och vi är precis inne i den andra som löper från 2008 till 2012. I sitt nuvarande utförande omfattar systemet allt från förbränningsanläggningar, oljeraffinaderier, anläggningar för produktion och bearbetning av järn, stål, glas och glasfiber till cement och keramik samt anläggningar för tillverkning av papper. För de branscher som omfattas är det obligatoriskt att vara ansluten till systemet.

Att utöka systemet till att omfatta även andra verksamheter, i detta fall flyget, innebär att vi tar ytterligare ett steg mot det systemtänkande som måste vara vägledande för vårt fortsatta miljöarbete inom ramen för EU-samarbetet. Det är de totala utsläppen som måste ned, och om en viktig bransch som växer kräver mer och mer utrymme för sina utsläpp kan det endast ske genom energieffektiviseringar någon annanstans. Det är viktigt att vi sätter ett tak och skapar tydliga mål för de nivåer som ska nås. Handeln med utsläppsrätter ger oss ett verktyg för detta. Det är en självklarhet att flyget måste ingå.

För flygets del kommer propositionen att innebära en första period av övervakning av utsläppen med start 2010, och från och med 2012 kommer flygets utsläpp att omfattas av utsläppsrätter. 85 procent av utsläppsrätterna tilldelas gratis och övriga 15 procent auktioneras ut.

Från oppositionens sida vill man se ett separat handelssystem för flygindustrin och menar dessutom att en så stor andel gratis utsläppsrätter gör att incitamenten för flygindustrin att minska sina utsläpp förblir små.

Dessutom menar man att små industriföretag riskerar att slås ut om dessa ingår i samma handelssystem som flyget.

Det är positivt att man vill värna de små industriföretagen. Det är också positivt att det finns en bred enighet i Sveriges riksdag om att Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller kampen mot klimatförändringarna. Men vi tror inte på särlösningar där man upprättar ett separat system för varje bransch. Det blir krångligt och man missar i sammanhanget framför allt just det systemtänkande som jag nämnde tidigare.

Att människor ska resa mindre är inte ett självändamål. Att flygets andel av de totala utsläppen minskar är faktiskt inte heller det ett självändamål. Att våra totala utsläpp minskar och att alla verksamheter som släpper ut växthusgaser betalar för detta är själva syftet med handelssystem för utsläppsrätter. När det gäller dessa kostnader kommer varje ökning av utsläppen självklart att vara kostsam för flygindustrin. Kvoterna för hur utsläppsrätterna ska fördelas bygger ju på historiska siffror och marginalkostnaderna för de ökade utsläppen kan bli mycket dyra för branscher som växer så pass kraftigt som den internationella luftfarten.

Så ska det också vara. Flygbranschen stimuleras att göra sitt yttersta för att bygga effektivare motorer, flyga rakare linjer och efterfråga nya bränslen. Det man släpper ut utöver det man fått sig tilldelat köps av andra aktörer som lyckats så bra med att dra ned sina egna utsläpp att man har utsläppsrätter kvar att sälja. Ju fler av dessa tillgängliga utsläppsrätter en bransch behöver köpa på en marknad med ett begränsat utbud, desto mer stiger priset. Det är enkel marknadsekonomi.

Flyget måste ingå i det etablerade systemet för handel med utsläppsrätter. Står det kvar utanför låter man flygindustrin komma undan sitt ansvar, och skapar man ett eget system missar man själva poängen med utsläppshandeln. Systemet för handel med utsläppsrätter innebär att man sätter ett tak för utsläppen. Hur mycket varje aktör som ingår i systemet släpper ut avgörs av den marknad som skapas.

Herr talman! Flyget kommer att fortsätta att vara ett viktigt transportslag, och allt fler människor i världen kommer att få möjlighet att resa. Det är i sig positivt. Genom utsläppshandeln ser vi till att även de utsläpp som flyget genererar kan hanteras genom att "rätten" att släppa ut koldioxid betraktas som en ändlig resurs där många verksamheter måste samsas om utrymmet. Det är den enda vägen att gå. Flyget existerar inte i ett vakuum. Det gör inte heller den koldioxid som flyget släpper ut i atmosfären. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 24 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag vet att Staffan Appelros är uppriktigt engagerad i miljöfrågorna. Vi har tillsammans skrivit artiklar från ett Malmöperspektiv.

Jag undrar om Staffan Appelros verkligen har satt sig in i konsekvenserna av det system för flygets utsläppshandel som nu föreslås. Jag kan hålla med om att det är teoretiskt elegant om det verkligen fungerar på det sättet, men hittills har alla utvärderingar visat att det varit alldeles för lätt att få gratistilldelning. Det har varit en ekonomisk förtjänst för de företag som kunnat sälja rättigheter och ändå inte behövt vidta åtgärder.

Någon besparing av koldioxid har man alltså inte presterat hittills. Det har inneburit att många av dem som varit engagerade för utsläppshandeln börjat tvivla och sagt att vi inte har tid att vänta på resultaten, utan vi måste ha en skatt.

Jag undrar om Staffan Appelros tycker att det går ihop att man i rege- ringsförklaringen säger att klimathotet är vår generations ödesfråga och sedan avskaffar det enda styrmedel vi har för flyget. Jag kan hålla med om att det inte var det elegantaste, men Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet hade trots allt åstadkommit det. Kunde man inte ha behållit det systemet i väntan på något annat? För Miljöpartiets del kan vi nog tänka oss vilka styrmedel som helst bara vi ser till att effektivt få ned klimatutsläppen.

Min andra fråga handlar om jobben. Det var hög svansföring beträffande jobben i förra valrörelsen. Det här systemet pressar bort industri- jobben från Norden. De hamnar i samma bubbla, men flyget har större köpkraft än jobben i stål- och skogsindustrin. Är det ett bra sätt att värna jobben i Norden?

Anf. 25 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Herr talman! Som Karin själv antyder har den här regeringen om nå- gon gjort sig känd för att internationellt driva klimatfrågan i positiv rikt- ning. Ensidiga nationella skatter och pålagor är inte lösningen. Det är enbart via internationella överenskommelser vi når resultat.

Med tanke på att flyget i nuläget inte betalar någonting alls för sina utsläpp utom kostnaden för själva bränslet, vilket för övrigt är en av branschens allra största utgiftsposter, har jag svårt att förstå att opposi- tionen anser att vi med det här förslaget skulle röra oss i en riktning som skulle göra situationen sämre.

Vad jag tror att oppositionen egentligen menar är att transportsektorn kan köpa sig fri. Det är på sätt och vis riktigt. Det är det utsläppshandeln går ut på. Dock kan man bara köpa sig fri om det finns ett utrymme för detta som skapas genom att någon annan har överskott av det man vill köpa. Finns det inget utrymme stiger priset. För en expanderande sektor som flyget kommer kostnaderna för att köpa allt fler utsläppsätter att driva upp de totala kostnaderna, vilket driver upp biljettpriserna och skapar incitament för energieffektiviserande åtgärder.

Anf. 26 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Staffan Appelros svarar inte på någon av mina frågor. Vi hade ett system som vi hade beslutat och som skulle införas. Jag kan medge att det inte var det bästa, men det var i alla fall ett system. Det började ni med att avskaffa. Går det ihop med att säga att man tar klimat- ansvar?

Till det andra: Har Staffan Appelros haft någon kontakt med skogsin- dustrin? Jag har tillsammans med Skogsindustriernas näringslivschef skrivit i Dagens Industri om konsekvenserna för den svenska skogsnä- ringen om man hamnar i samma bubbla som flyget. Jag tror inte att han röstar på Miljöpartiet; jag har inte frågat honom. Det var för att han var orolig för jobben i branschen. Man kan köpa pappers- och skogsproduk- ter från alla världsdelar, men man kan inte flytta flygresor i Europa till någon annan världsdel. Därför är köpkraften större här. Det innebär en

press bort från jobben och inte den klimatpress på flyget som man borde ha. Jag tycker att det är mycket märkligt. Det är näringslivets företrädare ni borde resonera med för att se vilket som är det optimala, inte teoretiskt utan rent praktiskt, för klimatet och för jobben.

Prot. 2008/09:118
14 maj

*Flyget i
utsläppshandeln*

Anf. 27 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Herr talman! När det gäller den ensidiga skatt som ni ville införa är det väl tveksamt om det över huvud taget hade gått att införa den. Det är inte alls säkert att den hade blivit godkänd i EU bland annat. Jag tror inte på de här nationella särreglerna. Flyget är ett internationellt transportmedel. Därför är det speciellt viktigt att det är internationella överenskommelser som vi gör.

När det gäller olika särintressen finns det många som oroar sig. Skogsindustrin kanske har fog för sin oro, men jag tror på det här systemet. För övrigt tror jag att skogsindustrin oroad sig för de kilometerskatter som Miljöpartiet föreslog. De skulle drabba dem väldigt hårt. Det är i alla fall vad de har sagt till mig.

Anf. 28 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Staffan och skulle vilja förtydliga de frågeställningar som Karin var inne på. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi har en aktiv politik för att komma åt utsläppen. Du talade om det inte fanns något självändamål i att flyget skulle minska sina utsläpp, om jag förstod det rätt. Man kan då ställa sig frågan vem som ska ta de minskningarna. Det Karin var inne på var att industrin drabbas. Det är uppenbart enligt många forskare och bedömare att om man har en gemensam bubbla med flyget kommer snarare pressen att öka på de industrier som redan är hotade i många delar av Sverige och i andra delar av Europa. Frågan är om detta är rätt sätt att komma åt flyget.

Man kan säga att flyget inte ska ha någon särbehandling. Men när vi ställer oss frågan vilken metod som är bäst om man är prestigelös och tänker på hur ska vi komma åt detta och om det är kreativt skulle man också kunna ställa sig frågan: Hur kommer det system du förordar att minska flygets CO₂-utsläpp? Kommer det att bli minskningar, eller är det bara att acceptera att det systemet är det bästa där alla ska vara med i samma bubbla i stället för att man tittar på möjligheterna att minska utsläppen när det gäller flyget?

Anf. 29 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Herr talman! Alexander och jag möts ibland på tåget till Stockholm. Att ta tåget är också ett val vi kan göra som enskilda. Det valet är väldigt viktigt.

Genom att man inte tar betalt från det allra första kilot koldioxid skapar man en sorts balansnivå för aktörer att hålla sig till. Hamnar man då under riktvärdet som tilldelningen bygger på belönas man genom att man kan gå med vinst för att sälja den här mängden. Där jag tror att de här industriföretagen som ni tror är hotade kan göra vinster på flygets bekostnad.

Flyget kommer att få utsläppsrätter. Vi talade tidigare här om att det är 85 procent av en historisk nivå. De tilldelade utsläppsrätterna utgör 97 procent av detta. De egentliga utsläppsrätterna från första början utgör

alltså 82 ½ procent, som de kommer att få. Resten måste de köpa. Med tanke på att branschen växer kommer samtliga flygbolag i praktiken att få betala från första dagen. De betalar för sitt överutnyttjande av rätten att släppa ut koldioxid jämfört med branscher som har skött sig bättre. Man betalar inte för 100 procent av utsläppen, men man kan nog anses betala för mer än 100 procent av sitt för höga uttag av koldioxid.

Anf. 30 ALEKSANDER GABELIC (s) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt anförande att vi i det rödgröna gänget, som Karin sade, bidrog till att tågåkandet ökade under 2001–2006. Jag tror att det är den typen av politik vi måste fokusera på. Ska vi också ha möjlighet att komma åt flyget vill jag ändå upprepa att vi när det gäller CO₂-utsläpp måste veta vilket system som är bäst. Vår bedömning är att det kommer att bidra att man har en egen bubbla.

Herr talman! Det finns en annan sak som jag kanske inte nämnde tidigare. Det gäller teknikutvecklingen. Vi vet hur det är inom bilindustrin och andra sektorer: Finns det regler så finns det också ekonomiska teknikdrivande intressen som kan bidra till att det går snabbare framåt när det gäller att finna bättre flygbränslen, bättre motorer och smartare sätt att flyga, om man har press på sig.

Anf. 31 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Herr talman! Jag respekterar Alexanders åsikt och tror också att han respekterar min åsikt. Jag och regeringen står för detta. Detta ska ske genom internationella överenskommelser. Det är inte olika bubblor vi och andra lever i. Det är en bubbla vi lever i, en atmosfär. Jag tror på det här systemet.

Det är inte slut med det här. Kraven och siffrorna som vi har nämnt är vad vi startar med. Sedan kommer kraven att skärpas. Sverige kommer att driva på det här lika starkt som vi gör i alla klimatfrågor. Vi vet redan nu att kraven kommer att skärpas. Vi kommer att arbeta för att skärpa dem ytterligare. Vi ska ställa tuffa och ständigt ökande krav, precis som du nämnde angående fordonsindustrin. Det är där vi ska hamna, och det är där vi ska nå målet.

Anf. 32 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! De globala klimatförändringarna och miljöutmaningarna påverkar livsförutsättningarna i hela världen. Vi står inför jättelika utmaningar inför framtiden för att vända den klimatkris vi befinner oss i. För att vi ska kunna vända utvecklingen krävs det att alla sektorer är med och bidrar. Det känns därför glädjande att vi i dag kan se till att den svenska lagstiftningen anpassas så att flyget kan införlivas i handeln med utsläppsätter. Det här kommer att ske år 2012. Då kommer handeln att börja fungera.

Flyget har alltför länge kunnat slippa undan. För Centerpartiet och Allians för Sverige är principen om att förorenaren ska betala vägledande. Vi ska använda oss av styrmedel som är effektiva och ger verkliga utsläppsminskningar.

Att ta in flyget i utsläppshandeln är ett viktigt steg mot att låta förorenaren betala. Det pressar på för att utveckla ny teknik och nya bränslen

som krävs för att vi i framtiden ska kunna flyga på klimatets och miljöns villkor.

Genom direktivet från Europaparlamentet och rådet kommer flyg såväl inom som till och från EU att ingå i utsläppshandeln. Flygbolagen kommer att övervaka utsläppen av koldioxid. Samtidigt måste de kunna redovisa utsläppsrätter som täcker utsläppen av koldioxid. De flygbolag som omfattas av systemet ska också ha en plan för de åtgärder som vidtas för att övervaka och rapportera utsläppen. Övervakningen ska börja år 2010.

Som konstaterats tidigare i debatten kommer utsläppsrätter att tilldelas gratis efter en ansökan men också att ske genom en auktionering.

Sverige drev i förhandlingarna om direktivet på för att vi så tidigt som möjligt skulle få in flyget i utsläppshandeln. Sverige tycker att det är viktigt att flyget börjar betala sina egna kostnader. Precis som alla andra transportslag och sektorer måste flyget vara med och bära sina miljökostnader.

Samtidigt är det en utmaning. Flyget är tillsammans med sjöfarten unika. Flyget är globalt till sin natur. Det är oerhört viktigt med internationella överenskommelser även och kanske speciellt på detta område. Min uppfattning är att EU nu visar vägen genom att man införlivar flyget i utsläppshandeln.

Herr talman! Syftet med utsläppshandeln är att det sätts ett utsläppstak för handelssystemet som helhet. Utsläppsminskningarna kommer att ske där det är kostnadseffektivt att genomföra dem. Taket för handelssystemet kommer att sättas så att tillräckliga utsläppsminskningar sker ur ett klimatperspektiv. Det är just det som är poängen med ett handelssystem.

Det är ingen nyhet för mig att oppositionen inte vill ha med flyget in i samma bubbla. Man vill plocka ut den sektorn, sätta upp ett eget mål och ha en egen bubbla för den. I det här fallet utgör flyget 3 procent av EU:s utsläpp. Jag kan konstatera att oppositionen skulle tvingas skapa många bubblor om man ska plocka 3 procent av EU:s utsläpp i taget och skapa en särskild utsläppshandel för varje treprocentare. Det skulle bli väldigt ineffektivt och dyrt.

Det vi nu gör är att vi på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt ser till att minska luftfartens koldioxidutsläpp. Samtidigt måste det givetvis ske ett parallellt arbete i de internationella organisationer som rör flyget så att vi kan få en utveckling där flyget globalt bär sina egna miljökostnader. Precis som alla andra sektorer måste flyget vara med och bidra till klimatomställningen.

Herr talman! Under debatten har berörts den av oppositionen så omhuldade flygskatt man genomförde i slutet på den förra mandatperioden. Det kan inte direkt ha varit någon överraskning för oppositionen att vi ville avskaffa flygskatten. När man läser motionerna till budgetpropositionen från slutet av förra mandatperioden var det tydligt att alla fyra allianspartierna inte tyckte att flygskatten var bra. Det var tydligt för väljarna att man inte ansåg att flygskatten var en önskvärd lösning.

Varför tyckte vi inte att den var bra? Flygskatten såsom den var konstruerad skulle bara ha varit fiskal. Det skulle bara ha inneburit mer pengar till statskassan. Den skulle inte ha haft någon styrande effekt över

huvud taget. När man gör en nationell åtgärd på flygets område och bara tittar på Sverige får det olyckliga effekter.

Ta det flyg som är i södra Sverige och sker från Sturups flygplats. Danmark har ingen flygskatt. Flyget skulle ha flyttats över till Kastrups flygplats, och det skulle inte ha någon effekt över huvud taget på miljön och koldioxidutsläppen. Det hade bara inneburit att staten hade fått in mer skattepengar. Det är inte på det sättet som vi från alliansens sida bedriver miljöpolitik.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga att detta är ett första steg i rätt riktning. Samtidigt kommer vi kontinuerligt att behöva utveckla utsläppshandeln. Vi behöver öka andelen auktionering och få med än fler sektioner i utsläppshandeln. Det skulle också vara önskvärt om vi kunde få med fler länder och världsdelar i en handel med utsläppsätter.

Vi från Allians för Sverige och från Centerpartiet bekämpar utsläppen genom marknadsekonomiska styrmedel. Det arbetet måste intensifieras. Till skillnad från oppositionen är jag inte intresserad av att genomföra åtgärder som drabbar flyget i sig. Jag är intresserad av åtgärder som drabbar utsläppen.

Min uppfattning är inte att människor ska sluta flyga, utan flyget måste minska sina utsläpp. Vi ska inte jaga flyget, men vi ska jaga utsläppen.

(Applåder)

Anf. 33 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Claes Västerteg talade om marknadsekonomiska styrmedel. Det tänkte jag också göra. I dag finns en subvention av flyget. När jag läste nationalekonomi var subvention det fulaste som fanns i ett marknadsekonomiskt perspektiv.

Den subventionen innebär att man får betalt för att flygtransportera pannkakor som lagas i en kommun upp till en annan kommun där den distribueras i äldreomsorgen. Det finns fortfarande i alliansens budget att man bibehåller det inköpet av flygtrafik och stöd till kommunala flygplatser som inte skulle kunna klara sig på egen hand. Jag undrar om Claes Västerteg tycker att det är förenligt med marknadsekonomins principer.

Jag har en annan fråga till Claes Västerteg som handlar om tid. Klimatforskning visar att hittills har alla worst cases överskridits. Fortfarande är klimatkrisen som en Titanic som inte ens har sänkt hastigheten eller ändrat kurs. Det är värre än vad vi och forskarna har trott tidigare.

Har vi tid att sitta och vänta på ett utsläppshandelssystem? Vi har inget emot det systemet om det är effektivt. Men varför ska man avskaffa nationella skatter? Varför inte säga ja till Storbritanniens propå om en gemensam bilateral flygskatt länderna emellan?

Har Claes Västerteg en annan information om klimatkrisens utveckling än vad jag har som säger att man har tid att vänta på ett administrativt krångligt system och inte införa nationella skatter, det lagstiftningsinstrument vi förfogar över här i Sveriges riksdag?

Anf. 34 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag håller med Karin Svensson Smith om att det är ont om tid. Det är därför som är det så viktigt att vi gör rätt och använder rätt styrmedel som ger effekt för klimatet.

Vi ska inte låta leda oss in i en situation där vi lurar både oss själva och befolkningen och säger: Nu inför vi styrmedel, och det kommer att leda till minskade utsläpp. I själva verket hade de styrmedel och den skatt som den förra regeringen föreslog och som kammaren beslutade om före valet inte lett till minskade utsläpp. Den hade bara lett till mer pengar i statskassan.

Det anser jag inte är att bedriva en ansvarsfull klimatpolitik. Det är kanske lite att ta i att säga att det är att fara med osanning. Men det är att slå blå dunster i folk och att visa handlingskraft genom att införa skatter som inte har någon effekt över huvud taget. Så bedriver inte vi klimatpolitik, herr talman.

Avslutningsvis vill jag säga något som det särskilda stödet för flygplatser. Det är viktigt att man har möjlighet att leva och verka i hela landet. Det handlar om att man har möjlighet att kunna leva, verka, utveckla företag och skapa arbetstillfällen.

Jag tycker också att det är bra för klimatet om man har en möjlighet att kunna leva och verka i hela landet. Därför kan jag tycka att det finns en poäng med att i vissa sammanhang ha flygplatsstöd.

Nu ska jag villigt erkänna att jag inte är hundra procentigt insatt i hur systemet fungerar. Det ligger på trafikutskottets område, och det är nu miljö- och jordbruksutskottets område som debatteras. Men det sker en kontinuerlig översyn av systemen.

Anf. 35 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Stödsystemet ses över. Vi har från den rödgröna sidan sagt att där inte tåg är ett alternativ tycker också vi att det är viktigt att man regionalpolitiskt upprätthåller flygtrafiken. Men där tåg är ett rimligt alternativ tycker vi inte att det finns något som helst skäl att med skatte-medel upprätthålla trafiken. Jag kan nämna ett exempel.

I Halmstad har man ett stöd för flygplatsen som man har lagt ihop med det kommunala bostadsbolaget. Man har höjt hyrorna i det kommunala bostadsbeståndet för att flygplatsen ska kunna finnas kvar. Tittar man på vem det är som nyttjar den kommunala flygplatsen ser man att det inte är de som bor i det kommunala bostadsbeståndet. Jag undrar om Claes Västerteg tycker att det är en bra regionalpolitisk åtgärd att hyresgästerna i Halmstad i de kommunala bostäderna ska upprätthålla flyget.

Över till det internationella perspektivet: Vi är inte emot internationella åtgärder. Jag tror faktiskt att vi är ännu mer aktiva på det området än de som Claes Västerteg representerar i det här sammanhanget. Men frågan är om man ska ha samma bubbla för flyg och tung industri.

Vilket tror Claes Västerteg är mest effektivt? Är det lättare att flytta flygresor mellan två europeiska huvudstäder eller att jämföra med att köpa pappersprodukter eller stålprodukter för att tillverka det i någon annan världsdel? Vilket är lättast? Var är konkurrensen hårdast?

Anf. 36 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag antar att det är Halmstad kommun själv som har fattat beslutet om hur man gör den konstruktionen. Jag tror på det kommunala självstyret. Halmstadborna får väl ytterst avgöra i varje kommunalt val hur de vill ha den här konstruktionen.

Vad det gäller handel med utsläppsrätter, herr talman, och huruvida man ska ha en bubbla eller ej är det intressanta för mig att vi får ned koldioxidutsläppen, och det ska ske på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det är att ha en bubbla, där man inte rycker ur sektor för sektor.

Jag kan tolka Karin Svensson Smith som att vi ska lyfta ut andra sektorer som i dag finns i utsläppshandeln. Skulle vi då skilja ut energisektorn ur utsläppshandeln i dag? Den är en annan sektor också. Vi kan inte hålla på och stycka upp det. Vi ska ha en samhällseffektiv konstruktion, där vi anpassar taket på utsläppshandeln till vad klimatet tål.

Anf. 37 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Herr talman! Min utgångspunkt är att resor är något positivt. Det finns många fördelar med att människor träffas och får se nya platser. En mycket stor del av internationella möten skulle inte ha ägt rum om inte flyget fanns, och förståelsen för omvärlden skulle vara mindre. Men det finns något absurt i att det kostar långt mer att ta tåget än flyget inom Europa och att det faktiskt kan vara billigare att resa utomlands än att åka till en grannkommun.

Därför är det tillfredsställande att vi gör oss av med ett system som har skapat en gräddfil för flyget och att vi nu för in flyget i EU:s handelssystem för utsläppsrätter. Den som flyger ska betala för sina utsläpp. Att förorenaren betalar ska vara en självklar princip. Nu ges också flyget drivkrafter för bränsleeffektivisering, och utvecklingen av mindre klimatpåverkande flygbränslen kan bli lönsam.

År 2005 startade handeln med utsläppsrätter i EU. Systemet skapades för att uppnå kostnadseffektiva minskningar av koldioxid och reglerar nu 40 procent av unionens utsläpp. För varje handelsperiod som varar ett visst antal år sätts det gränser för vilka utsläpp som tillåts. Ju större andel av de totala koldioxidutsläppen som ingår i systemet desto bättre är det, eftersom vi på detta sätt får bättre kontroll över de utsläpp som görs och bättre kan styra hur utsläppen totalt ska minskas.

Det förslag som vi har på bordet i dag om flyget i utsläppshandeln är inte perfekt, men det är ett steg i rätt riktning. Flygets del av handelssystemet behöver utvecklas, liksom systemet i stort. Jag tänker här ge några exempel på saker som behöver göras.

På engelska talar man om handelssystemet för utsläppsrätter som cap and trade. Cap betyder kapsyl eller lock. Bildligt kan man använda det för att sätta en begränsning. Det tydliggör det tak som finns i handelssystemet. Det är viktigt att kommissionen och EU-länderna vågar ta beslut om en snabb och kraftig sänkning av taket både för flyget och för hela utsläppssystemet.

I det system vi har på bordet för flyget ska 85 procent av utsläppsrätterna tilldelas gratis, och 15 procent ska auktioneras ut. Jag tror att vi alla här i utskottet hade velat se en större andel auktionering.

En tröst är att kommissionen redan föreslagit att andelen auktionerade utsläppsrätter ska öka. Jag har sett ett mål om att åtminstone till 2020 ska

alla utsläppsrätter för flyget auktioneras ut. Sverige bör i förhandlingarna och översynen av systemet verka för att vi i snabb takt går mot en stor andel auktionering.

Det finns vissa flygningar som inte är inkluderade i handelssystemet. De tycker jag också bör införas i systemet. Till exempel tycker jag att det är orimligt att transporter av kungafamiljer och regeringschefer inte ska bära sina kostnader.

Även fler växthusgaser än koldioxid bör ingå i handelssystemet. Kommissionen skulle under 2008 ha presenterat ett förslag om åtgärder för att reglera kväveoxider. Detta har ännu inte presenterats och bör förstås skyndsamt arbetas fram.

Vi bör också sträva mot ett världsomspännande handelssystem. Det är hoppgivande att EU:s ministerråd i oktober 2008 antog slutsatser där ministrarna underströk att flygutsläppsdirektivet är ett första steg i riktning mot en överenskommelse om globala åtgärder för att minska växthusutsläpp från flyget.

Ministrarna uttryckte också förhoppningar om att en arbetsgrupp inom FN:s flygorgan ICAO ska lägga fram långtgående förslag på globala åtgärder. Vi är många som hoppas att arbetsgruppen kommer fram med ett skarpt och konkret förslag och att detta kommer i god tid före FN:s klimatmöte i Köpenhamn.

Transportstyrelsen har för Sveriges räkning i mars i år svarat ICAO att beskattning av flygtransporter eller flygbränsle inte kan uteslutas. Jag upplever att det kan finnas en öppenhet för beskattning från utskottets sida. Men grundprincipen ska vara att styrmedlen ska vara konkurrensneutrala internationellt och enkla och tydliga.

En åtgärd som myndigheterna kan behöva hjälp med är att se över att det europeiska luftrummet utnyttjas mer effektivt. Sträckan mellan punkt A och punkt B, mellan start och landning, ska förstås vara så kort som möjligt.

Nog med förbättringsförslag där. Jag vill avsluta med att säga att det förslag som ligger på bordet är varmt välkommet. Det kunde ha varit vassare, men genom att vi i dag tar beslut om att föra in flyget i EU:s handelssystem tar vi ett steg i rätt riktning i kampen mot klimatförändringarna.

Anf. 38 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Herr talman! Redan på 1400-talet började Leonardo da Vinci skissa på vingkonstruktioner, flygfarkoster, segelflygplan, fallskärmar och helikoptrar men lyckades tyvärr inte genomföra sina fantastiska idéer.

I december 1903 flög bröderna Wright världens första flygplan vid Kitty Hawk, USA. Flygplanet Flyer 1 färdades då 36 meter på 12 sekunder.

Några år senare, 1964, blev amerikanskan Jerrie Mock den första kvinnan att flyga ensam jorden runt. I dag har vi möjlighet att resa jorden runt tillsammans med 800 passagerare. Det är en ganska fantastisk utveckling för mänskligheten.

Som mina allianskolleger har varit inne på tidigare innebär flyget stora möjligheter för mänskligheten att ta del av olika kulturer och göra insatser i länder där det finns stora behov. Både personer och gods kan transporteras på mycket kort tid. I dagens samhälle ses flyg som en själv-

klarhet och inte någon lyx förunnad några få. För en del är det semester, för andra är det jobb, men oavsett resans syfte ses tillgången som en självklarhet.

Även om flyget och transporter är en viktig del av samhällsstrukturen och ekonomin måste vi också se de problem som är resultatet av vårt resande i dag. För Kristdemokraterna är handel, rörlighet över gränser och utbyte mellan länder och människor något positivt, men vi menar samtidigt att dagens transportsystem inte är anpassade till det klimathot vi står inför. Vi måste ägna all vår kraft åt att få klimat- och transports-ekvationen att gå ihop.

Flyget är ett växande miljöproblem och som vi har hört tidigare i debatten har utsläppen från flyget sedan 1990 globalt nästan fördubblats. Transportsektorn och flyget har alltför länge varit utan krav på utsläppsminskningar. En anledning till detta är att utsläppen från flyget totalt sett ses som ganska små. Enligt internationella klimatpanelen svarar flygtrafiken i dag för omkring 2 procent av de globala utsläppen av koldioxid. Tillsammans med utsläpp av kväveoxider, vattenånga och effekter från kondensstrimmor beräknas flyget svara för 3,5 procent av människans totala påverkan på klimatet. Även om man kan tycka att procentsatserna är små innebär den samlade effekten av utsläppen på 10 000 meters höjd tre gånger så hög påverkan på växthuseffekten som om utsläppen skett på marknivå.

Herr talman! Man kan alltid spekulera i siffror och procentsatser, men vi är överens om att det finns en trend mot alltmer resande, och det blir allt tydligare hur vi människor akut behöver bromsa vår påverkan på klimatet. Då är det viktigt med styrmedel och principen att förorenaren betalar. Därför är jag oerhört glad för det betänkande som vi diskuterar här i dag.

Man kan alltid önska att vi hade haft större internationella framgångar med tuffare krav, men vi har nu kommit ett steg på vägen.

Äntligen blir flyget en del av utsläppshandeln. Vi behöver olika styrmedel för att stimulera teknikutveckling och olika sätt att göra flyget mer klimatvänligt. För att möjliggöra detta behövs ett samarbete på EU-nivå och större internationella överenskommelser. Det tror jag att vi alla är överens om.

Det finns givetvis brister med handelssystemet i dag och visst kan man önska mer. Därför är det viktigt att fortsätta att driva dessa frågor på EU-nivå. Det gör inte valet den 7 juni mindre viktigt.

Regeringen kommer givetvis fortsättningsvis att arbeta för att en större del av utsläppsrätterna ska auktioneras ut. Vi kommer också att bevaka att den totala delen utsläpp minskar framöver.

Jag hoppas att detta första steg och mer krav på hela transportsektorn framöver kommer att få ihop ekvationen resande, ekonomi och hållbar miljö. Enkla snabba åtgärder som gröna inflygningar i kombination med bränsleeffektiva flygplan och omställning till alternativa bränslen är nödvändigt.

Kristdemokraterna vill se den fantastiska potential som finns i resandet, men vi behöver samtidigt ställa krav och arbeta aktivt i internationella forum för att säkra att vi inte förbrukar jorden utan tar ansvar för att göra det vi kan för att förvalta den.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till förslagen i miljö- och jordbruksutskottets betänkande *Flyget i utsläppshandeln*.

Prot. 2008/09:118
14 maj

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2008/09:CU32
Bostadsförsörjningsfrågor.

Anf. 39 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Vi ska i dag debattera bostadsförsörjningsfrågor. Det är ett motionsbetänkande som tar upp ett antal viktiga motioner och förslag från den allmänna motionstiden. Det rör allt från allmännyttans villkor till kommunernas bostadsförsörjningsansvar, mål för bostadsbyggande och byggandet av hyreslägenheter.

Jag kommer i mitt anförande att inrikta mig på de frågor som just nu är mest aktuella och mest akuta, det vill säga bostadsbyggandet och hyresrättens framtid.

Jag vill först yrka bifall till reservation nr 8. Självklart står jag och Socialdemokraterna bakom samtliga reservationer i betänkandet.

Herr talman! Om man ser sig om i Sverige kan man se ganska dystra prognoser. Jag har rest runt ganska mycket i Östergötlands län som är mitt hemlän. Bostadsbyggandet har i stort sett avstannat runt om i landet. Samtidigt vet vi att vi framgent kommer att behöva fler bostäder för att klara den åldrande befolkningen och de ungdomar som kommer ut på bostadsmarknaden.

Bostadspolitik är viktig. Det är också viktigt med en aktiv bostadspolitik. Vi politiker kan använda oss av ett antal verktyg för att se till att det skapas och byggs fler bostäder. Vi politiker ska använda det bostadspolitiska verktyget och på så sätt se till att det byggs billiga, flexibla och attraktiva bostäder.

Vi ska inte låta marknaden sätta villkoren. Vi politiker ska se till att det finns bostäder som de ungdomar som vi har på läktaren här i dag kan flytta till den dag de flyttar hemifrån. Det tycker jag är oerhört viktigt. För att lyckas med det krävs politiskt mod. Man kan inte bara titta på.

Sverige befinner sig just nu i en jobbkris. Därför tror jag att det hade varit ännu viktigare att använda sig av det här verktyget. Genom att våga satsa och våga stimulera byggandet hade vi kunnat skapa fler och bra bostäder till våra ungdomar och gamla som är de två grupper som kommer att efterfråga bostäder. Samtidigt hade det fått en annan positiv effekt, nämligen att vi hade skapat många nya arbetstillfällen. I den jobbkris som vi befinner oss i hade det behövts både nya bostäder och nya arbetstillfällen.

Det händer ingenting.

Vi socialdemokrater är angelägna om att starta en debatt om detta. Vi måste lyfta upp de bostadspolitiska frågorna på agendan och säga att vi måste agera och att vi måste agera nu.

I dessa kristider krävs åtgärder och politiskt mod, inte passivitet.

Herr talman! Det finns många förståsigpåare på det här området. Man kan konstatera att det i dag finns alldeles för få bostäder. Det finns beräkningar som säger att det skulle behöva byggas mellan 30 000 och 35 000 nya bostäder per år. Vissa hävdar att det till och med skulle behöva byggas uppemot 40 000 nya bostäder varje år de kommande åren för att möta efterfrågan.

Bostadsbyggandet har sedan valet 2006 sjunkit som en sten. Detta berodde inledningsvis uteslutande på att den borgerliga regeringen avvecklade alla de stimulanssystem som den tidigare socialdemokratiska regeringen hade instiftat för att hålla byggandet uppe.

Sedan kom byggkrisen och förvärrade läget ytterligare. Under 2008 byggdes det sammanlagt 22 550 lägenheter. Det är en halvering jämfört med det antal lägenheter som byggdes 2006.

Påbörjandet av byggandet av hyresrätter har sjunkit med över 70 procent om man jämför 2008 med 2006. Boverkets prognos för byggandet 2009 är att det med största sannolikhet kommer att byggas ungefär 16 000 nya lägenheter, och det skulle behövas bra många fler än 30 000.

Det här innebär att regeringen nu måste ta sitt ansvar. Det handlar om att det måste komma konkreta åtgärder för hur vi ska stimulera byggandet. Vi måste se till att det byggs lägenheter för att vi har väldigt många i vårt samhälle som behöver en bostad men också för att motverka den ekonomiska kris som Sverige är inne i just nu. Vi ska skapa arbetstillfällena och samtidigt rusta upp och bygga nya bostäder. Detta kan man göra med det bostadspolitiska verktyget, om man nu bara vågar.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen satte tidigt upp ett mål. Det målet var att man under förra mandatperioden, det vill säga från 2003 till 2006, skulle bygga 120 000 lägenheter. Det målet lyckades man uppnå.

Jag kan förstå att det kan vara svårt att ha ett lika ambitiöst mål under den här mandatperioden i och med att vi faktiskt har gått in i en lågkonjunktur. Men det hade ju inte gjorts någonting om den borgerliga regeringen hade haft en målsättning för hur många lägenheter som ska byggas. Någon sådan har inte jag fått redovisad för mig. Jag tror att det hade varit bra att faktiskt ha ett mål för hur många bostäder som ska byggas.

Herr talman! Nog pratat om det. Det är bättre att blicka framåt och se vad som kan hända och vad som skulle ha hänt om vi hade haft en socialdemokratisk regering.

Vi socialdemokrater har politiskt mod. Vi har politisk vilja. Vi har lanserat ett kraftfullt bygg- och jobbstimulanspaket som vi tror faktiskt skulle ha satt i gång dagens byggande. Vi har sagt att vi vill införa ett investeringsstöd för byggandet av små, klimatsmarta hyresrätter för att på så sätt se till att det byggs hyresrätter och att man också har en klimatsmart touch på de lägenheter som byggs.

Det ROT-avdrag som regeringen har infört har vi en modifierad version av som innebär att man också ska få ROT-avdrag om man gör ombyggnader eller förbättringar i flerfamiljshus. Det vill säga att ROT-avdraget även ska fungera i hyresrätter och i bostadsrätter. Det här skulle vara speciellt nyttigt i de miljonprogramsområden som finns.

Vi har också skjutit till mycket mer pengar, för vi anser att det här är en oerhört viktig stimulans som inte bara hade skapat ett bättre boende utan också fler jobb.

Vi socialdemokrater har också sagt att vi måste satsa på en attraktiv boendemiljö för alla. Vi har sagt att mellan åren 2010 och 2016 vill vi, den kommande socialdemokratiska regeringen, satsa 15 miljarder, och det ska vi göra tillsammans med näringslivet och kommuner, för vi anser att vi måste bygga ut, bygga om och rusta upp de miljonprogramsområden som finns i dag. Tittar man företagsekonomiskt på detta kan man

notera att det inte kommer att gå att rusta upp de här områdena. Det kommer att krävas olika typer av subventioner och stimulanser för att kunna få de här områdena fräscha och attraktiva igen.

Samtidigt vill vi se till att behålla den sociala bostadspolitik som har varit riktmärke i Sverige under så lång tid. Vi vill inte att marknadskrafterna ska få härja fritt.

Herr talman! Det som jag inledde med var ungdomar och pensionärer. Under de kommande åren får vi väldigt många ungdomskullar som kommer ut på bostadsmarknaden, och vi kommer att ha väldigt många pensionärer som kommer att vilja sälja sina bostäder och flytta, kanske till hyresrätter. För att klara detta måste det byggas fler hyresrätter. Det har regeringen också misslyckats med. Man har i dagsläget gjort det svårare och dyrare att bygga hyresrätter. Vi anser att de regelverken måste förändras. Det måste skapas en större neutralitet mellan upplåtelseformerna så att det återigen blir mer attraktivt både att bo i och att bygga hyresrätter.

Vi har inte fått gehör i den här frågan tidigare, men nu på sistone har vi ett antal kristdemokratiska bostadspolitiker runt om i landet som har rest sig upp och sagt att den här frågan är viktig. Vi hoppas att vi framgent kan göra upp med Kristdemokraterna, kanske inte här i riksdagen men åtminstone på kommunal nivå, hur vi ska se till att stimulera och göra de kommunala bostadsbolagen bättre så att vi kan få fler hyresrätter byggda.

Herr talman! Jag har talat längre än min anmälda tid redan som det är, så jag ska inte förlänga dagens debatt utan tänker återkomma med ett antal instick sedan när mina kolleger har ordet. Jag ser fram emot en vidare debatt.

Anf. 40 EGON FRID (v):

Herr talman! Allmännyttan är av största vikt för en social bostadspolitik. En del av den statliga bostadspolitiken ska därför vara att säkerställa och utveckla allmännyttan. I många kommuner behövs fler hyresrätter och en ökad andel bostäder inom allmännyttan. I andra behöver den befintliga allmännyttan stöd för att främst underhålla och energianpassa sina fastigheter. Det gemensamma syftet är att garantera en rimlig boendestandard och hyror till självkostnadspris i hela landet, att vi för en social bostadspolitik där behovet av en bostad styr i stället för plånboens storlek.

Inledningsvis vill jag framföra att jag står bakom samtliga av Vänsterpartiets reservationer i betänkandet men yrkar bifall till reservationerna 1 och 7.

Allmännyttan ska värna rätten till en bra bostad och boendemiljö utan krav på ekonomisk insats. Verksamheten ska bedrivas utan vinstsyfte och utifrån en långsiktig självkostnadsprincip. I många kommuner ingår allmännyttiga bostadsföretag i koncernbildningar med andra verksamheter. Vinstöverföring från bostadsföretagen till andra verksamheter ska inte vara möjlig, inte heller borgensavgifter eller andra åtgärder för att öka intäkterna från allmännyttan.

Den försvagning som i dag pågår av allmännyttan leder till att vi inte kan föra en social bostadspolitik. Allmännyttan är, tillsammans med planmonopolet, kommunernas viktigaste verktyg för att låta ett rättvise-

perspektiv genomsyra bostadspolitiken i linje med Vänsterpartiets mål för bostadspolitiken, det vill säga att skapa socialt hållbara boendemiljöer där alla får plats.

Herr talman! Det är kris för hyresrätten. Efter att det statliga produktionsstödet till hyreslägenheter togs bort samtidigt som räntebidragen började avvecklas minskade antalet påbörjade hyresrätter dramatiskt. Byggandet av hyreslägenheter har minskat med ca 70 procent jämfört med första halvåret 2006.

Hyreslägenheternas andel av alla påbörjade lägenheter i flerbostadshus – bostadsrätt och hyresrätt – har sjunkit från 52 procent första halvåret 2006 till 41 procent 2007 och 29 procent första halvåret 2008. Andelen är ännu mindre 2009, och detta är ett stort underbetyg för regeringens brist på ansvar för hyresrätten och brist på bostadspolitik. I de tre storstadskommunerna är hyreshusbyggandet extremt lågt. Totalt har bostadsbyggandet – småhus, bostadsrätter och hyresrätter – minskat med över 30 procent från regeringens tillträde 2006, detta samtidigt som bristen på hyresbostäder är fortsatt stor på många håll. Samhället måste bära det övergripande ansvaret för att trygga bostadsförsörjningen samt motverka boendesegregation och hålla nere boendekostnaderna för vanligt folk.

Denna syn på samhällsansvaret för bostadssektorn avspeglades också i inledningen av det tidigare målet för bostadspolitiken. Där framhölls att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. När riksdagens majoritet hösten 2007 röstade igenom ett nytt politiskt mål för bostadsfrågorna framhölls i stället bostadsmarknadens efterfrågan och utbud utan att någon koppling gjordes till de boendes ekonomiska förutsättningar. Denna omformulering speglar också den marknadsanpassning som bostadspolitiken haft sedan den borgerliga regeringen tillträdde och som fått påtagliga konsekvenser på olika områden. En av de allvarligaste konsekvenserna är att hyresrätten som upplåtelseform har missgynnats i olika avseenden, främst skattemässigt, och att de hushåll som önskar bo med hyresrätt fått allt svårare att hävda sin sak.

Enligt Hyresgästföreningen kommer över 600 000 unga att flytta hemifrån de närmaste fem åren. Det skulle enligt föreningen behövas ytterligare ca 160 000 bostäder för att tillgodose detta. Unga efterfrågar billiga lägenheter då två tredjedelar av de unga kan betala högst 3 800 kronor i månaden enligt en undersökning som Hyresgästföreningen nyligen har gjort.

Det minskade nybyggandet av hyresrätter och utförsäljningen av allmännyttan riskerar tillsammans med förslagen i den statliga utredningen *EU, allmännyttan och hyrorna* att helt sänka hyresrätten som upplåtelseform. Denna utredning kommer jag att beröra mer när vi debatterar nästa betänkande.

Vänsterpartiet vill stärka hyresrätten. Det behövs en långsiktig satsning på nyproduktion av billiga och energisnåla bostäder. Vänsterpartiet föreslår att staten ska anta ett nationellt mål om att det ska byggas 40 000 bostäder per år varav minst hälften ska vara hyresrätter. Det skulle innebära att antalet nybyggda hyresrätter nästan fördubblades. Ja, antalet skulle mer än fördubblas jämfört med det antal hyresrätter som byggs i år.

Bostadsförsörjningsfrågor

Vänsterpartiet tycker att riksdagen ska sätta upp ett tydligt mål. Här håller jag definitivt med Johan om att ett kvantitativt mål för hur många hyresrätter vi ska bygga är oerhört viktigt liksom mål för hur många lägenheter vi faktiskt bygger. Vi behöver också renovera en stor andel av de redan byggda hyresrätterna. Vänsterpartiet har här ett kvantitativt mål om 65 000 bostäder per år som behöver renoveras. Detta är naturligtvis viktigt från energi- och sysselsättningssynpunkt.

I motion C300 utvecklar vi i Vänsterpartiet vår syn på hur boendeplaneringsprogrammen ska kunna bidra till en mer demokratisk planeringsprocess och vilka centrala frågor som bör lyftas fram i programmen. Några av dessa centrala frågor rör hur vi ska kunna uppnå ekologiskt hållbara boendemiljöer, utveckla kvaliteten i boendet och dess närmiljö och omgivning, tillgodose krav på äldreboende och tillgänglighet, uppnå trygghet i boendemiljöerna för alla grupper, bryta segregationen och beakta barn- och jämställdhetsperspektiven i den fysiska planeringen. Jag anser att det vi tar upp i motionen kan utveckla och komplettera lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

En av de bostadsförsörjningsfrågor som måste tas upp i boendeplaneringsprogrammet och där vi måste få ett större kommunalt engagemang gäller behovet av boendeintegration. I många kommuner pågår en oroande utveckling i riktning mot alltmer segregerade bostadsområden. Vissa kommuner medverkar dessutom aktivt till denna utveckling genom en omfattande utförsäljning av det kommunala bostadsbeståndet i de områden där de kvarvarande hyresrätterna verkligen behövs.

I detta sammanhang är det nödvändigt att uppmärksamma att det inte bara är så kallade socialt utsatta bostadsområden som är segregerade. En minst lika omfattande segregation finns i många välsituerade bostadsområden med en befolkning som ofta tillhör höginkomsttagargruppen. Sådana områden finns tydliga exempel på i Täby, på Östermalm i Stockholm eller i Göteborgsstadsdelen Askim. Det är hög tid att kommunerna blir skyldiga att genomföra integrationsprojekt som är riktade till dessa verkligen segregerade men icke-marginaliserade bostadsområden.

Herr talman! Det är uppenbart att möjligheterna att ge resurssvaga hushåll tillgång till en god bostad påtagligt underlättas av en kommunal bostadsförmedling. Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska en kommun också anordna bostadsförmedling om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Utgångspunkten måste vara att kommunerna bör ha bostadsförmedlingar, antingen var för sig eller i samverkan med andra kommuner beroende på kommunens storlek.

En bostadsförmedling kan bara fungera om det finns lediga lägenheter att förmedla. I första hand bör överenskommelser träffas med fastighetsägare om att de ska lämna lediga lägenheter till förmedling. För att inte bostadsförmedlingarna helt ska vara hänvisade till fastighetsägarnas goda vilja krävs emellertid också en lagstiftad möjlighet för kommunen att begära in och förmedla lediga lägenheter. Den tidigare gällande bostadsanvisningsrättslagen, som gav kommunerna rätt att anvisa bostadsökande till lägenheter, var ett bra redskap för att garantera kommunmedborgarnas möjlighet att få en bostad. De nuvarande bristerna på bostadsmarknaden och i den kommunala bostadsförsörjningen visar att det är nödvändigt att införa en ny lagstiftning här.

Herr talman! Vänsterpartiet anser att bostadsförsörjningen och hyresrättens ställning på den svenska bostadsmarknaden måste ses över och stärkas så att behovet av hyresbostäder kan tillgodoses. Det är angeläget att översynen av villkoren och förutsättningarna för hyresbostäder sker i samverkan med alla berörda aktörer. Av central betydelse är givetvis att hyressättningssystemet utformas på ett rättvist och ekonomiskt acceptabelt sätt. Vidare bör åtgärder vidtas för att förhindra en omfattande utförsäljning av allmännyttans bostäder. Regeringen bör se över och stärka hyresrättens ställning på den svenska bostadsmarknaden så att behovet av hyresbostäder därmed kan tillgodoses.

Det är bara en stark allmännytta med en social bostadspolitik, med rimliga hyror och med boendeinflytande och trygghet för hyresgästerna som kan tillgodose ungas behov av boende, äldres behov av boende, socialt utsatta gruppers behov av boende och alla gruppers behov av det goda boendet.

Anf. 41 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Bostäder är till för att bo i. Kanske låter det som en självklarhet, men är det verkligen det? Självklart bor det någon i en bostad. Vi har ju bostadsbrist. Men om vi tittar bakåt under de senaste två konjunkturcyklerna kan vi konstatera att många har spekulerat i bostäder, och tyvärr har en del spekulerat fel.

Bostäder har blivit en handelsvara i väldigt stor utsträckning, både för den enskilde villaägaren eller bostadsrättsinnehavaren och för många fastighetsförvaltare. Även för bankerna skulle man kunna hävda att bostäderna har blivit mer än ett låneobjekt. Ja, jag tror att man kan hävda att till och med bankerna spekulerar i bostäder.

Bostäder passar inte särskilt bra som någonting annat än just bostäder. Som handelsvaror och spekulationsobjekt riskeras grundvärdet, bovärdet i bostäderna. Bostaden ska vara den boendes lugna vrå, den egna vrån – ett hem med trygghet och stabilitet. Bostaden är en del av den boendes identitet. Man är en del av området, en del av stadsdelen eller en del av bygemenskapen. Vänner förknippar dig inte bara med ditt klädval, din bil eller din matlagning. För vännerna är du också en del av det som din bostads identitet signalerar.

Om man förvandlar bostaden till en handelsvara blir alla de här värdena förgängliga. Bostaden blir en tillfällig hamn bland andra. Det är svårt att bygga trygghet på en handelsvara.

När bostaden blir ett spekulationsobjekt riskerar korthuset hela tiden att rasa. De värden som riskeras är svåra att beräkna, och när det inträffar att spekuleringen inte längre bär – det händer ju för en del förr eller senare – blir skadan, förlusten och känslorna så trasiga att många inte klarar att hantera situationen.

Bostäder, herr talman, är till för att bo i. Bostäder passar inte som handelsvaror eller som spekulationsobjekt.

Den globala ekonomiska krisen, som vi varje dag hör talas om, har i flera länder drabbat många som medvetet eller omedvetet varit brickor i spekulering med boende. I Sverige har den stora neddragningen på arbetsmarknaden ännu inte drabbat den enskildes ekonomi så hårt som i många andra länder. Vi har trygghetssystem som ger viss tröghet och buffert för dem som drabbas. Men tyvärr ser vi ännu inte någon vänd-

ning, så effekterna av spekulationerna i boendet återstår förmodligen att se i vårt land.

Miljöpartiets kritik mot den moderatledda högerregeringens avsaknad av bostadspolitik har i och för sig inte någon bakgrund i den problematik som det senaste dryga halvårets globala ekonomiska kris har skapat utan i verkligheten. Regeringens dolkstöt i byggsektorn och den avveckling som skett sedan valet 2006 är mer än tillräckligt som motiv för att kritisera den moderatledda högerkartellens katastrofala brist på ambitioner på bostadspolitikens område.

Bostadsproduktionen sjunker, och regeringen gör inget.

Trångboddheten ökar, och regeringen gör inget.

Hysesrätten är hotad, och regeringen gör inget.

Rekordstora kullar av ungdomar lämnar gymnasiet och borde kunna söka sig till studier på annan ort än föräldrarnas bostadsort, men köerna till de alltför få studentbostäderna är längre än på länge, och regeringen gör inget.

Äldre blir fångar i sina otillgängliga bostäder, och regeringen gör inget.

Hälften av bostäderna i området Herrgården i Rosengård i Malmö är allvarligt fuktskadade, och regeringen gör inget.

Kommunerna klarar inte sitt bostadsförsörjningsansvar, och regeringen gör inget.

Bostaden, herr talman, är grunden i ett modernt samhälle. Det är därför vi behöver en ny regering. Den moderatledda högerkartellen, som offerar alla hjärtefrågor för att till varje pris klamra sig fast vid makten, klarar inte den mest grundläggande uppgiften för en regering, att garantera bostäder.

Bostaden, herr talman, är till för att bo i, inte för att handlas med eller för att spekuleras i. Vi ser avarter runt om i landet med dåligt förvaltade hus som bara väntar på spekulativa nya stadsplaner eller som sköts av målvakter så att ingen kan ställas till svars.

Det är därför vi i Miljöpartiet värnar allmännyttan och ser den som en garant för en demokratiskt styrd del av bostadsutbudet på marknaden där det råder insyn över förvaltningen med medbestämmande för de boende.

Från Miljöpartiets sida tar vi inte ställning bland de olika förslag till åtgärder som har presenterats för hur villkoren för allmännyttan bör förändras, eller kanske måste förändras, för att klara hotet från EU. Men vår grundinställning är att vi inte ska ha något särskilt kategoriboende, som social housing och liknande europeiska modeller. Vi anser att kommunala fastighetsbolag enligt traditionell svensk modell är ett bättre sätt att skapa förutsättningar för rörlighet på arbetsmarknaden för alla kategorier i samhället och för att motverka kategoriboende, gettofiering, förslumning, stigmatisering och för att motverka bostadsbrist och trångboddhet.

Vi vet också att en bra bostadsstandard leder till bättre skolresultat för barnen. Hög standard i bostadssektorn är en bra investering för framtiden. En aktiv kommunal markpolitik är också viktig för att skapa ett varierat utbud av upplåtelseformer i alla bostadsområden.

Jag vill instämma i Johan Löfstrands beskrivning av det ROT-avdrag som vi tillsammans har utformat och som vi menar omedelbart nu, inte efter nästa val, skulle kunna påverka arbetsmarknaden inom bostadssektorn positivt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet.

Med den ökande andel äldre i befolkningen som vi räknar med ställs det också, herr talman, ett växande krav på alla politikområden, då inte minst på bostadspolitik. Det handlar både om en anpassning av befintlig bebyggelse och om ökade krav i nyproduktionen.

De löften som vi politiker under väldigt många år har utställt till medborgare med nedsatt funktionsförmåga måste vi ta på allvar. Många vackert formulerade beslut har fattats om tillgänglighet, men hur har det sedan gått med verkställigheten? Fortfarande händer det att skolor öppnar i lokaler där många med funktionsnedsättning inte kan ta sig in. Vi har väldigt mycket kvar att göra på det området.

Jag har under mina fyra och ett halvt år i riksdagen upprepade gånger tjatat om stödet till hissar i befintliga trapphus. Att den moderatledda högerkartellen har tagit bort det i och för sig lilla med ändå så viktiga hissbidraget tycker jag är att hån mot alla gamla och alla med funktionsnedsättning. Vi har fortfarande 75 000 trappuppgångar som inte är tillgängliga i vårt land.

Flera motioner i det här betänkandet lyfter fram förslag på åtgärder för att underlätta för fastighetsägarna att göra de investeringar som efterfrådas för att bevara bovärdet och göra det möjligt för många att bo kvar. Institutionsboende ska självklart vara en möjlighet, men det får inte bli ett tvång på grund av att de ordinarie bostäderna gör personer med små funktionsnedsättningar funktionshindrade. Vi ska inte ha en dålig bostadspolitik som handikappar människor som skulle kunna klara sig i det ordinarie boendet med åtgärder som vi vet att vi kan åstadkomma.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 9. Jag vill tillägga att vi i Miljöpartiet naturligtvis står bakom alla de övriga reservationer vi har i betänkandet, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 1 och 9.

Anf. 42 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Herr talman! I detta betänkande behandlar vi motioner från den allmänna motionsperioden som avser frågor om bostadsförsörjning.

Den mest väsentliga frågan när det gäller bostadsförsörjning är naturligtvis hur mycket som byggs. Byggs det för lite skapar det problem, problem med bostadsbrist, orörlighet och svårigheter för bland annat ungdomar att ta sig in på bostadsmarknaden.

För tillfället är naturligtvis frågan om nyproduktionen den viktigaste vi har att hantera. Den allvarliga utvecklingen av samhällsekonomin efter sommaren 2008 har medfört stora påfrestningar på hela samhället, och självklart påverkar detta även bostadssektorn. En av följderna är att bostadsbyggandet snabbt har minskat.

Boverket har i sin senaste prognos från mars i år gjort bedömningen att det under 2008 påbörjades knappt 24 000 bostäder, om nettotillskottet genom ombyggnad räknas med. Enligt samma prognos kommer det att under 2009 påbörjas 18 000 bostäder och 19 500 bostäder 2010. Det är en nivå som inte räcker till.

Dock vill jag i detta sammanhang infoga att det är fler lägenheter än vad som byggdes under perioden 1994–2000 och ligger på ungefär samma nivåer som åren 2001 och 2002. Med andra ord: Under 1990-talet och i början av 2000 talet hade vi dessa låga eller lägre nivåer – detta

trots olika produktionsstöd, vilka oppositionen hävdar är det som skulle kunna avhjälpa situationen, något de generellt är ensamma om. Det är ingen i branschen totalt sett som efterfrågar dessa stöd. Det är heller inte något som vi från Moderaterna och alliansen håller med oppositionen om.

Vi är säkra på att det är helt andra åtgärder som krävs. Låt mig peka på några punkter: långsiktigt stabila lagar och regelverk; god planering av kommunerna, gärna med mindre projekt som även öppnar för små aktörer; ett gott företagsklimat för företagen; krav på branschen att se över sina processer eftersom det finns flera utredningar som pekar på stora möjligheter till förbättringar.

Den låga nyproduktion som har gällt under en mycket lång period är ett problem. Sverige behöver generellt sett större produktion av bostäder eftersom 1990-talets och 2000-talets låga nivåer inte långsiktigt är någonting hållbart. Där tror jag att vi är helt överens över alla partigränser.

Bostadsmarknaden behöver normaliseras och stabiliseras. Vi i alliansen har tagit några steg i den riktningen, men vi har fler steg kvar att ta.

Under hösten som gick minskade produktionen, och även nyproduktionen av villor och bostadsrätter avstannade helt eftersom de inte gick att sälja. Sjunkande priser och svårigheter att få krediter var det grundläggande felet. Dock har visst ljus börjat synas i tunneln. Priserna på bostadsrätter har smått börjat öka och småhuspriserna har stabiliserats. Försäljningen har börjat komma i gång. Grunden för det är naturligtvis i stor utsträckning de låga räntorna och de insatser som regeringen har gjort för att stabilisera finansmarknaden. Bankerna har därför i viss utsträckning börjat låna ut pengar för fastighetsaffärer. Emellertid är inte faran över.

Därutöver finns det problem för byggföretag att få krediter till stora projekt under byggtiden om de inte kan stoppa in en mycket stor andel eget kapital, och det är ett problem. Det gör att projekten inte kan startas utan skjuts på framtiden. Utifrån detta har BKN, Bostadskreditnämnden, lämnat ett förslag om möjlighet till statliga kreditgarantier under byggtiden. Förslaget bereds av regeringen för närvarande, men självklart måste en avvägning göras mot alla övriga utgifter staten har. Att värna de svenska statsfinanserna är mycket angeläget för hela samhället, även för byggbranschen. Med osäkra statsfinanser finns risk för radikalt ökande räntor och kraftigt höjda skatter för låg- och medelinkomsttagare, något vi finner ansvarslöst även om oppositionen tydligen tycker att skattehöjningar är bra med tanke på alla deras förslag som ligger i hundramiljardersklassen.

Emellertid är det glädjande att vi nu på vissa håll kan se hyresrättsprojekt som dras i gång. Ekonomiskt oroliga tider brukar gynna produktionen av hyresrätter, och här kan jag se att kommuner har en stor möjlighet att skapa goda förutsättningar för nyproduktion av just denna upplåtelseform. Det finns exempel runt om i landet där kommunpolitiker tydligt har satt i gång projekt med hyresrätter. I vissa fall har det inneburit att man som ägare till ett kommunalt bostadsföretag har gett direktiv om nyproduktion.

När det då gäller de kommunala bostadsföretagen, allmännyttan, skulle jag vilja anföra följande: Dessa företag utgör en viktig del av den

svenska bostadsmarknaden. Det är viktigt att dessa företag har lägenheter för alla människor, det vill säga att vi inte ska ha kommunala bostadsföretag som enbart vänder sig till grupper med dålig ekonomi eller andra problem, till exempel missbruk, så kallade socialbostäder. Den svenska modellen ska bibehållas och utvecklas.

Det är glädjande att vi nu börjar få konsensus över partigränserna – tror jag, är det bäst att inflika – och med bostadsmarknadens parter om hur vi i framtiden ska utveckla de kommunala bostadsföretagen. Man kan slå fast att de kommunala bostadsföretagen ska drivas affärsmässigt, att kommunen ska kunna upphandla tjänster för bostadsförsörjning och samhällsansvar från de kommunala bolagen eller andra aktörer och att avkastning på eget kapital är rimligt. Detta är ett stort steg med tanke på vissa övertoner som tidigare har hörts i debatten.

Regeringen arbetar med frågan, och statsrådet Mats Odell har under hela denna process velat få parterna att komma överens. Som jag nämnde tidigare börjar det nu ske i och med den överenskommelse som Sabo och Hyresgästföreningen har träffat och som även Fastighetsägarna har ställt sig försiktigt positiva till.

Slutligen vill jag peka på att när det gäller synen på bostadspolitiken skiljer vi oss åt på framför allt två punkter. För det första anser vi att människor kan, att människor vill och att bostadsmarknaden ska möjliggöra för människor att välja efter sin vilja och sitt behov. För det andra anser vi att många av de frågor som tas upp i detta betänkande och i motioner från allmänna motionsperioden är frågor som varje kommun själv har att besluta om. Vår utgångspunkt är att även kommunala politiker kan och vill.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 43 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag håller med Ewa Thalén Finné om att människor ska både kunna och vilja. Jag tror att det är viktiga aspekter. Jag hoppas att våra kommunala företrädare också kan och vill.

För en tid sedan kom en rapport, *Unga vuxnas boende i Stockholms län 2001–2009*. I den rapporten konstaterar man att det i dagsläget finns nästan 100 000 unga i Stockholm utan bostad. Under de kommande åren kommer denna siffra i stort sett att fördubblas. Min väldigt enkla fråga är: Om nu Ewa Thalén Finné ser problemet, vad gör man konkret för att lösa problemet med att ungdomar i Stockholm i dagsläget inte har något boende? Det måste ju vara antingen i regeringen eller i det borgerligt styrda Stadshuset i Stockholm som man ska ha någon tanke om hur man ska lösa detta ganska stora problem.

Den enda lösning jag kan se på kort sikt är att man har gett stöd till andrahandsuthyrning. Man har gett ett antal skattelättnader till dem som hyr ut i andra hand. Men är det den enda lösning som man i det moderatledda Stadshuset eller i den moderatledda regeringen har på bostadssituationen för ungdomar i Stockholm?

Anf. 44 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand tar upp situationen för unga. Den är allvarlig. Därför är det nu väldigt glädjande – om vi nu tar Stockholms län som exempel – med det projekt som Stockholmshem har ihop med jagvillhabostad.nu, där man försöker hitta sätt att bygga billiga hyresrätter också för unga. Också Huddinges kommunala bostadsbolag har jobbat med sådana projekt, och det tycker jag är mycket positivt.

Därutöver skulle jag vilja framhålla att man just i Stadshuset i Stockholm har antagit ett program för hur man ska bygga många hyresrätter under kommande period. Det har man redan så att säga sparkat i gång. Jag tycker att det är väldigt positivt.

Stöd till andrahanduthyrning är en viktig del. Man får en lite större andel som inte behöver beskattas. Men att vi försöker förbättra förutsättningarna för andrahandsuthyrning tror jag också är viktigt. Det är viktigt som ett första steg att kunna flytta hemifrån. Man ska inte föringa den delen. Sedan är det en marginell lösning – det väsentliga är fler hyresrätter.

Jag har en fråga till Johan Löfstrand: Är ni beredda att ställa er bakom Sabos och Hyresgästföreningens förslag till hur allmännyttan ska drivas i framtiden?

Anf. 45 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Än så länge finns det ju inget konkret förslag från regeringen. När det kommer ska vi ta ställning till det. Men vi ser i dagsläget positivt på de diskussioner som har funnits. Det är väl bra att vi skapar enighet kring detta, för det är ju ett system som förhoppningsvis ska hålla framgent. Vi skulle gärna vilja att regeringen i den här frågan liksom i många andra var aktiv, visade lite mod och lade fram ett förslag som vi kan ta ställning till. Vi väntar på att ett sådant ska komma. Sedan kommer vi att ta slutlig ställning.

Jag håller med Ewa Thalén Finné om att de projekt som finns i Stockholm i dag är bra. Det skulle behövas många fler. Tyvärr finns inte kraften och modet att skapa fler sådana projekt.

Jag vill också påpeka – och jag har framhållit detta när jag har haft diskussioner med Mats Odell tidigare – att projekten med byggande av hyresrätter som finns runt om i landet och som av Mats Odell och Ewa Thalén Finné här framhålls som goda exempel är, åtminstone dem som jag har sett, resultatet av politiska beslut. Kalkylen för dessa projekt skulle inte ha kunnat räknas hem om det hade varit en rent affärsmässig verksamhet. Då är min fundering: Om man nu pekar på dessa projekt som lovvärda, hur går det ihop med den stränga hållningen att allting ska vara affärsmässigt och att man ska vara företagsmässigt i alla lägen?

Jag tror att det behövs stimulanser för byggandet av bostäder. Sedan ska de kanske inte se ut som de subventioner som har funnits tidigare, men olika typer av stimulanser tror jag är bra för det framtida byggandet, framför allt i den period av stor ekonomisk kris som vi befinner oss i nu.

Anf. 46 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand undrar när det kommer ett förslag från regeringen när det gäller allmännyttans villkor. Jag kan garantera Johan Löfstrand att det kommer. Ha bara lite tålamod! Då kan vi ju hoppas att

ni kan lyfta er över retoriken och faktiskt se det väsentliga i att vi kommer överens. För det tror jag är väldigt viktigt för de kommunala bostadsföretagen i framtiden. Jag tror också att det är väldigt viktigt för hyressättningen, som vi ska diskutera i debatten om nästa betänkande.

Vad är affärsmässighet? Det är något vi kan diskutera. Jag hörde för ett par veckor sedan vd:n på Stena fastighetsbolag. De hade mycket projekt ihop med bland annat scouterna där man jobbade för bättre social trivsel.

Ibland hävdas det att affärsmässighet bara är att man ska räkna fram så hög kortsiktig vinst som möjligt. För mig är det kvartalskapitalism.

Affärsmässighet för mig är att man långsiktigt har ett bostadsföretag som man ser till går runt och ger ett överskott men där man också har väldigt stort fokus på hyresgästernas trivsel och medinflytande. Det är affärsmässighet för mig, om man nu har som affärsidé att vara ett företag som just har uthyrning av lägenheter, och det har ju de flesta som är i den här branschen.

Det finns projekt som också går att räkna hem. Alla gör inte det; det är jag mycket medveten om. Men som vi har sett i rapporten *Skärpning gubbar!* och i den som kom senast, som hette *Sega gubbar?*, finns det en hel del att hämta hem inom de här branscherna. Jag tror att det är angeläget att vi alla pressar på för att få en bättre produktivitet och effektivitet.

Anf. 47 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Ewa Thalén Finné sade att bostadsmarknaden behöver stabiliseras och normaliseras. Hon påstod också att det byggs fler bostäder nu än det gjordes under perioden 1994–2000. Det är väl exakt de åren, möjligtvis, som det går att räkna hem totalen. Men när vi pratar om bostadsförsörjningen handlar det ju om andelen hyresrättsbyggande i relation till det totala byggandet av bostäder.

Det måste ändå vara intressant att ställa den frågan: Ser inte Ewa Thalén Finné den kopplingen till behovet av hyresrätter och hyresrättens viktiga betydelse när det gäller det totala byggandet av bostäder? Det är en katastrofalt låg andel hyresrätter som byggs nu jämfört med tidigare, också under perioden på 90-talet. Det är ingen tröst för regeringen i sig att det byggs lite lägenheter och en låg andel hyresrätter.

När vi diskuterar bostadsförsörjningsfrågor, som vi gör här, måste vi se till de reella behoven. Vilka grupper är det som behöver bostäder och vilka grupper står utanför och långt ifrån bostadsmarknaden?

Ewa Thalén Finné sade också att vi kan om vi vill. Vi kan forma en bostadspolitik som gynnar alla grupper, en social bostadspolitik.

Somliga kan mer än andra. Alla vill bo, men alla får inte bo. Ser inte Ewa Thalén Finné det ansvar som en regering måste ha när det gäller en social bostadspolitik och att bygga hyresrätter så att alla grupper som vill ha och behöver hyresrätter kommer in på bostadsmarknaden?

Anf. 48 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Egon Frid tar upp att alla vill bo och att alla inte kan bo. Jag kan instämma. Det är ett problem i dagsläget. Det hänger självklart ihop med den otroligt låga nyproduktion som vi har haft under 90-talet och stora delar av 2000-talet.

Egentligen är det bara ett år som har varit okej, och det är 2006. Annars har vi under alla tidigare år legat lågt.

Jag ser med stort bekymmer på de vikande produktionssiffrorna. Men däremot gäller bostadsförsörjning för mig allt som byggs, inte bara hyresrätter.

Jag tycker att det är oerhört väsentligt att vi ser till helheten, och en väldigt viktig del är rörlighet. Det bästa som egentligen skulle kunna hända för ungdomar är om människor med bra ekonomi som i dag bor i billigare hyresrätter kunde flytta, för det är självklart äldre hyresrätter där man har lägre boendekostnader som vore det mest lysande just för unga som ska ut.

Vi har en komplikation. Det kanske man inte hinner ta upp i ett replikskifte, men jag ska ändå lyfta det lite snabbt. Det är det att vi nu har en jättegrypp med ungdomar som ska ut, men sedan har vi en jätteliten grupp med ungdomar som ska ut, och de kommer kanske inte att vilja bo i väldigt små lägenheter. Det här är en komplikation som man måste titta på i ett längre perspektiv.

Sedan skulle jag vilja ställa samma fråga till Vänsterpartiet som jag ställde till Socialdemokraterna: Är ni beredda att ställa er bakom Sabos och Hyresgästföreningens förslag om hur allmännyttan ska drivas i framtiden?

Anf. 49 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Bostadsförsörjningen och särskilt kommunernas bostadsförsörjningsansvar måste vara en del av det politiska ansvaret som ställer sig över bostadsmarknadens möjlighet och vilja att bygga för marknaden. Det handlar alltså om att se till de grupper som står längre från tillgången till bostäder och som också har ett stort behov av att få tillgång till bostäder.

Det måste ändå vara ett extra ansvar som vi från statens sida, från regeringens sida och från riksdagens sida har ihop med kommunerna. Vi måste se över detta och göra det möjligt att bygga hyresbostäder till rimliga kostnader för alla grupper. Det är det som vi från Vänsterpartiets sida trycker på och menar är en social bostadspolitik.

Det är helt rätt som Ewa Thalén Finné säger, att det byggdes betydligt fler hyresrätter och bostäder 2006 än det görs nu, och det byggdes under hela 2000-talet. Det fanns en kort period något år mellan 1994 och 2000 som Ewa lyckades pricka in då det byggdes färre bostäder totalt sett.

Men jag hävdar än en gång att det är oerhört viktigt med andelen hyresrätter, hur många hyresrätter vi bygger. Det är ett särskilt ansvar. Det handlar om att möjliggöra byggande av hyresrätter till rimliga kostnader och också rimliga hyror. Det här är oerhört viktigt.

När det gäller den sista frågan är det regeringen som lägger fram förslag. Förutom att vi motionerar här är det regeringen som lägger fram förslag i riksdagen. Vi väntar på att Mats Odell och regeringen ska lägga fram en proposition som vi får ta ställning till när det gäller att skapa möjligheter för en långsiktig bostads- och hyrespolitik. Hittills är det Hyresgästföreningen som har gjort det möjligt att få i gång en vidare diskussion.

Anf. 50 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att säga till Egon Frid att det under hela perioden 1994–2000 byggdes färre bostäder än vad prognosen är för 2009 och 2010. Vi kan efteråt plocka fram den statistiken.

Bostadsförsörjning är en väldigt viktig bit, och jag ska säga att kommunerna har en oerhört viktig roll i det här.

Jag tycker att det var väldigt intressant när vi hade Småkom på besök i utskottet. En av de aspekter som de lyfte fram som anledning till att det var svårt att få i gång byggprojekt var att kommunerna själva inte hade projekt, inga detaljplaner, ingen planering. Och har man inte planerat för nyproduktion tar det självklart väldigt lång tid. Vi vet att planprocessen är lång. Det var en av de bitar som de pekade på. Där har kommunerna ett oerhört stort ansvar.

Nu ser det här lite olika ut på olika håll. Dessutom skulle jag vilja framhålla att man gör mindre projekt, så att man möjliggör också för små aktörer att ta sig in. Små aktörer klarar ofta av att göra projekten mindre.

Kommunerna och de kommunala bostadsföretagen har ett ansvar att pressa kostnader och priser. Glädjande är att man i de projekt som pågår får in mycket lägre anbud, vilket också gör att det blir lägre kostnader. Det är positivt.

Det finns utredningar som visar att det går att pressa priser, men då måste man vara mycket mer aktiv som byggherre. Det har det kanske varit si och så med.

Anf. 51 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag ville haka på inviten till debatt som Ewa Thalén Finné gjorde när hon frågade oss i oppositionen hur vi ser på förslaget från Sabo och Hyresgästföreningen. Det var intressant när hon nämnde detaljen att man vill att bolagen ska drivas affärsmässigt. Det var ännu mer intressant när Ewa Thalén Finné i replikskiftet med Johan Löfstrand gjorde en distinktion mellan kvartalskapitalism och affärsmässighet.

Ska vi nå en bred majoritet måste vi känna en trygghet i att vi förstår varandra och att vi talar samma språk så att vi vet vad vi talar om.

Det kommunala allmännyttiga bolag som jag har stor insyn i med drygt 6 000 lägenheter har valt att trots regeringens hårda åtstramningar i byggsektorn sätta i gång ett byggprojekt med 54 lägenheter. Detta gör man trots att kalkylen visar att det kommer att ta 15 år innan det går jämnt ut. Man räknar alltså med 15 års förlust innan det vänder. Det vore intressant att höra hur man från regeringssidan ser på begreppet affärsmässighet i det sammanhanget. Är det affärsmässigt att göra en sådan satsning? Man ser lokalt att det finns ett behov och ingen privat aktör vågar göra något sådant, men det kommunala bolaget har långsiktighet och stabilitet i ryggen och kan därför göra det.

Min andra fråga plockar jag från debatten före vår. Jag fick höra att det kommunala fastighetsbolaget i Halmstad har höjt hyrorna för att kunna finansiera den kommunala flygplatsen. Det är också en del i hur vi hanterar de kommunala fastighetsbolagen som är viktig att höra om. Ligger det inom ramen för affärsmässighet? Det kanske är en bra affär enligt någon även om det drabbar de boende i dessa hyresfastigheter. Jag skulle vilja höra sådana distinktioner på affärsmässigheten.

Anf. 52 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Jan Lindholm vill tala affärsmässighet. Det är en grannlaga bit, framför allt för politiker som inte bedriver affärsmässig verksamhet. Ytterst är det varje bolag självt som måste göra bedömningen vad man anser är affärsmässighet. Några tar ett stort ansvar. Jag nämnde Stena som tar ett socialt ansvar och jobbar med ett projekt i ett mångmiljonsprogramområde i Göteborg. Det är spännande att höra om det. Det är ett fantastiskt sätt att visa engagemang. Det är affärsmässighet för dem.

Jag kan inte bedöma om det är rimligt för det allmännyttiga bolag som Jan Lindholm har insyn i att göra den här satsningen. Troligtvis anser man att det är rimligt, för annars hade man inte startat projektet. Jag har inga synpunkter på det, utan jag utgår från att man hävdar att det är affärsmässigt inom ramen för bolaget. Bolaget är en total, och det är viktigt att man har det med sig.

Utifrån det Jan Lindholm tog upp om hissbidraget i sitt anförande skulle jag vilja göra ett litet tillrätaläggande. Hissbidraget fanns under ett år under s-regeringen, och det var s-regeringen som tog bort det – bara så att vi har det helt klart för oss.

I sitt anförande förde Jan Lindholm ett intressant resonemang om att bostäder är till för att bo i och att spekulation är ruskigt. Men även de som äger sitt boende tycker att det är en viktig del av livet. Många vill ju äga. Tycker Jan Lindholm att dessa människor har fel?

Anf. 53 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Självklart har jag inget emot att människor äger sitt boende. Tvärtom tycker jag att det är mycket positivt.

Jag vet inte vilka budgethandlingar Ewa Thalén Finné har på sitt rum, men i mina budgethandlingar från hösten 2006 kan man tydligt läsa att det är den regering som sitter då, efter valet 2006, som plockar bort hissbidraget. Därom råder ingen tvekan.

Jag fick inget svar på mina frågor. Hur ska vi få en bred majoritet i kammaren om vi inte kan diskutera vad vi menar med de begrepp vi använder? Vi från oppositionen har fått frågan hur vi ställer oss till det förslag som Hyresgästföreningen och Sabo tillsammans har plockat fram och lämnat över till regeringen att förhålla sig till. Ewa Thalén Finné lyfter själv fram just affärsmässigheten som en viktig princip. Jag uppfattade att Ewa Thalén Finné ville att vi skulle yttra oss över det. Om vi inte kan få någon form av åtminstone grov beskrivning av vad vi syftar på, hur ska vi då kunna veta vad ett riksdagsbeslut där vi är överens om en sorts struktur där detta sätt att hantera hyresmarknaden kan fungera egentligen betyder? Det är för mig svårt, så jag skulle nog gärna vilja ha någon form av svar.

Min andra fråga var minst lika viktig. Det förekommer i en del kommuner att man använder de kommunala fastighetsbolagens intäkter i annan kommunal verksamhet och uppenbarligen också på vissa håll till helt icke-kommunal verksamhet. Jag kan förstå att det kan finnas tankar om att det kan se snyggt ut att det kommunala fastighetsbolaget är med och finansierar en flygplats, men är det affärsmässighet?

Anf. 54 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! För mig är affärsmässighet att man har en affärsplan med ett mål för den verksamhet man vill driva. I detta fall rör det sig om hyresfastigheter. Självklart ska det gå runt och ge en rimlig avkastning. Inom det kan man göra många olika satsningar. Jag kom inte riktigt ihåg din fråga om flygplatsen, Jan Lindholm, så därför fick du inget svar på den. I övrigt tyckte jag att jag svarade på vad affärsmässighet är för mig.

Det finns säkert skäl att ha funderingar och diskussioner om vad man gör inom de kommunala bostadsbolagen. Det är upp till kommunerna och kommunpolitikerna att komma fram till om man ska ha utdelning och använda pengarna. Det finns säkert skäl att göra vissa avgränsningar av vad som är affärsmässighet i ett kommunalt bostadsföretag, men det får vi återkomma till.

Det är väsentligt att vi får goda förutsättningar för fastighetsägare och framför allt kommunala bostadsföretag att kunna verka och fatta beslut om hur man kommer vidare i bostadsförsörjningen och kan bygga nytt. Det är A och O och en av de viktiga delarna som vi arbetar med för att normalisera bostadsmarknaden i framtiden.

Anf. 55 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Att ha mat för dagen och tak över huvudet är de två basbehov som är viktigast för vår överlevnad. Därför är dagens debatt om motionerna om bostadsförsörjningsfrågor viktig.

Alliansens mål för bostadspolitikerna är att utbudet ska motsvara efterfrågan. Därmed skapas också en bostadsmarknad i balans. Det är ett mycket viktigare mål än de mer planekonomiska målen om x lägenheter. De senare är enbart medel för att nå det övergripande målet.

Oppositionen kritiserar oss i Centerpartiet och alliansen för att montera ned den sociala bostadspolitiken. Så är icke fallet. Det är i stället Socialdemokraterna som har det absolut största ansvaret för det besvärliga bostadsläge vi befinner oss i. De mål som Socialdemokraterna hade under sina tolv år vid makten har skapat det stora underskott av bostäder som vi har i dag. Det fanns alltså starka skäl för alliansregeringen att söka nya vägar och sätta upp nya mål.

I en motion vill Carina Moberg från Socialdemokraterna att vi ska utarbeta ett socialt uppdrag för de kommunala bostadsbolagen. I samma motion men i ett annat yrkande säger Socialdemokraterna att försäljningen av kommunala bostäder riskerar att skapa socialbostäder.

Jag får inte ihop detta. Om vi skulle utarbeta ett socialt uppdrag är det för mig ett första steg mot så kallad social housing. Om vi säljer kommunala bostäder, får ett mer blandat boende och samtidigt får loss pengar till att bygga fler hyresrätter minskar vi riskerna för social housing och ökar möjligheten att få en balans mellan utbud och efterfrågan.

Det finns också motioner om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, och i Vänsterpartiets förslag ställs i sann socialistisk anda ett antal detaljerade krav på vad som ska ingå i ett boendeplaneringsprogram. Vänsterpartiet vill uppenbarligen ha fler kommunala tjänstemän, medan Centerpartiet och alliansen vill ha fler bostäder.

Herr talman! Det finns likaså önskemål om att använda den offentliga skattefinansierade sektorn till att förmedla bostäder. Men vad är det som gör att hyresrätter ska behandlas på ett helt annat sätt än bostadsrätter och

villor? Kan någon från Socialdemokraterna och/eller Vänsterpartiet svara på den frågan? Varför tror ni att de som bor i hyresrätt inte själva kan ta ansvar för sitt boende? Det finns kommuner som inte har något eget bostadsbolag. Varför ska de då ha ansvar för att förmedla privata lägenheter? Detta får väl ägarna själva ta det ekonomiska ansvaret för. Varför ska vi lägga skattepengar på det?

Lika illa är det när Vänsterpartiet vill tvinga en del privata fastighetsägare att hyra ut till särskilda av kommunen hänvisade hyresgäster. Varför ska det bara gälla bostäder? Vilka andra företagare ska vara tvungna att sälja en del av sina produkter till vissa av kommunen utvalda människor? En sådan jämförelse visar bara hur absurt det här förslaget är.

Det finns en del familjer som har svårigheter att få bostäder. Jag tycker att det är rimligt att de privata fastighetsbolagen tar sitt ansvar, precis som de kommunala, men det får ske genom särskilda avtal. Något annat är inte gångbart.

Några av motionerna handlar om behovet av hyreslägenheter. Jag ska försöka hålla mig till de övergripande linjerna för att i nästa debatt om hyresrätter och bostadsrätter gå in mer i detaljerna.

Vi är överens om hyresrättens betydelse på den svenska bostadsmarknaden. Hyresrätten har och ska ha en fortsatt betydelse. Däremot behöver den inte ha en dominerande ställning, lika lite som de kommunala bostadsbolagen behöver vara dominerande på sin hemmamarknad. Den flexibilitet som hyresrätten skapar, den rörlighet på arbetsmarknaden som den bidrar till och den komfort och bekvämlighet som den också erbjuder är viktiga komponenter för utvecklingen av samhället.

Jag har sagt det tidigare, och jag säger det igen: Vi politiker ska skapa likvärdiga förutsättningar mellan olika boendeformer, men vi ska inte lägga oss i hur folk vill bo. Därför är det självklart för mig med skatteneutralitet mellan de olika boendeformerna. På vissa områden är hyresrätten förfördelad, och på andra områden är småhusen i bakvatten. Detta behöver ses över.

Herr talman! I en motion framhålls behovet av fler hyresrätter, och det är bara att instämma. Frågan är bara hur detta ska gå till. Det är lätt att ropa på investeringsbidrag, men för mig är det inte särskilt intressant. Som riksdagsledamöter har vi inte med löneförhandlingar och lönenivåer att göra och ska inte ha det heller. Däremot kan det ge anledning till reflexioner, och den rättigheten tillåter jag mig att ge uttryck för i dagens debatt.

Jag brukar läsa Byggnadsarbetareförbundets tidning, bland annat om lönestatistiken. En snickare tjänar i dag 150–190 kronor i timmen. Det motsvarar 26 000–33 000 kronor i månaden. I det senaste numret stod det om en vvs:are som tjänade 230 kronor i timmen. Det motsvarar ca 40 000 kronor i månaden. Medellönen för en sjuksköterska ligger enligt samma tidning på ca 24 000 kronor i månaden. Jag kan lägga till att 15–30 procent av byggkostnaderna beror på logistikproblem och byggfel.

Hur ska jag kunna förklara för kvinnor som är anställda i vården att skattepengarna inte räcker för att höja deras löner och att de inte ens räcker för att behålla tjänsterna, men vi ska satsa statliga pengar på byggbranschen? En bransch som har ett högre löneläge men som inte har lyckats hitta hållbara strukturer, kvalitetskontroller och stimulerande lönesystem ska alltså få skattepengar för sin verksamhet. Dessutom är det

en bransch med massor av kunder. Ändå blir det inte byggt. Jag är inte beredd att göra fler indragningar på värden för att hålla byggbranschen under armarna.

Vänsterpartiet skriver i en motion om vikten av ett rättvist hyressättningssystem. Det ska vara rättvist, men det ska också vara intressant för investerare och fastighetsförvaltare. Det är det inte i dag. En reformering behövs, och Sabo och Hyresgästföreningen är på rätt väg. Men det räcker inte för att öka nyproduktionen.

Däremot är jag en klar motståndare till rena marknadshyror. Tryggheten och förutsägbarheten för hyresgästerna är oerhört viktiga, och då fungerar det inte att släppa hyresmarknaden helt fri.

Till sist, herr talman, lite om ungdoms- och äldreboendestäder. Jag vill att vi ska bygga bostäder som alla kan bo i, oberoende av ålder. De demografiska svängningarna gör att vi behöver tänka långsiktigt. Vi ska däremot kunna bygga lite enklare och mer flexibelt för att dämpa kostnaderna. Här finns stora möjligheter till utveckling i branschen.

Sammanfattningsvis är min uppfattning att det är fyra punkter som är framgångsvägen till fler bostäder: skatteneutralitet mellan olika boendeformer, ett förändrat hyressättningssystem, kreditgarantier som gäller i hela landet för att klara finansieringen och bättre struktur i branschen.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.
(Applåder)

Anf. 56 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en skam att ge Lennart Pettersson applåder för det anförandet. Det visar bara hur långt högerut i politiken Lennart Pettersson och Centerpartiet har orienterat sig. Det är helt uppenbart att Lennart Pettersson och Centerpartiet när det gäller bostadspolitik är längre högerut än Ewa Thalén Finné och Moderaterna. Jag tror inte ens att Yvonne Andersson kommer att kunna prestera ett lika högerorienterat inlägg i den här bostadspolitiska debatten.

Det är cyniskt. Lennart Pettersson börjar med att säga att tak över huvudet och mat för dagen är rättigheter för alla människor. Sedan gör han jämförelser som om en bostad vore vilken vara som helst. Att det ska vara så svårt för Lennart Pettersson och Centerpartiet att förstå att bostaden inte är vilken vara som helst! Man kan inte jämföra en hyresrätt med mjölkpaketet på Konsum eller Falu Rågrut på Ica. Det går inte. Det finns massor av faktorer och komplicerade samband som förklarar varför vi behöver ha en nationell, social bostadspolitik som ihop med kommunernas bostadsförsörjningsansvar tryggar allas rätt till en bostad.

Att dra in byggnadsarbetarnas löner i bostadsförsörjningsdebatten är ett sådant lågvattenmärke att håret krullar sig på mig. Vad har det med saken att göra? När vi pratar om behovet av investeringsstöd är det för att pressa hyresnivåerna så att alla människor ska ha råd med en bostad. Det har ingenting att göra med att byggnadsarbetarna ska kunna höja sina löner på sjukvårdsbiträdenas eller sjuksköterskornas bekostnad.

Anf. 57 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Om bidrag och subventioner är vänsterpolitik och en välfungerande bransch är högerpolitik är jag gärna till höger. Det gäller även andra branscher.

Ni säger att ni vill pressa kostnaderna. Vilka krav ställer Egon Frid på byggbranschen? Jag har aldrig hört att Vänsterpartiet över huvud taget har vågat, eller velat, ställa något krav på att de ska bidra till att hålla nere kostnaderna. Därav jämförelsen.

Jag har inte några synpunkter på byggbranschens lönenivåer. Det är deras business. Det är något som arbetsgivarna och byggfacken tillsammans får lösa. Jag konstaterar att det finns andra områden i den offentliga sektorn där det finns människor med betydligt lägre löner som jobbar med andra människor och där det inte finns råd att fullfölja deras uppdrag på det sätt som skulle vara önskvärt för de allra flesta.

Förklara för mig varför vi ska gå in i en privat bransch med ett annat kostnadsläge och lägga in skattepengar!

Anf. 58 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Det beror främst på att det finns grupper av människor som står utanför bostadsmarknaden. Det finns folk som inte får del av den mänskliga rättighet som Lennart Pettersson själv tog upp, nämligen tak över huvudet, en bostad.

Det finns unga som står långt från bostadsmarknaden och möjligheten att få en bostad. Det finns socialt utsatta grupper som inte får bostäder. Det finns människor med helt andra inkomstlägen än de som finns i Lennart Petterssons umgängeskrets.

Vi har ett ansvar att forma en social bostadspolitik med rimliga hyror. Vi måste producera hyresrätter med bibehållna rimliga hyror. Den marknadsanpassning som sker i bostadsbyggandet i dag driver hyrorna till sådana nivåer att människor inte har råd att efterfråga nyproducerade hyresrätter. Det är inte rimligt.

Det är bra att Lennart Pettersson backar om att detta inte har med byggnadsarbetarnas löner att göra. Det här har med helt andra faktorer att göra. Jag är den förste att instämma i att byggbranschen är en konservativ bransch som måste förändras. Jag har sagt det förut, och jag kommer att säga det igen, nämligen att över 20 procent av byggkostnaderna beror på dålig logistik i byggbranschen, att man inte vill ta till sig ny teknik för att bygga bra, effektivt och miljömässigt riktigt. Det är naturligtvis saker som vi tillsammans måste arbeta för att förändra.

Vi måste med hjälp av statsbudgeten medverka till att kompensera för glappet mellan vad det kostar att nyproducera en hyresrätt och vad folk i allmänhet har råd att betala i hyra. Alla ska ha rätt till en god social bostad.

Anf. 59 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill komma tillbaka till frågan om varför det inte byggs.

Låt oss jämföra med andra branscher. Med ett för högt kostnadsläge på sina produkter och inga kunder börjar man tänka efter hur man ska agera och vilka fel man gör som medför att man inte får ned kostnaden till en nivå som gör kunderna intresserade.

Här finns intressenter som är beredda att betala, men ändå bygger man inte. Detta är en gåta för mig. Det är oberoende av om det är ett finansiellt läge som i dag, en lågkonjunktur, eller om det är högkonjunktur. Man bygger inte för att tillgodose ett behov och se möjligheter att tjäna in intäkter till sina företag.

Det kan vara så enkelt att man har varit bortskämd med att det finns statliga pengar, att man kan vänta och sedan kommer statliga pengar. På den vägen finansieras ett boende. När Egon Frid erkänner att det är fråga om fel i logistiken och byggfel kan vi inte pytsa in nya skattepengar om vi vill ha ordning på strukturen. Då cementerar vi det läge som vi har haft historiskt.

Det finns de som fortfarande, delvis tack vare oppositionen, hoppas på att det ska komma nya subventioner till bostadsbranschen. Vi säger att de inte kommer.

Man måste lära sig att fungera som andra branscher, även om jag kan hålla med om att bostäderna specifikt jämfört med andra konsumentvaror inte är ett problem. Det är därför jag känner att hyresgäster ska ha trygghet och förutsägbarhet. Men oaktat detta måste man lära sig att hantera produktiviteten och öka den på samma sätt som i andra branscher. Där är ingen skillnad. Det är deras ansvar, icke vårt.

Anf. 60 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Lennart Pettersson säger sig vara förvånad över att man inte bygger för behoven. Det gör mig förvånad att Lennart Pettersson är förvånad över det. Det var den politik som gällde före valet 2006. Ni har tagit bort det politiska målet att bygga för behoven. Lennart Pettersson inledde själv med att säga att det nu gäller att utbudet ska motsvara efterfrågan. Jag ställde en fråga till Ewa Thalén Finné om affärsmässigheten. Om vi ska nå breda lösningar – och det är viktigt att bostadspolitikerna har en bred förankring i riksdagen – måste vi veta vad vi pratar om. Vad menar Lennart Pettersson med efterfrågan? Det vore intressant att få veta.

Hur låg standard är Lennart Pettersson beredd att acceptera i byggandet? Den bostadspolitik som ni från alliansen kritiserar har haft ambitionen att bygga med hög standard därför att vi vet att hög standard gynnar till exempel skolbarnen. Vi får en bättre nästa generation om vi bjuder på en hög standard.

När jag går in i en affär och handlar efterfrågar jag inte det jag inte har råd med. Problemet med er politik är att efterfrågan förutsätter att de boende har råd. Konsekvensen av er politik måste bli, i den mån ni inte kan pressa ned kvaliteten på bostäderna eller kostnaderna i byggproduktionen så långt att människor har råd att efterfråga, att ni måste vara beredda att höja bostadsbidragen och bostadstilläggen. Jag tänker framför allt på pensionärerna, som inte har någon särskilt snabb inkomstökning. Det handlar om kanske en hundralapp eller mindre än det per år när bostadskostnaderna går upp. Hur ska ni klara av detta? Har ni någon politik för att se till att människor har råd att efterfråga boendet? Det är det som är er idé.

Anf. 61 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Det enklaste är att jämföra med bilbranschen. Vi har inte bara Mercedes och BMW. Bilproducenterna förstår att om folk ska köpa deras produkter måste de ligga på en annan nivå.

Låt mig ge ett exempel. I dag har det varit mer regel än undantag att alla badrum har kakel och klinker och alla kök har massivt trä i luckorna. Det finns parkettgolv i mer eller mindre hela lägenheterna. Vi träffade en bostadsförvaltare som berättade att det är en extra toalett i en trea. Oftast är det stenfasad, och det är tegelpannor på taket. Lägga ihop alla dessa komponenter och byt material. Det är ändå inte låg standard. Jag pratar inte om låg bostadsstandard, utan jag pratar om en annan bostadsstandard där vi kan trivas mycket väl.

Vi har plastmattor i våra badrum hemma, och vi trivs ypperligt och tycker att vi har en hög boendestandard. Här finns massor av exempel. Byggbranschen borde själv inse att det finns varianter på temat. Nästa gång det görs en genomgripande renovering går det att lyfta upp ytskikt och annat till en högre kvalitet. Det finns massor att göra på området.

Sedan var det frågan om att utbudet ska motsvara efterfrågan. Det är precis vad det är fråga om. Vi kan inte bygga nya lägenheter, tvårummare, till studenter som kostar 8 000 kronor. De kan inte bo där. Då når inte utbud och efterfrågan varandra. Detta måste branschen jobba med. Det är de mål vi har sagt att man måste nå.

När det gäller affärsmässighet kan jag kopiera vad Ewa Thalén Finné har sagt, nämligen att det är fråga om ett långsiktigt, klokt ekonomiskt tänkande – svårare än så är det inte – med ett överskott som kan generera de investeringar som behövs.

Anf. 62 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att Lennart Pettersson väl beskriver att den borgerligt genomförda politiken inte fungerar. Utbudet motsvarar inte efterfrågan. Byggföretagen bygger inte det som konsumenterna har råd att efterfråga. Det är väl ändå det som efterfrågan måste innebära. Det kan väl inte vara så att ni från alliansregeringens sida tycker att människor ska efterfråga sådant de inte har råd med, det vill säga försätta sig i en ekonomiskt mycket knepig situation. Det är väl ändå inte tanken.

Då tror jag att de som lyssnar på debatten skulle vara intresserade av att få höra, när vi nu har hört att klinker i badrummet är fel, vad det är för nivå på det boende som alliansregeringen ser framför sig att vi ska erbjuda nästa generation i Sverige.

Anf. 63 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tror inte att vi i denna kammare ska besluta om vilket material det ska vara i olika bostäder. Det är en sak mellan branschen och kunderna.

Kunderna finns. De blivande hyresgästerna och fastighetsägarna finns. Vad är det då som gör att säljarna av produkterna inte når samma nivå som kunderna? Det är precis det som det är fråga om. Vi kan inte gå in och detaljstyra där.

Vi har talat om att vi vill att bostadsbranschen ska fungera på så sätt att efterfrågan kan möta utbudet. Sedan har branschen ett ansvar för att läsa av detta. Man måste kunna producera bostäder av olika storlek, med

olika upplåtelseformer och av olika kvalitet. Men vissa förutsättningar kan vi skapa.

I mitt anförande sade jag att det är jätteviktigt med skatteneutralitet – i vilken riktning spelar ingen roll. Vi vet att hyresrätten i vissa sammanhang är förfördelad. Då ska vi korrigera det. Vi vet också att villorna i andra sammanhang är förfördelade. Då ska vi korrigera det så att vi skapar de rätta förutsättningarna och så att man från branschens sida vet hur man ska göra.

Den kommunala fastighetsavgiften skiljer till exempel mellan en lägenhet och en villa. Under en tioårsperiod gör det att det kostar 45 000 kronor mer att bo i en villa.

Avdragsrätten i samband med reavinstberäkning är sådan att de som har lite mer ont om pengar och som byter ett kök mot ett motsvarande inte får göra avdrag för det om det har gått en tid. De som har mer gott om pengar och som kan riva en innervägg får däremot fullt ut göra avdrag för det. Det finns alltså en del sådana systemfel. Där skulle det långsiktigt kunna underlättas för byggbranschen.

(forts. 9 §)

Prot. 2008/09:118

14 maj

*Bostadsförsörjnings-
frågor*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU24 Djurskyddskontrollregister m.m.

Punkt 4 (Djurombudsman m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

255 för utskottet

17 för res. 2

1 avstod

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 77 m, 22 c, 21 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 2: 17 v

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 28 s, 20 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 10 (Förbud mot sexuellt utnyttjande av djur)

Prot. 2008/09:118
14 maj

1. utskottet
2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

140 för utskottet

135 för res. 6

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 78 m, 21 c, 21 fp, 20 kd
För res. 6: 104 s, 1 fp, 17 v, 13 mp
Frånvarande: 26 s, 19 m, 8 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Prot. 2008/09:118
14 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU25 Enklare och bättre täktbestämmelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU26 Flyget i utsläppshandeln

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Flyget i den framtida utsläppshandeln)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

133 för res. 1

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 22 c, 22 fp, 20 kd

För res. 1: 103 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 27 s, 19 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

Punkt 3 (Flygets miljöpåverkan)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

134 för res. 2

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 22 c, 22 fp, 20 kd

För res. 2: 104 s, 17 v, 13 mp

Frånvarande: 26 s, 19 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 5 v, 6 mp

9 § (forts. från 7 §) Bostadsförsörjningsfrågor (forts. CU32)

*Bostadsförsörjnings-
frågor*

Anf. 64 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Ofta när vi diskuterar bostadsförsörjningsfrågor hamnar fokus på hyresrätten och hur mycket hyresrätter det byggs. Jag tycker att det på något vis känns bra att få redovisa hur bostäderna i Sverige är fördelade: 45 procent av bostäderna är hyresrätter, 38 procent är egnahem och 17 pro-

cent är bostadsrätter. Man kan nästan få intrycket att hyresrätten är en utdöd upplåtelseform, vilket inte alls är fallet. Dessutom är det en otroligt viktig upplåtelseform.

Om den här fördelningen är riktig eller inte kan man inte säga. Det är inte politiken som bestämmer hur den fördelningen ska vara, utan det är de enskilda bostadskonsumenter som väljer vilken upplåtelseform de vill ha. Vi har nu under våren fattat beslut om ytterligare en upplåtelseform, i form av ägarlägenheter, så det kommer förhoppningsvis att bli en ytterligare spridning av detta.

Detta betänkande bygger på motioner från den allmänna motionstiden, och det blir styrande för debatten var tyngden i frågorna ligger. Vi debatterar nu bostadsförsörjningsfrågor och ska lite senare debattera hyresrätt och bostadsrätt med mera. De här betänkandena har av naturliga skäl många beröringspunkter och går in i varandra, så jag tror att vi kommer att återkomma till vissa saker och upprepa en del.

När det gäller bostadsförsörjning är det viktigt att slå fast att staten och kommunerna här har ett klart delat ansvar. Statens ansvar är att skapa regelverk så att man kan få en fungerande bostadsmarknad. Kommunerna har också en roll här genom sin planering. Det gäller framför allt det som togs upp här tidigare om detaljplanläggning och sådant, som har varit en stor hämsko för byggandet.

Även där jobbar alliansregeringen nu mycket för att förenkla processerna kring den kommunala planläggningen. Det kommer också att kunna bidra till att vi får ett ökat byggande i framtiden.

Alla regelverk måste hålla över tid. Det är lätt att vi fastnar i att vi har lågkonjunktur och finanskris just nu, men de regelverk vi jobbar med måste hålla över tid. Även om vi nu har ett lågt byggande, av förklarliga orsaker, ska man inte sluta att planera ute i kommunerna. Detta kommer ju att vända, och då gäller det att man har en planberedskap och kan gå vidare.

Herr talman! Jan Lindholm sade förut att Miljöpartiet värnar allmännyttan. När man säger det verkar det som att någon annan inte värnar allmännyttan.

Debatten handlar egentligen inte om att ha en allmännytta eller inte. Allmännyttan kommer att vara en viktig aktör på de flesta orter under överskådlig framtid – det är inte tu tal om det.

Det som debatten har handlat om tidigare är vem som ska styra över allmännyttan. Det var ett viktigt steg som togs i juli 2007 när tillståndsplikten togs bort för försäljning av delar av eller alla kommunala bostadsföretag. Det var en klar markering från alliansens sida att det är kommunerna som ska råda över sina företag. Jag vet inte om oppositionen i dag är beredd att acceptera det eller om man har några slags planer på att återinföra tillståndsplikten, men det kanske jag kan få ett svar på senare här i dag.

När det gäller allmännyttans villkor, som är en rubrik under bostadsförsörjningsfrågor, kan vi konstatera att det i dag finns ett brett beredningsunderlag som regeringen arbetar utifrån. Först och främst finns utredningen *EU, allmännyttan och hyrorna* med. Och regeringens utgångspunkt har hela tiden varit att skapa en bred samsyn i de här frågorna för att kunna uppnå ett bra resultat över tid.

Här har tidigare tagits upp det utspel som Hyresgästföreningen och Sabo gjorde för några veckor sedan. Det visade att man är beredd att jobba för att få en samsyn i de här frågorna. Fastighetsägarna i Sverige svarade ganska snabbt att de tror att huvuddragen i detta är någonting som de skulle kunna ställa upp på, och från statsrådet Odell hörde vi samma tongångar. Så det finns förutsättningar att nå en samsyn i de här frågorna.

Det som nu tas upp så tydligt är att de kommunala allmännyttiga bostadsbolagen ska drivas enligt affärsmässiga principer och att den hyresnormerande rollen tas bort. Nu vill inte Johan Löfstrand här ge besked om var Socialdemokraterna står i frågan. Men i de motioner som finns talar man faktiskt om en självkostnadsprincip. Det finns även motioner, som vi inte behandlar nu utan i nästa betänkande, där man pratar om att behålla den hyresnormerande rollen. Jag tycker nog att det vore på sin plats, även om Johan Löfstrand säger att det är regeringen som ska lägga fram det första förslaget, att man kunde ge en liten hint om hur man tänker i de här frågorna.

I början av reservationen som den samlade oppositionen har skrivit i det här ämnet poängteras de motsättningar som finns, men i slutet av reservationen tolkar i alla fall jag det som att det finns förutsättningar för att nå samsyn i de här frågorna, så jag tycker inte att vi ska odla meningsskiljaktigheterna för mycket. Men, som sagt, Johan Löfstrand kanske är beredd att svara mer preciserat på vår fråga.

Herr talman! Jag ska säga några ord om målet för bostadsbyggandet. Det som med all önskvärd tydlighet har framgått är att målet för alliansregeringen och allianspartierna i riksdagen är att skapa förutsättningar för en bostadsmarknad där efterfrågan på produktion möts med så lite statlig styrning som möjligt och att den enskilde bostadskonsumentens val står i centrum. Det är på något vis här som det finns något slags ideologisk skillnad. Jag vet inte hur djup den är, men man kan i alla fall skönja den här i debatten. Johan Löfstrand sade förut att man inte kan lämna byggandet till marknaden, till exempel. Det går inte att tolka på annat sätt än att man förordar en statlig styrning av ganska stora mått.

När det gäller målet för bostadsbyggandet är Vänsterpartiet i reservationerna ensamt om att ha ett absolut tal för målet för bostadsbyggande. Nu sade Johan Löfstrand något annat. Även om Socialdemokraterna i sin reservation har skrivit att det inte är meningsfullt med ett sådant absolut tal, uppfattar jag det nästan som att det Johan sade här var lite grann motsatsen. Icke förty kan man i reservationen skönja att det är nya produktionsstöd som förordas, och det är lite oroväckande.

Jag vill lyfta fram den problematik kring byggsektorn som utskottet tar upp. Utredningen från december 2002, *Skärpning gubbar!*, har lyft fram problematiken med byggfel, bristande konkurrens och ökade byggkostnader. När man läser Statskontorets uppföljning, som kom i år och som det har talats om här tidigare, kan man konstatera att det egentligen inte hänt så mycket, utan nästan hela förändringspotentialen finns kvar. Då är det naturligtvis det man ska fokusera på och inte återigen föra in diskussionen på subventioner. Det har ju tidigare visat sig att byggsb-
ventioner inte har varit lösningen på problemet. Vi pratar mycket här om vilka år det har byggts och inte, och även under 2000-talets början bygg-

des det för lite. Det var egentligen ännu märkligare att bostadsbristen under högkonjunktur ökade i kommun efter kommun.

Johan Löfstrand lyfte fram löftet som har funnits i socialdemokratiska budgetmotioner om 15 miljarder. Det skulle vara intressant att höra hur förankrat det är hos kommuner och näringsliv, som ska vara med och betala två tredjedelar av detta. Det har funnits några hundra miljoner i budgetförslaget hittills, men vi har inte fått redovisat någonstans hur kommuner och näringsliv har sagt att de ska medverka till dessa 15 miljarder. Det är ju en enorm summa pengar.

Anf. 65 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag väntar med spänning på den nya propositionen om plan- och byggfrågor. Det ska bli spännande att se den, och jag hoppas att vi kan komma överens på det området.

Min andra reflexion innan jag kommer till min fråga är att bortsett från propositionen om plan- och bygglagen, som Lars Tysklind nämnde, tror jag inte att han pratade en enda gång om vad den borgerliga regeringen vill göra. Bortsett från propositionen om plan- och bygglagen handlade det nog bara om vad Socialdemokraterna hade gjort eller vad Socialdemokraterna skulle göra. Det vore lite spännande att få höra lite grann om vad den borgerliga regeringen ska göra, för några sådana förslag hörde jag inte.

Ett förslag som den borgerliga regeringen har lagt fram och som rör det här området lite grann är förslaget till ROT-avdrag. Min fundering är: När man nu har lagt fram ett förslag om ett ROT-avdrag, som jag har förstått går ut på att man vill skapa nya arbetstillfällen – det är åtminstone ett delmål med det hela – varför har man då inriktat det på att i stort sett gälla bara dem som äger sitt boende? Hade det inte varit bättre att skapa ett ROT-avdrag som hade kunnat ge upprustning och arbetstillfällen också inom andra områden? Varför hade man inte kunnat ha ett ROT-avdrag som till exempel hade gjort det möjligt för kommunerna att rusta upp skolor, för hyresgäster eller för fastighetsägare att rusta upp sina flerbostadshus? Varför var man tvungen att rikta ROT-avdraget enbart till dem med egna hem om det nu bara var den arbetsmarknadspolitiska effekten som man ville uppnå? Det är en fråga som jag gärna skulle vilja ha svar på.

Anf. 66 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag kanske uttryckte mig lite luddigt. Det kommer ett förslag, men precis som Ewa Thalén Finné sade får vi ha lite tålamod i den frågan. Det som vi förhoppningsvis kan få en stor samsyn om är reformeringen av hyressättningssystemet.

Jag är naturligtvis också intresserad av att få svar på de frågor som jag ställde från talarstolen, men Johan Löfstrand kanske kan besvara dem i nästa replik, om han känner för det.

ROT-avdraget har tillkommit i detta läge, och det finns arbetsmarknadspolitiska inslag i det. Men det är icke tidsbegränsat. Det är alltså ett permanent beslut.

Inriktningen har varit att även komma bort från svartarbete. Det är en av de absolut tyngsta posterna i förslaget. ROT-avdraget riktar sig till småhusägarna. De har att ta ansvar för sina fastigheter. Det har naturligtvis även fastighetsägare som äger hyresfastigheter. Jag utgår från att det inte är hyresgästen själv som ska ha avdraget, utan i det förslag som Johan Löfstrand här talar om handlar det om ytterligare bidrag till de fastighetsbolag som ska sköta sina flerbostadshus.

Det går inte att jämföra detta. De ROT-avdrag som det nu har beslutats om riktar sig till enskilda människor. Ett av de stora syftena är att motverka svartarbete. Sedan kommer väl de liksom hushållsnära tjänster och sådant att skapa nya arbetstillfällen också.

Anf. 67 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag har tittat på min kollega, och jag väntar lite grann med att svara på frågan om hyressättningsystemet. Den frågan kommer säkert att dyka upp i nästa debatt, då ni har massor med talartid för att debattera den.

Ska jag tolka Lars Tysklinds svar som att den borgerliga regeringen tycker att det är okej att införa bostads- och ombyggnadssubventioner för dem med egnahem? Är det okej för den borgerliga regeringen att införa subventioner vid byggandet av äldreboende? Men det är tydligen inte okej att subventionera upprustandet av skolor eller av miljonprogramsområden.

Jag förstår inte logiken i det här. Om man nu ska se till marknaden och marknadslösningarna, hur kan man då säga att det är okej att subventionera egnahem och okej att subventionera byggandet av äldreboende men inte okej att subventionera eller stimulera renoveringen av miljonprogramsområdena? Jag får inte den logiken att gå ihop.

Anf. 68 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! När vi pratar om subventionerna av äldreboende är det en speciell historia. Det är ju specialboende och ett kategoriboende, så jag tycker inte att det är jämförbart. Det är liksom lite vid sidan om den ordinarie bostadsmarknaden.

Jag vill ta upp den tråd som Lennart Pettersson var inne på. I en bransch som har så stor förändringspotential vore det direkt kontraproduktivt att gå in med nya byggsbustioner. Även om vi nu har en lågkonjunktur måste ju kostnadsläget ned i den bransch som bygger.

Det har inte hänt någonting i byggbranschen. Jag misstänker precis som Lennart Pettersson att mycket av det beror på att man i branschen vet att det förr eller senare kommer nya bidrag. Varför har det inte hänt någonting under perioden 2002–2009? Om man kan få bukt med de problem som finns med byggfel, bristande logistik och även bristande konkurrens i sammanhanget är det naturligtvis väldigt mycket större besparingar än vi någonsin kan subventionera bort.

Det viktiga är att hålla fast vid strategin – att vi ska få en fungerande bostadsmarknad där efterfrågan och utbud möts utan att staten hela tiden ska behöva hålla på och vara med och reglera marknaden.

Anf. 69 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Från Miljöpartiets sida är vi måna om att det ska bli långsiktiga villkor. Om vi ska kunna få långsiktiga villkor för bostadsbyggandet och på bostadsmarknaden gäller det att vi kan nå någon form av samsyn. Jag hoppas att vi kan få ett regeringsskifte vid nästa val. Om det inte sker då kanske det sker senare, i ett kommande val. Jag tror därför att det är viktigt att vi har en bred förankring för de förslag vi fattar beslut om på det här området i riksdagen.

Jag tycker att Lars Tysklind ger tydligt uttryck för att efterfråga en bred samsyn när det gäller hur bostadsmarknaden ska utvecklas och hyressättningssystemet ska förändras just för att vi ska undvika de problem som anmälan till EG-domstolen har föranlett.

Jag har lyssnat på Lars Tysklinds kolleger här, som tydligt har sagt att efterfrågan ska kunna möta utbudet och att villkoren ska vara sådana att de allmännyttiga bostadsbolagen ska ge en rimlig avkastning.

Ni kräver att vi ska tycka om någonting som vi inte har sett och som kommer så småningom. Jag försöker förstå vad det är. För att vi ska kunna förstå det och komma överens måste vi prata ett språk som vi båda förstår. Jag har försökt att få klarlagt vad man från regeringens sida menar med affärsmässighet, vad man menar med efterfrågan och så vidare.

Kan Lars Tysklind tala om hur stor avvikelse från självkostnadsprincipen man kan tänka sig? Hur stor avkastning kan det vara rimligt att de allmännyttiga bostadsbolagen levererar?

Anf. 70 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det kan bli lite härklyveri när det gäller vad som är affärsmässigt. Affärsmässigheten inom en sådan bransch som hyresfastighetsbranschen är långsiktig. Ewa Thalén Finné nämnde ett av de företag som jobbar med detta – Stena fastigheter. Det finns också andra privata företag som JM, och de allmännyttiga företagen. Deras affärsidé är långsiktig. De vill inte ha kortsiktiga vinster; då skulle de nog syssla med någonting annat.

Jag välkomnar Jan Lindholms syn på att det ska vara långsiktiga villkor och att vi kräver en samsyn och bred förankring i de här frågorna.

Detta att vi bara ska uppfylla EG-rätten är lite ensidigt, tycker jag. Det är inget självändamål. Det stora är att få en fungerande bostadsmarknad. Om vi får en sådan kommer det per automatik att vara förenligt med EG-rätten. Det hänger på den affärsmässiga principen.

Jan Lindholm diskuterar hur långt från självkostnadsprincipen vi kan gå. När Sabo och Hyresgästföreningen gick ut med sitt förslag kom det ett samlat pressmeddelande, om jag inte missminner mig, från samtliga oppositionspartier där man välkomnade förslaget och ställde sig bakom det. Man tyckte att det var ett positivt steg. Eftersom Miljöpartiet var med och tyckte att det var bra måste väl ändå partiet också ha tagit något slags ställning till vad man i det sammanhanget menar med affärsmässiga principer och att den hyresnormerande rollen ska tas bort.

Exakt vad är affärsmässiga principer? Det är naturligtvis svårt att säga. Precis som Ewa Thalén Finné var inne på är det något man får se från fall till fall och från företag till företag. Men affärsmässighet är att man har en avkastning så att man kan säkra de investeringar man har att göra.

Det är märkligt att vi har ett så stort underhållsbehov. Det måste tyda på att det hela inte har varit affärsmässigt, för det har skett en kapitalförstoring.

Anf. 71 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag noterar att Lars Tysklind anser att om de regelverk som vi genomför i Sverige är godkända av EG-domstolen är de per automatik affärsmässiga. Jag kan inte värdera vad ett sådant uttalande betyder.

I det pressmeddelande vi skickade ut i samband med att Sabo och Hyresgästföreningen lämnade in sitt förslag till regeringen var vi mycket noga med att tala om att vi inte tog ställning till förslaget som sådant. Vi ville se mer konkret vad det kan innebära.

Jag har nu frågat tre företrädare för allianspartierna och kan konstatera att jag inte har fått något svar. Vi vet alltså inte från oppositionens sida hur stora avsteg från självkostnadsprincipen som de allmännyttiga bostadsföretagen ska ägna sig åt. Vi vet inte vad de ska använda pengarna till. Vi vet inte om det är okej att de allmännyttiga bostadsbolagen subventionerar till exempel regionala eller kommunala flygplatser. Vi har inte fått något svar på det.

Jag tycker att detta är knepigt. Vi behöver kunna komma framåt i en dialog, som ju en sådan här debatt är, där syftet ändå måste vara att vi på något sätt – eftersom det protokollförs och är offentligt – ska kunna känna att vi kan få ökad tillit till varandra. Så småningom bör vi kunna fatta ett beslut med bred majoritet. Då borde man kunna få någon form av grov ingaffling: Vad är ambitionen med att försöka få en bostadspolitik som gör att det blir möjligt för människor att bo något så när drägligt? Hur ska man se till att de som efterfrågar faktiskt kan möta det utbud som finns? Det är också en fråga som vi inte har fått något svar på här i dag.

Anf. 72 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag hoppas att vi alla kan bidra till en sådan bild. Om jag ska tolka Jan Lindholm rätt när det gäller uppgörelsen mellan Sabo och Hyresgästföreningen var man inte beredd att ta ställning till själva sakinnehållet. Men på något vis måste man ändå ha tagit ställning och varit beredd att diskutera att gå från självkostnadsprincipen till affärsmässiga principer, annars har man inte över huvud taget tagit ställning till någonting i det förslaget. Det måste ändå vara det som även Miljöpartiet har varit med och tagit ställning till. Man säger att man tycker att det är en positiv utveckling och att man kan vara beredd att gå från självkostnadsprincipen till affärsmässiga principer. Det var det jag menade förut. Är man beredd att göra det är det ett bidrag till en fungerande bostadsmarknad. Då kommer vi att uppfylla EG-rättens krav. Jan Lindholm beskrev det som om det vore tvärtom.

Får vi en fungerande bostadsmarknad med allmännyttiga företag som drivs med affärsmässiga principer är problemet med EG-rätten borta. Det har ju varit kärnan i det hela.

Jag upplever att beskedet från alliansen i den här debatten är betydligt tydligare än beskedet om vad oppositionen vill. Man avvaktar att regeringen ska lägga fram förslag. När vi tar upp uppgörelsen mellan

Sabo och Hyresgästföreningen, som man har välkomnat, är man egentligen inte beredd att säga vare sig ja eller nej till den. Man tar inte ställning till den. Jag tycker att det pressmeddelande som kom då är lite märkligt.

Jag utgår ifrån att Fastighetsägarna Sverige och statsrådet Mats Odell de facto tyckte att det här var ett väldigt bra steg mot att kunna nå samsyn. Då måste man också vara beredd att lämna självkostnadsprincipen för affärsmässiga principer.

Anf. 73 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Boendet är centralt för alla människor. Det utgör en plattform för den egna privata sfären och för det sociala och yrkesmässiga livet. Det är alldeles självklart att det är allas vår uppfattning och vilja att alla ska ha möjlighet att ha en bra bostad.

Det är också viktigt att det finns en valfrihet på bostadsmarknaden som möter människors olika behov och önskemål om hur de vill bo. Det är också viktigt att möta de olika behov som finns beroende på var i livet vi befinner oss.

Alliansregeringens målsättning är att skapa långsiktiga och stabila villkor för ägande och byggande av bostäder så att det är möjligt att söka den bostad som motsvarar de behov som finns när människor kommer i olika situation i livet. Detta innebär att vi inte vill ha snedvridande subventioner och detaljregleringar. Dem har vi avskaffat. Vi menar att andra rimliga villkor förbättrar möjligheterna för bostadsbyggande oavsett upplåtelseform och ägarkategori.

I dag byggs det alldeles för få bostäder – det har vi varit inne på – men det byggs. I Linköping har det under de första fyra månaderna byggts precis lika mycket som under alla tidigare år med hyfsat bostadsbyggande. Vi hade några dåliga år i slutet av 90-talet, och det hade man på många ställen. Men i år fungerar det bra. Det gäller både hyresrätter och bostadsrätter, kan jag berätta.

Den pågående ekonomiska krisen förklarar att det finns en rad problem på många olika ställen och på bostadsmarknaden. Byggbranschen är en särskilt utsatt sektor då den karakteriseras av långsiktiga investeringar. Byggbolagen vill inte riskera att försätta sig en situation där de nyproducerade lägenheterna står tomma. Krisen påverkar arbetsmarknaden, och många har blivit varslade. Det här leder till att människor skjuter upp att investera i och byta bostäder. Det får naturligtvis konsekvenser.

Herr talman! I betänkandet avstyrker vi motioner om bland annat behovet av fler hyreslägenheter, men det är en viktig fråga. Alliansregeringen ser hyresrätten som en central upplåtelseform för en flexibel bostadsmarknad. Tidigare regeringar har faktiskt blundat för de problem som hyresrätten står inför. De har varit ovilliga att genomföra förändringar som krävts för att upprätthålla goda villkor för hyresrätten. I stället för att åtgärda det har man sysslat med kostnadsdrivande subventioner, och det vet vi i dag. Konsekvenserna har blivit att hyresrättens ställning har försvagats. Det försöker vi nu åtgärda. Vi vill förstärka hyresrätten. Vi vill att det ska vara attraktivt att investera i hyresrätter. Därför krävs nya gynnsamma villkor för att bygga, äga och förvalta hyresbostäder.

Problemet i Sverige är att vi har en mycket lägre bostadsproduktion än våra grannländer. Vi kan jämföra med Danmark och Norge. De har en befolkning som är ungefär hälften så stor som Sveriges. De bygger dubbelt så mycket som vi gör. I Sverige bygger vi bostäder för ungefär 6 procent av bruttonationalprodukten. I Finland gör man det för 12 procent. Detta är ett problem. Varför är det på det här sättet?

De problem som vi ser på bostadsmarknaden i dag har skapats tidigare. De här problemen är inte skapade de senaste två åren. De omfattande regleringarna och stöden inom den svenska bostadssektorn som Socialdemokraterna införde har, bland annat enligt en undersökning från Eurostat, skapat världens mest komplexa och statsstyrda bostadsmarknad. Byggpriserna 2005 var de högsta i Europa. De låg 55 procent över EU-genomsnittet. Man kan inte tolka det på något annat sätt än att det berodde på kostnadsdrivande subventioner, låga importnivåer och omfattande regleringar.

Dessutom ansågs den svenska bostadsmarknadsmodellen ha lett till ett system där de som redan är inne på marknaden gynnas på bekostnad av dem som står utanför. Det har lett till långa bostadsköer och en omfattande svarthandel.

Slutligen konstaterade man i utredningen att då bostadshyrorna inte har stigit i takt med att efterfrågan har stigit samtidigt som priserna på ęgnahem och bostadsrätter har gått upp har investeringarna i nya hyresbostäder generellt sett blivit olönsamma.

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att vi nu skapar goda förutsättningar så att byggföretagen har spaden i jorden när det vänder och kan se till att det byggs nya bostäder, inte minst hyresrätter. Jag tror faktiskt att utvecklingen gynnar hyresrätten såtillvida att många nu är rädda för att köpa bostäder. De vill hellre hyra. Det gör att byggen som är projekterade som bostadsrätter projekteras om till hyresrätter.

Tillsammans med hyresgäströrelsen, Sveriges Kommuner och Lands-ting, Sabo och Fastighetsägarna försöker vi nu forma nya spelregler som ska göra det mer attraktivt att långsiktigt investera i hyresrätter. Det är det viktiga.

Den svartmålning som görs av vissa i oppositionen, inte minst Miljöpartiet, förvånar mig. När man talar om en högerledd moderatregering som saknar bostadspolitik uppfattar jag det så att man inte har förstått någonting i sammanhanget.

För det första är vi fyra allianspartier som jobbar tillsammans. Det tror jag i och för sig att oppositionen kan vara avundsjuk på. Det måste vara jobbigt att inte ha nått över den gränsen så att man kan samarbeta på ett effektivt sätt.

För det andra har vi en bostadsminister, Mats Odell, som har gjort allt för att vi ska komma till rätta med de problem som Sverige står inför både när det gäller ungas och äldres bostadssituation och när det gäller att få ett utbud som motsvarar behoven. Den svartmålning som finns får närmast stå för hur man har ställt till det i tidigare regeringar.

Med detta, herr talman, tackar jag för ordet.

Anf. 74 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Eftersom replikskiftet med Lars Tysklind tog slut vill jag bara säga att Lars Tysklind ju efterfrågar att vi ska ha en debatt om

hur stora avvikelser vi kan tänka oss när det gäller till exempel självkostnadsprincipen och andra frågor för att få en fungerande marknad. Jag har med tre av företrädarna för oppositionen försökt att föra just den debatten som ni efterfrågar här, men ingen vill föra den debatten. Det tycker jag är tråkigt. Hur ska vi kunna komma närmare varandra och hitta en lösning om ni inte kan debattera de frågorna? Det tycker jag är synd.

Sedan måste jag säga, Yvonne Andersson, att jag inte har sett att den så kallade bostadsministern har fungerat som bostadsminister. Jag tycker att det är ett lite märkligt exempel med Finland och Norge. De hade inte möjlighet att bygga miljonprogram på 60- och 70-talet, för de hade inte de pengarna. De bygger i dag det de inte kunde bygga då. Vi befinner oss som olika länder i olika ekonomiska utvecklingsfaser. Sådana där jämförelser haltar faktiskt väldigt.

Jag skulle vilja att ni från majoritetens sida berättade om det är okej att använda överskotten i de kommunala fastighetsbolagen till att finansiera exempelvis flygplatser. Hur stora utdelningar och avkastningar kan ni acceptera inom ramen för uppfyllandet av kraven från EG som vi tror är så svåra?

Jag skulle vilja att ni vågade föra en debatt om vilken bostadsstandard vi ska ha när ni hävdar att de som efterfrågar bostäder ska kunna möta utbudet. Vad innebär det konkret för dem som ska bo i Sverige i framtiden? Den debatten tycker jag att vi ska föra. Annars kan vi inte komma överens, tror jag. Vi måste ju veta vad innehållet är i de ord som vi använder.

Anf. 75 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill bara klargöra min personliga uppfattning. För mig är det inte okej att bostadsbolag går in och finansierar flygplatser. Men om nu Halmstads kommuns bostadsbolag gör detta och det ryms inom den kommunala kompetensen och de regler som finns för deras bostadsbolag är det deras beslut. Jag kan bara vädja till Jan Lindholm: Vänd dig till dem och fråga varför de har gjort på detta sätt just i Halmstad!

Min personliga uppfattning är att det är synnerligen olämpligt.

Anf. 76 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det var ju positivt att få höra en personlig uppfattning i frågan! Men vi är ändå här i Sveriges riksdag för att stifta lagar. Om vi ska förändra villkoren för bostadsmarknaden tycker jag i alla fall att det är väsentligt att veta vad resultatet blir. Vi har i dag ändå någon sorts grund för allmännyttan även om det debatteras mycket vad självkostnadsprincipen egentligen innebär och hur mycket som ryms inom den.

Visst, det som sker i Halmstad ryms kanske inom självkostnadsprincipen, men jag vill att vi ska kunna tala om för våra väljare vad vi står för. Jag vill inte hoppa på ett förslag från regeringen eller från Hyresgästföreningen eller så som kanske innebär att 5 procent av hyresintäkterna kommer att gå till en massa andra saker än till boendet som de här hyresgästerna har.

Jag tycker inte att det räcker med bara en uppfattning om att det här är en kommunal angelägenhet, utan jag vill ha regler som gör att allmännyttan inte får användas hur som helst. Där har vi kanske olika åsikter

om hur långt det kommunala självstyret ska gå, men för mig är det väsentligt att vi från riksdagens sida har ett regelverk som inte släpper det här fritt att användas hur som helst.

Jag vill värna hyresgästerna, och jag tror att det är viktigt om vi ska kunna undvika att få någon form av social housing i Sverige att våra kommunala fastighetsbolag, allmännyttan, inom sin verksamhet kan ha utrymme att erbjuda bostäder för människor som inte har de högsta inkomsterna utan som faktiskt har större behov av det som Lennart Pettersson kallade för tak över huvudet. Jag skulle vilja veta vad tak över huvudet innebär. Är det grundnormen för Centerpartiets bostadspolitik?

Anf. 77 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag börjar med att säga att ekonomi inte är någon absolut vetenskap, utan det är fråga om teorier där man kan ha olika uppfattningar i motsats till mycket annat inom forskningsvärlden. Därav vill jag komma fram till detta med affärsmässighet. Jan Lindholm kan fråga tusen personer och få tusen svar på vad som är affärsmässighet. Det kan vara ett avkastningskrav i procent, och sedan kan man lägga till utdelning på det. Man kan ha avkastningskrav utan att ha utdelningskrav. Vilket tidsperspektiv pratar vi om? Det kan vara ett långsiktigt perspektiv på 20–30 år i affärsmässigheten, men det kan också vara tre veckor eller tre månader. Det får man ta från fall till fall. Det kan vara ändamål med verksamheterna.

Det har diskuterats om det är affärsmässigt att till exempel ett kommunalt bostadsbolag går in och gör insatser för ungdomarna i samhället. Det kan man ha olika uppfattningar om. För mig är det självklart att det ska vara okej att göra detta, likaväl som det ska vara okej för ett kommunalt bostadsbolag att sponsra en idrottsförening. Om detta sammantaget innebär att man minskar förstörelsen och klottret för de här bostadsbolagen finns där en ekonomisk vinst också utöver den sociala vinsten.

Jag menar att vi från riksdagens sida inte kan gå in och forma mål och riktlinjer för detta på ett sådant sätt att bostadsbolagen inte kan hantera det utifrån sin speciella situation. Därför blir det så, Jan Lindholm, att svaret inte kommer att vara unisont om man frågar flera människor, utan låt oss i stället ge företagen och kommunerna friheten att anpassa detta efter sina villkor och behov.

Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag förstår att jag får olika svar om jag frågar olika människor ute i samhället. Om jag frågar olika företagsledare får jag också olika svar. Men jag frågar ju regeringens företrädare och regeringsunderlaget här i riksdagen, och jag förväntar mig att åtminstone så småningom få en uppfattning om åsikten när det gäller de här frågorna från företrädarna för regeringsunderlaget i riksdagen.

Jag tycker att det är tråkigt att vi inte kunde ha någon sakdiskussion om detta i dag, men jag hoppas att vi kommer att kunna ha det i framtiden. Jag menar att det måste finnas någon form av uppfattning från riksdagens sida om hur kommunalt helägda, allmännyttiga bolag ska få arbeta. Det kan inte vara helt fritt och öppet enligt aktiebolagslagen och fungera som vilket privat företag som helst. Då har vi avhått oss vår möjlighet att driva någon form av social bostadspolitik.

Vi måste ha ett regelverk som gör det möjligt för kommunerna att använda sig av de kommunala fastighetsbolagen för de syftena. Annars lämnar vi väldigt många människor därhän, och då blir det kanske bara ett tak över huvudet för dem.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 maj.)

*Hyresrätt och
bostadsrätt m.m.*

10 § Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2008/09:CU33
Hyresrätt och bostadsrätt m.m.

Anf. 79 CHRISTINA OSKARSSON (s):

Herr talman! I dag ska vi debattera civilutskottets betänkande rörande frågor om hyresrätt och bostadsrätt.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna nr 2, 8 och 11, men samtidigt vill jag också påpeka att vi naturligtvis står bakom alla våra övriga reservationer.

För snart ett år sedan skulle vi i kammaren ha en bred bostadspolitisk debatt om förslagen i utredningen om allmännyttans villkor. Då skulle bostadsminister Mats Odell vara med. Han hade sagt att om vi avstod från att ställa så många interpellationer i dessa viktiga frågor skulle han komma. Men några dagar innan debatten skulle vara lämnade han återbud, trots att vi hade hållit vår del av denna överenskommelse. Men han prioriterade annat i stället för att komma till riksdagen och debattera.

Nu är vi här igen för att debattera bostadsfrågor och hur hyressättningsfrågorna ska hanteras framöver. Jag ser ingen Mats Odell i kammaren i dag heller. Därför får man prata mycket om Mats Odell när man inte kan tala till honom. Men jag hoppas att han kommer att läsa det här protokollat i alla fall.

Men sedan väcktes förhoppningar hos oss när Odells statssekreterare skulle komma till oss i civilutskottet och informerade om den Kochska utredningen och om hur hyrorna skulle sättas framöver. Men till vår stora besvikelse fick vi inga besked, mer än att beredning av ärendet pågår. Vi fick alltså inte det minsta information av intresse, vilket var väldigt märkligt.

Mats Odell har också sträckt ut sin hand för att få en blocköverskridande överenskommelse om bostadspolitiken. Det kan man tycka är behjärtansvärt. Men om vi ska greppa hans hand får faktiskt den borgerliga regeringen styra om sin politik och se till att det börjar byggas igen och att det byggs hyresrätter med rimliga hyror. För vi socialdemokrater, precis som flera av mina kamrater tidigare har sagt, vill ha en social bostadspolitik som är en del av den generella välfärdspolitiken.

Nu återkommer jag igen till vad Mats Odell har gjort och sagt. Han har varit på ett företagarseminarium med Livets ord och uttryckt att han vill bygga oss ur den ekonomiska krisen eftersom det är bostadsbrist i flertalet av landets kommuner och att efterfrågan på hyresrätter är stor och att det aldrig har varit billigare att bygga.

Efter detta uttalande trodde väl alla att det skulle komma ett förslag i vårpropositionen om vilka satsningar som regeringen vill göra för att få i gång byggandet. Men, ack nej, återigen var det mycket snack och lite verkstad.

Herr talman! Under tiden som den borgerliga regeringen bereder och bereder lever många hyresgäster i stor ovisshet om vad som ska hända med just deras hyra om den Kochska utredningens förslag går igenom med efterfrågestyrda hyror som kan komma att innebära kraftigt höjda hyror. Det finns uträkningar som säger att det ska handla om höjningar på mellan 50 och 150 procent i de tre storstadsregionerna och om höjningar på mellan 20 och 50 procent i de mellanstora städerna.

Då kommer säkert någon att säga att det ska finnas ett skydd och att det blir höjningar med bara 5 procent varje år tills man har uppnått dessa hyror. Men räkna då på en hyra på 5 000 kronor. 5 procent på det blir 250 spänn. Ska det vara sådana höjningar i all evinnerlighet kommer människor inte att ha råd att bo kvar. Om detta blir verklighet leder det till att storstädernas innerområden blir renodlade reservat för höginkomsttagare.

I dag har hyresrätten i innerstäderna en ganska blandad befolkning, och det är bra. Men om efterfrågestyrda hyror går igenom finns det uträkningar som visar att mellan 50 000 och 70 000 hushåll med låga inkomster kommer att tvingas flytta från sina lägenheter som de har bott i länge bara för att de råkar bo i ett attraktivt läge där många vill bo. Vart ska de ta vägen med den bostadsbrist som vi har i dag?

Nu har vi ett läge med en arbetslöshet som växer för varje dag och en a-kassa som ni som sitter här och som företräder den borgerliga regeringen har sänkt ersättningen från så att man kan få ut ungefär hälften av den inkomst man hade när man hade ett jobb. Sedan har ni också höjt avgiften. Det kommer att innebära att ännu fler kommer att tvingas avstå från att ha en försäkring när arbetslöshetens fula tryne visar sig. Hur ska de kunna betala dessa höga hyror? Vart de ska ta vägen skulle jag gärna vilja veta.

Sverige har i dag den näst högsta arbetslösheten bland ungdomar. Om ungdomar ska kunna ta ett jobb där jobben finns måste det finnas en fungerande bostadsmarknad med neutrala villkor mellan upplåtelseformerna och en bostadsproduktion värd namnet. Det är en förutsättning för att folk ska kunna ta ett jobb eller påbörja en utbildning och för att rörligheten ska fungera.

Att ge lägesfaktorn en särskild vikt innebär, som jag tidigare nämnde, med nuvarande bostadsbrist att hyrorna kommer att pressas upp till orimliga höjder. Läget på en lägenhet är bara en av flera faktorer som ska vara avgörande för hyran. Storleken och standarden på lägenheten är väl så viktiga för hyressättningen.

En hyresgäst måste kunna känna sig trygg i sitt boende, och förändringar av hyran måste vara förutsägbara. Hyressättningssystemet måste innehålla regler som sätter en gräns för hur mycket hyrorna får höjas för att motverka ockerhyror och försäkra ett faktiskt besittningsskydd.

Utredningens förslag om att hyran ska få höjas med 5 procent varje år är bara utredningens förslag. Men vad vill regeringen?

Ingen hyresgäst ska behöva flytta bara för att hyresvärden godtyckligt driver upp hyran, vilket kan bli fallet om dessa marknadshyror införs. Vi socialdemokrater säger bestämt nej till förslagen om marknadshyror som centerpartisterna Annie Johansson och Fredrick Federley har framfört i sin motion.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill uppmana regeringen Reinfeldt och bostadsminister Odell att en gång för alla slänga förslaget om marknadshyror i papperskorgen och i stället börja bedriva en bostadspolitik värd namnet så att människor kan känna sig lugna i sitt boende.

Vi ser positivt på det förslag om den framtida hyressättningen som Hyresgästföreningen och Sabo lagt på regeringens bord. Utan att gå händelserna i förväg kan vi ändå säga att deras förslag ligger någorlunda i linje med vår uppfattning. Men det är ingenting som säger att det blir gällande. Det finns ingen av er här som har uttryckt att det blir det. Ni säger bara att det är positivt att de har kommit överens. Men om regeringen tar till sig detta förslag och jobbar seriöst med detsamma är det en annan sak. Mats Odell och utskottsmajoriteten säger att de är positiva till förslaget men att det finns delar i förslaget som behöver analyseras.

Konkurrensverket har också lämnat ett förslag som ska jobbas in i det kommande förslaget. De förslag som de har lämnat är inga förslag som vi kan ställa upp på.

Fastighetsägarna har inte, enligt vad jag har läst mig till, sagt ja till detta, utan de har lagt in passusar i detta förslag om att olika områden ska ses över. Det skulle därför vara roligt att veta vad ni tycker. Ni har inte sagt mer än att ni är positiva.

Nu undrar jag hur länge det kommer att dröja innan landets hyresgäster får ett besked om bostadsministern tänker genomföra detta förslag eller om han tänker hålla fast vid marknadshyrorna.

Jag vill också passa på att påpeka hyressättningens viktiga kopplingar till de ekonomiska förutsättningar som gäller för hyresrätten. Alla är vi överens om att vi vill värna hyresrätten, åtminstone när frågan debatteras här i riksdagen. Men regeringen har försämrat förutsättningarna för hyresrätten rejält för att kunna strö pengar över villaägarna i Djursholm, Örgryte och Limhamn. Är det att värna hyresrätten?

Privata hyresvärdar med inriktning just på hyresrätter slutade bygga hyreslägenheter eftersom de nybyggda hyresrätterna inte längre kunde konkurrera med nybyggda bostadsrätter.

Om den borgerliga regeringen verkligen menar allvar med att värna hyresrätten måste det skapas neutralitet mellan boendeformerna, annars kommer människor inte att ha råd att bo i hyresrätterna.

Om Mats Odell och de som företräder den borgerliga regeringen inte lyssnar på oss socialdemokrater, lyssna då på Nils-Erik Emme, Christer Henriksson och Evert Olausson. De är ordförande för tre småländska bostadsbolag och partikamrater med Mats Odell och Yvonne Andersson. De uttrycker sin oro för hyresrättens framtid. Dessutom har Lennart Pettersson från Centern också ställt sig i kön och vill ha neutralitet mellan boendeformerna.

Herr talman! Den borgerliga regeringen är inte enbart passiv när det gäller bostadsfrågor, för när det gäller att kunna hyra ut sin lägenhet i andra hand är regeringen väldigt aktiv. I slutet av förra året drev majoriteten igenom betydande förenklingar för andrahandsuthyrning trots att

många remissinstanser var negativa. Det verkar som om de bestämt sig för att det är så de ska lösa den bostadsbrist som blir större för varje dag som går.

Redan nu hyr många i andra hand till oskäligen hyror, och många tvingas stå med mössan i hand för att få någonstans att bo. Det drabbar särskilt ungdomar. Vi anser att det måste vara rimliga hyror även när man hyr i andra hand. Även i den boendeformen behövs det trygghet.

Herr talman! När många i Sverige mister halva sin lön och arbetslösheten sticker upp sitt fula tryne drabbas människor hårt, så hårt att de till och med kan bli tvungna att lämna sin bostad. Enligt uppgift är 502 barn inblandade i dessa svåra processer med allt vad det innebär. Vart ska de människorna ta vägen? Den största bristen med dagens reglering vad gäller vräkning är att den inte ger någon tydlig vägledning beträffande den berörde och dennes familjs rättigheter. Med tanke på de fruktansvärda konsekvenser som ett vräkningsförfarande får måste den bristen rättas till.

Det arbete som nu pågår måste skyndas på så att en översyn av ut-sökningsbalken snarast kommer till stånd, precis som Utredningen om vräkning och hemlöshet bland barnfamiljer har föreslagit. Dessutom krävs en genomgripande översyn av hur olika myndigheter hanterar dessa svåra frågor. Människorna i denna svåra situation måste få allt stöd och all hjälp.

Herr talman! Jag vet att min talartid egentligen är slut, men jag hoppas ändå få säga några ord om kooperativ hyresrätt. Det är en boendeform som vi gärna vill lyfta fram, men den är tyvärr inte särskilt känd bland allmänheten. Därför kan inte hyresgäster som ställs inför utförsäljnings- och ombildningssituationer överväga den boendeformen som ett alternativ.

För många äldre personer som bor i villa men som vill flytta till en lägenhet i samma kommun är kooperativ hyresrätt ett mycket bra alternativ. Genom att sälja sin villa kan de betala insatsen, som ofta är låg, och få ett bekvämt boende på äldre dagar. Därmed kommer flyttkedjorna i gång; andra kan flytta in i deras tidigare bostäder. Det är det som behövs för att man ska kunna ta ett jobb.

Kooperativ hyresrätt är ett spekulationsfritt boende som många människor väljer framför den öppna boendemarknaden där man tävlar om vem som betalar mest. Vi anser att Boverket måste få i uppdrag att sprida informationen om kooperativ hyresrätt.

Herr talman! Nu har jag inte hunnit ta upp alla frågor som jag skulle vilja diskutera eftersom tiden går fort, men jag återkommer i replikerna.

Anf. 80 EGON FRID (v):

Herr talman! I föregående betänkande debatterade vi bostadsförsörjningsfrågor, allmännyttan och dess villkor samt behovet av hyresrätter. Även detta betänkande, *Hyresrätt och bostadsrätt m.m.*, berör allmännyttans villkor och en social bostadspolitik men då utifrån lagen om allmännyttiga bostadsföretag och bestämmelserna i hyreslagen.

Inledningsvis vill jag säga att jag står bakom alla våra reservationer från Vänsterpartiet i detta betänkande men yrkar bifall till reservationerna 1 och 6.

*Hyresrätt och
bostadsrätt m.m.*

Vi ser mycket allvarligt på den borgerliga regeringens bostadspolitik. Redan hösten 2007 deklarerade regeringen en förändring av det bostadspolitiska målet. Förra riksdagsmajoritetens mål var att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. Den nuvarande högerregeringens mål är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Vi ser det som ett tecken i tiden. Marknaden blir både målet och lösningen på bostadspolitiska problem, vilket i sin tur innebär att regeringen och majoriteten i riksdagen inte bryr sig om människors verkliga behov.

Utredningen om allmännyttan, EU och hyrorna är en fortsättning på den av regeringen redan inslagna vägen. Nu vill regeringen ta steget fullt ut. Hyrorna ska höjas till dess att efterfrågan planar ut. Men vad betyder det egentligen? Det är bara ett annat ord för marknadshyror. Utredaren menar att höjda hyror kommer att leda till att bostadsköerna försvinner. Vart, frågar man sig, tar behoven vägen? Leder höjda hyror till att de 483 000 barn som i dag är trångbodda får mer plats att röra sig på? Leder det till att unga människor får bostäder, till att de som vill flytta till större eller mindre lägenheter, flytta isär eller ihop, skaffa barn, byta stad eller byta jobb får det lättare?

Vi är många som redan reagerat negativt på regeringens och utredningens förslag och innehåll. När utredningen tillsattes ställde sig den tidigare majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet bakom att den skulle slå vakt om kärnan i den svenska bostadspolitiken och se över utrymmet för att inom EU-medlemskapets ramar bedriva en nationell bostadspolitik.

Sedan gav bostadsminister Mats Odell utredningen i uppdrag att anpassa svenska bostadslagar till EG-rätten: ”Utredaren skall lägga de lagförslag som krävs för att den del av svensk lagstiftning som berör bostadssektorn skall bli förenlig med EG-rätten.” Men det finns inget förbud mot dagens kommunala bostadsföretag i EG-rätten. Utrymmet för svensk bostadspolitik är i högsta grad en tolkningsfråga. Avgörande är vad den svenska regeringen faktiskt vill.

Avgörande är fortfarande vad regeringen vill. När kommer det en proposition från regeringen som säkerställer kärnan i den svenska bostadspolitiken med en stark allmännytta utan vinstintresse, en social bostadspolitik? När kommer propositionen som säkerställer den svenska hyresförhandlingsmodellen baserad på ett hyrestak som bygger på allmännyttans hyresnormerande roll? När kommer propositionen som säkerställer tryggheten för hyresgäster med ett starkt besittningsskydd och med rimliga hyror som bygger på bruksvärdet och en långsiktig självkostnadsprincip?

Bostadsminister Mats Odells andra stora nya uppdrag till utredningen var att komma med förslag som syftar till en väl fungerande hyresmarknad och att avveckla dagens hyrestak. Men det finns enligt utredaren själv ingenting i EU:s regler som framtvingar förändringar av dagens bruksvärdessystem. Att utredaren ändå lägger fram förslag om marknadshyror är en följd av högerregeringens egna direktiv.

Utredningen föreslår införande av så kallad efterfrågestyrd hyra. I praktiken innebär det att hyrorna höjs i bostadsområden där det krävs flerårigt köande för att få en bostad medan hyrorna i bostadsområden

med stora vakanser på sikt ska kunna bli lägre. Inflationen inräknad innebär det att hyreshöjningarna ska bli ca 5 procent årligen. På tio år kan det innebära en hyreshöjning på 62 procent, och enligt utredaren skulle det på lång sikt kunna innebära att människor får lämna sina hem för att de inte har råd att bo kvar. Kan regeringen ta ansvar för en bostadspolitik som tvingar hyresgäster att flytta från sina lägenheter? När kommer regeringen med en proposition som undanröjer frågan från EG-rätten och slår fast att bostadsfrågorna och hyresrätten är en nationell angelägenhet som ska utgå från den svenska hyresförhandlingsmodellen?

Utredaren föreslår också att allmännyttan i alla lägen ska vara tvungen att gå med vinst. Allmännyttan ska sträva efter den hyresnivå som ger bästa lönsamhet, och den får inte ägna sig åt äldre bostäder, uppbyggnad av miljöprogram eller lekplatser om dessa inte bidrar till en bättre lönsamhet. Utredningen lägger fram förslag som till och med går långt utöver vad EU-rätten kräver. Denna syn på affärsmässighet ställer definitivt inte jag upp på.

Vänsterpartiet avvisar utredningens förslag. Vi kommer att utveckla våra argument ytterligare när regeringen lägger fram sin bostadspolitiska proposition. Vi vill driva en bostadspolitik där alla grupper har tillgång till bra boende med rimliga hyror och där segregationen minskar. Framtidens bostadspolitik löser vi inte genom att sälja ut allmännyttan, utan genom att utveckla den. Framtidens bostadspolitik löser vi inte genom marknadshyror eller efterfrågestyrda hyror, utan genom att slå vakt om en stark hyreslagstiftning med besittningsskydd, bruksvärdes- och självkostnadsprinciper och ett hyrestak som bygger på allmännyttans hyresnormerande roll.

Herr talman! I detta betänkande berörs förslag från våra motioner för att stärka hyresgästernas trygghet och rättigheter på bostadsmarknaden. De gäller bland annat överprövning av en hyresvärds skäl att neka kontrakt, som vi skriver om i reservation 1.

I den samhällsinformation som bland annat Kronofogdemyndigheten sprider brukar varnas för att en betalningsanmärkning kan leda till att man bland annat kan få svårt att få ett hyreskontrakt. Rätten till bostad är fastlagd i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och ingen människa ska behöva riskera att bli hemlös på grund av betalningsanmärkningar, i synnerhet om dessa inte är kopplade till en hyresskuld som bostadsbolaget har. Med denna motivering är det rimligt att verka för att allmännyttiga bostadsföretag förbjuds att neka människor hyreskontrakt på grund av betalningsanmärkningar om de inte är hänförliga till en hyresskuld som den sökande har till företaget. Det finns flera skäl till att ge en överprövningsrätt när en hyresgäst nekas kontrakt.

Ett annan viktig fråga är andrahandshyresgästens rättigheter, trygghet, säkerställande av skälig hyra och besittningsskydd.

Jag anser att boende som hyr i andra hand behöver starkare rättigheter. I dag kan ingen andrahandshyresgäst göra något för att få bo kvar om förstahandshyresgästens rätt upphör. Det spelar ingen roll vad som ligger bakom. Förstahandshyresgästen kan ha avlidit eller vräkts på grund av obetalda hyror eller av något annat skäl. Hur länge andrahandshyresgästen haft lägenheten och hur skötsam han eller hon varit ges inte den minsta betydelse.

Enligt lag ska hyresnämnden anse en hyra oskäligen om den är påtagligt högre än vad hyran är i en jämförbar lägenhet hos ett kommunalt bostadsföretag. Bruksvärdesregeln gäller också för den som hyr i andra hand i förhållande till den som har förstahandskontraktet. För att frågan om oskäligen hyra ska kunna prövas ordentligt krävs att andrahandshyresgästen ges ett besittningsskydd och fullt ut kan driva sina rättigheter.

Jag vill också nämna frågorna om vräkning och avhysning. Vräkningar sker ofta för skulder som är små i relation till kostnaderna för själva vräkningen och de negativa konsekvenser som enskilda och familjer drabbas av. Vi behöver ett starkare skydd för hyresgäster som riskerar att vräkas och avhysas. Vräkning och hemlöshet drabbar också barn. Detta är ett av de viktigaste skälen till en översyn av hyreslagstiftningens bestämmelser om vräkning och avhysning.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag ta upp Socialdemokraternas reservation 13 som vi stöder. Ombildningsreglerna måste ses över. Detta har jag debatterat med justitieminister Beatrice Ask tidigare i en interpellationsdebatt. En översyn av reglerna för omröstningar och hur dessa resultat respekteras måste ske. Tryggheten för hyresgäster måste gå före en politisk ambition från regeringen att marknadsanpassa bostadsmarknaden.

Anf. 81 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag enbart bifall till reservation 11 i betänkandet, även om Miljöpartiet naturligtvis står bakom också våra andra reservationer.

Det här betänkandet innehåller till skillnad från det föregående betänkandet CU32, *Bostadsförsörjningsfrågor*, som vi nyss har debatterat, ett stort antal rättsliga konfliktområden mellan dem som bor och dem som i någon form upplåter bostaden.

Några av de här frågorna ska jag ärligt säga att vi i Miljöpartiet inte har trängt in i tillräckligt djupt för att känna oss mogna att ta ställning. Precis som regeringssidan på några punkter kommenterar i betänkandet behöver vi också en fortsatt och grundligare beredning.

I princip delar vi dock uppfattningen att de boendes besittningsskydd måste vara starkt. Men några av de konfliktsituationer som tas upp i betänkandet ifrågasätter också, menar vi, fastighetsägarens rätt på ett sätt som om en lösning hanteras på fel sätt kanske kan skapa större osäkerhet också för de boende.

Det är mycket möjligt att gällande regler på vissa områden behöver förändras. Men vi i Miljöpartiet är alltså i behov av en mer fullständig genomgång, kanske i form av en utredning kring parternas rättssäkerhet och rättsosäkerhet med till exempel väl genomarbetade konsekvensbeskrivningar, för att vara beredda att genomföra större principiella förändringar.

I det anförande jag höll i den föregående debatten om civilutskottets betänkande om bostadsförsörjningsfrågor försökte jag ge en allmän bakgrund till Miljöpartiets syn på boendet och dess betydelse för såväl den allmänna välfärden i samhället som den enskildes möjligheter att bygga sin egen trygghet, sin individuella välfärd och även sin identitet.

Ett starkt besittningsskydd är naturligtvis en självklar förutsättning för en sådan grundsyn på boendet. Bostäder lämpar sig inte, som jag då

påpekade, som handelsvaror eller spekulationsobjekt. Bostäder är till för att skapa höga bovärden för de boende, inget annat.

Jag tänker inte ta så mycket av kammarens tid i anspråk den här gången för att behandla mer generella frågor, utan jag tänker hålla mig till den kooperativa hyresrätten.

Den kooperativa boendeformen är knappast enhetlig till sitt slag. I första hand handlar det om en tanke och en vilja, om någon form av ökad gemenskap, om enkelhet, om öppenhet och samverkan. Sedan har de tankarna förverkligats genom historien på väldigt många olika sätt. Jag har själv under flera år bott i olika kooperativa boendeformer med olika grad av gemensamt ägande, förvaltande och nyttjande och olika typer av regler för ansvarsfördelning. I min hemkommun har ett projekt vid namn Tersen arbetats fram under många år. Det är ett mycket spännande och populärt kooperativt boende för 55-plussare. Man har där många nya idéer om hur man kan utveckla den kooperativa tanken på ålderns höst.

Min högst personliga uppfattning är att många av de sociala och psykiska problem som vi har i vårt samhälle i dag egentligen har sin grund i att vi i västvärlden har odlat en kultur enligt idén ”ensam är stark”. Den individualismen passar väldigt bra i den konsumtionshysteriska epok som vi har avverkat under några årtionden. Kanske är det så att den globala ekonomiska krisen i kombination med klimatutmaningen är en form av signal om att den här överflödskonsumtionens tidevarv är över och att en återgång till någonting som mer kan liknas vid hushållning och gemensamma lösningar är nödvändigt.

Men, herr talman, även om det nu skulle vara så att det inte är fallet, utan att vi med vår uppfinningsrikedom klarar oss ur den här situationen och åter kan sätta fart på köpfesten och prylvansinnet, menar jag att vi ändå skulle få väldigt mycket mer värde av vårt boende om kooperativa boendeformer fick ett större genomslag på bostadsmarknaden. Samhället kan, menar jag, göra stora vinster genom att med olika medel stödja en inriktning som innebär att olika former av kooperativt boende utvecklas.

Jag ser naturligtvis fram emot det arbete som bedrivs på Boverket och som används i betänkandet från majoritetens sida som en anledning att vänta. Jag hoppas naturligtvis att Boverkets arbete ska kunna lyfta fram den kooperativa hyresrätten som det spännande alternativ den är. Jag hoppas också att det kanske kan leda till en renässans för den stora mångfalden av kooperativa experiment och stimulera nyfikenheten och lustan hos dem som söker bostad. Den mångfalden tycker jag var mycket spännande och utvecklade boendet mycket.

Jag hoppas också att många kommuner i ökad uträkning ska våga överlämna ett större ansvar till de boende och på så vis också bidra till att stimulera ett mer kooperativt tänkande bland boendet även i allmännyttans mer traditionella bestånd av hyresrätter. Det finns några sådana mycket spännande boendeformer här i Stockholm som jag känner till och som jag tycker också utvidgar boendets kvalitet väldigt mycket.

I den stora utmaning som vi har framför oss att förvandla 1960- och 1970-talets stora bostadsbestånd till långsiktigt hållbara och klimatanpassade bostäder finns det enligt min mening verkligen ett stort utrymme för att se till de boendes medverkan i förvaltningen för att nå målen. Med de boendes medverkan kan man få till förändringar i hur man använder bostäderna på ett annat sätt.

Jag menar att det tveklöst är så att olika former av kooperativa lösningar där de boende har en ökad möjlighet att påverka och styra också kan leda till beteendeförändringar i hur vi konsumerar vårt boende. Jag tror att det finns en väldig potential där som kanske kan vara kraftfullare än det som vi kan åstadkomma med bara tekniska lösningar. Många förändringar i hur vi ska klimatanpassa vårt sätt att bo kanske kräver mer av förändrade vanor än ny teknik.

Att på rätt sätt lämna mer makt till de boende kan vara ett sätt att även bedriva klimatarbetet. Med det vill jag påminna om att jag yrkar bifall till reservation nr 11.

Anf. 82 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Herr talman! I detta betänkande behandlar vi motioner från allmänna motionstiden som gäller hyresrätt, kooperativ hyresrätt, bostadsrätt, ägarlägenheter och ombildning. Samtliga motioner är avstyrkta. Därutöver kan jag konstatera att oppositionen spretar, av 14 reservationer är den bara överens om en enda.

Utifrån debatten om bostadsförsörjning som vi nyss förde kan jag bara konstatera att en av de viktigaste frågorna för nyproduktion av hyresrätter är utformningen av bruksvärdessystemet. Denna fråga har nu livligt debatterats under det senaste året, då utredningen om EU, allmännyttan och hyrorna presenterades. I den utredningen föreslogs när det gäller hyressättningen en modernisering av bruksvärdessystemet som bland annat innebär att allmännyttans hyresledande roll avskaffas och att läget får slå igenom mer än i dagsläget. Vid prövning av hyreshöjningar ska den normerade nivån vara kollektivt avtalade hyror, bostadsefterfrågan, och en viss förändring av ordsbegreppet ska spela en större roll. Därutöver föreslås en spärr mot alltför täta hyreshöjningar. För att stärka besittningsskyddet för hyresgästerna föreslår utredningen att man lägger fram förslag om att hyran maximalt får höjas med inflation plus 3 procent, vilket då utredningen presenterades motsvarade ungefär 5 procent.

Nyligen kom två av parterna på hyresmarknaden fram med ett förslag, Sabo och Hyresgästföreningen. De föreslår att allmännyttans hyresledande roll tas bort och att den normerande rollen i stället blir kollektivt avtalade hyror på orten vilka träffats med en etablerad hyresgästorganisation.

För att värna besittningsskyddet föreslås en särskild skyddsregel. Den ska utformas så att om den nya hyran vid prövning vid hyresnämnd bestämts till ett väsentligt högre belopp än den tidigare gällande hyran ska hyresnämnden ange skälig tid under vilken en årlig anpassning av hyran ska ske till dess att hyran har uppnåtts. Skyddsregeln ska även kompletteras med en spärr mot för täta hyreshöjningar.

Sabos och Hyresgästföreningens förslag har mottagits positivt av statsrådet Mats Odell, och Fastighetsägarna har ställt sig försiktigt positiva.

Från utskottets sida ställer vi oss positiva till att två av parterna tydligt har lagt fram ett förslag om hur en framtida hyressättning skulle kunna utformas. Statsrådet Odell har ända sedan utredningen om EU, allmännyttan och hyrorna presenterades haft som ambition att kunna samla parterna för att nå en överenskommelse. Vår utgångspunkt har hela tiden varit att ett moderniserat bruksvärdessystem självklart ska medverka till

att garantera hyresgästers besittningsskydd, att hyresgäster ska känna trygghet i sitt boende och att de inte ska riskera oskäligen hyreshöjningar. För att vara övertydlig: Vi motsätter oss marknadshyror.

Just nu vet vi att en beredning av frågorna pågår, och konkreta förslag kommer att presenteras. Det som är positivt är att det verkar finnas en någorlunda bred samsyn om hur förändringar skulle kunna se ut i framtiden för att få ett fungerande bruksvärdessystem, eftersom oppositionens ledamöter i ett pressmeddelande när parterna presenterade sitt förslag var positiva. Socialdemokraterna och Vänstern ställer sig i sin reservation om hyressättning också positiva till Sabos och Hyresgästföreningens förslag. Att ett brett stöd för frågorna finns är viktigt för att stärka just hyresrätten.

Herr talman! Utöver frågan om bruksvärdessystemet skulle jag vilja lyfta frågorna om ombildning av fastigheter till bostadsrätt eller kooperativ hyresrätt. I denna del blir ofta tonläget högt från oppositionen och Hyresgästföreningen. Jag skulle vilja börja med att fastslå att det är en fråga för dem som bor i ett specifikt hus. Om en majoritet av dem som bor i ett hus vill ombilda sin fastighet har jag inga synpunkter på det. Om de sedan vill ombilda till bostadsrättsförening eller kooperativ hyresrätt har jag heller inte synpunkter på det. Det är de själva som bestämmer. Moderaternas och alliansens ståndpunkt är att det är de boende själva som fattar dessa beslut och inte vi politiker. Däremot är det viktigt att de som funderar på frågan har korrekt och bra information.

Utifrån vad som gäller med olika boendeformer har nu på regeringens uppdrag Boverkets och Konsumentverkets hemsida www.omboende.se startats. Där finns mycket information om olika upplåtelseformer och vilka regler som gäller. Jag tycker att den är mycket informativ. Här finns att läsa om att hyra, vanlig lägenhet eller i kooperativ hyresrätt, om att äga, indirekt via bostadsrätt eller genom att äga småhus eller ägarlägenhet. Man har ett avsnitt om ombildning och vad som gäller, och skillnaden mellan att bo i hyresrätt och att bo i bostadsrätt lyfts fram. Jag finner det mycket positivt.

Därutöver vill jag understryka att de enskilda boende som inte vill ombilda sin lägenhet har rätt att bo kvar som hyresgäster enligt samma regelverk som gäller då hela fastigheten är en hyresfastighet. Detta är glasklart i lagstiftningen.

Slutligen vill jag lite kort lyfta upp frågan om ombildning till ägarlägenhet, något som Moderaterna och alliansen ställer sig positiva till. Om det ska kunna bli möjligt krävs det ytterligare utredningar. Den frågan övervägs för tillfället av regeringen. Vi hoppas att förslag kommer så småningom.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 83 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Som jag tidigare sade hann jag inte med att säga allt i talarstolen. Jag har en fråga till Ewa Thalén Finné om ombildning. Vi har en motion i betänkandet som handlar om stärkt minoritetsskydd för boende vid ombildningar. Nu har Ewa Thalén Finné läst upp hur lagstiftningen fungerar.

Vi har hela tiden vetat att det på vissa ställen i landet inte fungerar på det sätt som är önskvärt. I tisdagens Metro, som jag tror att ni kanske också har läst, står det: Så här fuskas det vid borättsombildningar. Det finns en rad olika exempel.

På ett ställe kunde man få 25 000 om man röstar ja till en ombildning. Man ljuger om fullmakter på ett annat ställe. Man förfalskar datum. Inga rösträkning var det på ett ställe, bara ja-rop. På ett ställe var det någon som hade sagt att det var 600 personer på ett möte i en fyrarumslägenhet, och alla hade röstat ja till ombildning. Listan kan göras lång. Det är till och med så att man har använt sig av avlidna personer och räknat in dem.

Det här tror inte jag Ewa Thalén Finné tycker är bra. Men min fråga är: Har ni några planer på att förstärka den här lagstiftningen så att man inte kan göra sådana här fuskgrejer när man ska göra en borättsombildning? I betänkandet har ni ingenting som säger att ni vill göra något åt det. Ni tycker att det funkar bra som det är och att ombildningen ska vila på en princip om att det är de närmast berörda boende som ska få avgöra frågan.

Anf. 84 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Christina Oskarsson lyfter här ett reportage i tidningen Metro och undrar om jag skulle ställa mig positiv till att förstärka lagstiftningen. Jag måste i ärlighetens namn säga att jag tyvärr inte har läst den artikeln. Jag läser inte alltid Metro. Men självklart har vi lagstiftning för att lagstiftning ska följas. Det är därför vi har lagstiftning.

Pågår det saker som är på gränsen till klart olagliga måste man naturligtvis se över de aspekterna. För lagstiftning ska följas. Punkt.

Jag har en fråga till Christina Oskarsson utifrån det anförande som hon höll i talarstolen. Hon pratade om andrahandsuthyrning och oskäligen hyra. Jag tänkte höra med Christina Oskarsson: Finns det några oklarheter i lagstiftningen om att få ta ut oskäligen hyra vid andrahandsuthyrning? I sådana fall: Hur ser den oklarheten ut? Jag tycker nämligen att lagstiftningen är ganska tydlig.

Anf. 85 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill hålla mig till borättsombildningen nu. Vi har i tidigare debatter påtalat att det är brister i lagen och att det kan leda till sådana saker som jag nu har tagit upp här. Jag vill ha ett svar om ifall ni avser att göra någon skärpning i lagstiftningen.

Sedan till frågan om andrahandsuthyrning: Vi debatterade den frågan i november, tror jag det var, förra året. Det finns hyresgäster som hyr ut sina lägenheter i andra hand och som tar ut oskäligen hyror. När det kommer till hyresnämnden måste de betala tillbaka det.

Vi måste ha en lagstiftning som tydligt och klart talar om vad det är för hyror man får ta ut när man hyr ut. Som det har varit nu får man ta ut vissa procent över hyran om det är en möblerad lägenhet och så vidare. Men även här talar ni om att den Kochska utredningen kan få en inverkan på andrahandsuthyrningen. Vad det kan leda till vet vi inte i dag, eftersom ni inte ger några sådana besked.

Anf. 86 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Som jag sade har vi lagstiftning för att lagstiftning ska följas. Jag skulle ändå vilja börja med att slå fast att i de allra flesta fall med ombildningar går det till på ett helt sjyst sätt. Det finns avarter. Jag har sett avarter i Malmö på några håll. Det tycker jag är mycket olyckligt.

I dagsläget har vi ingen översyn på gång av regelverken, men självklart är det alltid så att lagstiftning följs på Justitiedepartementet. Visar det sig att det sker väldigt mycket övertramp av lagstiftningen får man överväga om man ska göra förändringar i lagstiftningen. Så är det.

Jag måste komma tillbaka till om det var oklarheter i lagstiftningen när det gäller att ta ut oskäligen hyra. Jag tyckte ändå på Christina Oskarssons svar att det nog inte fanns oklarheter, för om man tog ut oskäligen hyra fick man betala tillbaka. Det bedömde hyresnämnden. Då är det alldeles utmärkt.

Tyvärr finns det människor som bryter mot lagen. Ibland är de oinformerade, ibland funderar de på om de kan göra ett klipp. Även här har vi lagstiftning, och lagstiftning, som jag sade, ska följas.

Anf. 87 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Ewa Thalén Finné som företrädare för det största partiet i den högerledda regeringens stöd här i riksdagen hur man kan göra så stor sak av förslaget från Hyresgästföreningen och Sabo. Det borde väl vara genant för regeringsföreträdarna här att vi har en sådan brist på ledning och styrning av bostadspolitiken i landet.

Först har vi Fastighetsägarna som via en anmälan till EG-domstolen kan blockera den framtida hyrespolitiken och bostadspolitiken i Sverige. Sedan kommer två av bostadsmarknadens aktörer som får hjälpa regeringen att komma med ett förslag för att man över huvud taget ska fortsätta att diskutera hyrespolitiken och bostadspolitiken i Sverige.

Det här tar regeringsföreträdarna som intäkt för att man är aktiv i bostadspolitiken. Det är ju genant för regeringsföreträdarna och bostadsminister Mats Odell att man inte ens tar ansvar för ledning och styrning av de här frågorna. Andra aktörer får ta ansvar för brister som regeringen har och undfallenhet när det gäller att över huvud taget vara aktiv i frågan.

Jag tycker att Jan Lindholm på ett mycket bra sätt när det gäller det förra betänkandet försökte föra en seriös debatt om vad de här frågorna innehåller, vad de står för och vilken ställning vi ska ta till detta. Det är den här konstruktiva diskussionen som vi ska fortsätta att föra. Vilka grunder ska finnas i en långsiktig bostadspolitik, i en långsiktig hyres-sättningspolitik, i en hyresmarknadsmodell där parterna på ett bra sätt ska kunna ta beslut om hyresgästernas besittningsskydd, trygghet och rättvisa hyror?

Anf. 88 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Man kan ha olika aspekter på saker. Statsrådet Mats Odell med uppbackning av alliansens ledamöter i utskottet deklarerade väldigt tidigt att han väldigt gärna ville kunna presentera ett förslag om framtida hyressättning som vilar på idéer som alla tre parter står bakom.

Därför tycker vi att det är positivt när två av parterna har kommit fram med ett förslag och den tredje parten åtminstone har ställt sig lite försiktigt positiv till detta förslag. Arbetet med att samla parterna för att därigenom kunna lägga fram ett hållbart förslag tycker vi är oerhört väsentligt.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Vänsterpartiet. I er reservation 2 om hyressättningen skriver ni ihop med Socialdemokraterna att ni ser positivt på Sabos och Hyresgästföreningens förslag. Det förslaget innebär att allmännyttans hyresledande roll tas bort.

I reservationen skriver ni att deras förslag ligger i linje med vad ni tycker. Hur är det nu med det? I talarstolen säger Egon Frid helt andra saker. Jag tycker att det vore intressant att veta vad Vänsterpartiet egentligen vill.

Anf. 89 EGON FRID (v) replik:

Herr talman! Det är enkelt att svara på det. Vi vill ha en hyressättningspolitik som grundar sig på en långsiktig självkostnadsprincip, ett bruksvärde som styrs av andra faktorer än dem som regeringen styrs av och den bostadspolitik som regeringen hittills har fört. Den ligger som grund för dess passivitet och de aktiva förslag som kommer från utredningen. Det är mot utredningens förslag, mot regeringens passiva hållning och den efterfrågestyrda hyressättning, den marknadsanpassning av hyressättningen där det finns ett jättestort efterfrågeunderskott av bostäder som driver upp hyrorna till den grad som vi ser i dag.

Det är ett alternativ till den utvecklingen som är det positiva. Ewa Thalén Finné sade själv att Fastighetsägarna är försiktigt positiva. Vi har uttryckt att vi är försiktigt positiva till den process som det här förslaget har satt i gång och att vi kan fortsätta att diskutera en hyresmarknadsmodell som kan leda till att hyresgästernas trygghet på bostadsmarknaden blir tydlig. Regeringens passivitet och brist på bostadspolitik och de förslag som har kommit från regeringen riskerar att driva upp hyrorna så att folk får flytta från sina hyresbostäder.

Det här förslaget har vissa centrala delar som vi ska fortsätta att ha en konstruktiv debatt om. De är grunderna för hur ett hyressättningssystem ska bli. Vi har sagt att vi inte kan ta ställning till detaljerna förrän vi har en proposition från regeringen. Den väntar vi på. När kommer den, Ewa Thalén Finné?

Anf. 90 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Vänsterpartiet tydligen inte står bakom sin reservation 2 i betänkandet. Här pratar man om att man vill ha en hyressättningspolitik som drivs av långsiktig självkostnad. Det är ju inte det som Sabo och Hyresgästföreningen skriver om.

En annan reflexion jag kan göra är att Vänsterpartiet tycker att det är negativt att regeringen försöker samla de tre parterna på hyresmarknaden för att nå ett konsensusförslag som alla tre parterna kan stå bakom. Det är olyckligt.

Jag tycker personligen att det är oerhört positivt.

Anf. 91 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Nu är det dags för bostadspolitisk debatt nummer två i dag, och här går frågorna mer på djupet.

Jag vill repetera en sak från den förra debatten, nämligen regeringens bostadspolitiska mål att utbud och efterfrågan ska mötas. Det målet är helt avgörande för en fungerande bostadsmarknad. När vi når det målet faller huvuddelen av de problem bort som motionärerna pekar på.

Jag kan börja med motionen om överprövning av rätten för en hyresvärd att välja hyresgäst.

På en marknad där det finns gott om lägenheter är detta inte något större problem. Då är det inte lika enkelt att försöka välja bort hyresgäster. Däremot vill jag vara tydlig med att det inte ska finnas någon acceptans för diskriminering.

Hyressättningssystemet behöver förändras. Det är självklart att allmännyttans hyresnormerande roll ska bort. 45 procent av hyresrätterna ska inte få bestämma över de övriga 55 procenten. Det är dålig demokrati och dålig socialistisk politik.

Sabos och Hyresgästföreningens gemensamma förslag är däremot bra. Jag ser det som ett steg på vägen. Det räcker inte för att öka nyproduktionen. Det behöver förädlas ytterligare.

Herr talman! För mig som villaägare är hyran någorlunda förutsägbar. Jag kan inte påverka till exempel räntenivåerna, akuta reparationer och byte av maskiner, men därutöver kan jag göra mycket själv för att hålla hyran nere. Jag trivs med den möjligheten och vill därför att hyresgäster ska känna ungefär samma trygghet. Därför är det naturligt för mig att välja bort rena marknadshyror som alternativ. Det finns för många oseriösa fastighetsägare för att det ska fungera.

Det bör också finnas gränser för hur mycket hyrorna ska kunna höjas per år.

En modell som jag kan tänka mig är att det ska vara möjligt att ha olika hyror för samma typ av lägenhet i samma hus och i samma trappa, beroende på när man har flyttat in. Detta har fungerat på villa- och bostadsrättsmarknaden i alla år, så varför skulle det inte fungera på hyresmarknaden? Man går ju in i ett avtal med öppna ögon och vet ungefär hur hyresutvecklingen kommer att se ut.

Med en hyresmarknad där utbud och efterfrågan möts behöver man definitivt inte vara orolig för att det går snett, men det skulle fungera även i dag. Dessutom skulle en sådan hyressättning kunna hålla nere hyresnivåerna för dem som bor länge i en lägenhet.

Det är samma sak med andrahandsuthyrningar. Med utbud och efterfrågan i balans försvinner i stort sett hela marknaden för andrahandsuthyrning. Då försvinner också de flesta av de problem som finns i dag.

Motionen om att kunna bo in sig till ett förstahandskontrakt kan tyckas sympatisk vid ett första ögonkast, men om man analyserar den närmare är det inte någon särskilt smart idé. Som förstahandshyresgäst skulle man då i praktiken bli den som styr över vem som ska bli nästa hyresgäst. Det blir ju helt fel. Självklart ska fastighetsägaren få besluta över sin egendom.

Förslaget om bostadsrättsregister är bra. Det är nödvändigt att få till stånd ett register så snart som möjligt. Frågan bereds för närvarande på Justitiedepartementet. Jag hoppas att det inte dröjer alltför länge innan det kommer ett förslag.

Förr var det inte lika vanligt som i dag att bostadsrätterna var belånade; nu är det mer regel än undantag. Det finns ett antal små bostadsrättsföreningar där det kan vara svårt med kontrollen av pantsättning. Det finns behov av ett register även för de större bestånden. Det skulle underlätta oerhört mycket för både föreningarna, mäklarna och kreditgivarna om det fanns ett centralt register, liknande fastighetsregistret, på Lantmäteriverket. Det är synnerligen lämpligt att lägga det där eftersom det finns synergieffekter med befintligt fastighetsregister. Utformning och finansiering är detaljfrågor.

Kravet på att Boverket ska samla och sprida kunskap om kooperativa hyresrätter är redan tillgodosett. Det finns en handbok som Boverket har gett ut. Den finns också på webben. Den informerar om bildande och ombildning till kooperativ hyresrätt. Jag vet inte riktigt vad motionärerna efterlyser. Eftersom några av dem finns här i kammaren går det kanske att få svar på det.

Det finns också en motion om ombildning till kooperativ hyresrätt med förslag om att man som hyresgäst ska kunna anmäla intresse av att köpa en hyresfastighet för att snabba på förfarandet vid den tidpunkt då det eventuellt blir aktuellt med en försäljning.

Det är en intressant tanke. Det kan jämföras med arrendelagstiftningen. En arrendator kan anmäla sitt intresse för köp av fastigheten till lantbruksenheten på länsstyrelsen. På så sätt kan inte en försäljning ske över huvudet på arrendatorn. Det är möjligt att förslaget kan kopplas med motsvarande förutsättningar för ombildning till ägarlägenheter som Centerpartiet och alliansen planerar att genomföra under nästa mandatperiod.

Till sist, herr talman, en reflexion över en formulering i reservation 1. ”En person som tidigare blivit vräkt har mycket svårt att komma in på den reguljära bostadsmarkanden igen.”

Menar ni att detta är konstigt och anmärkningsvärt?

Om någon av er säljer en vara eller en tjänst och inte får betalt, fortsätter ni då att sälja mer till den kunden? Säkert inte. Så gör inte heller fastighetsägare. Ni måste förstå att en fastighetsägare förvaltar ett kapital och tillhandahåller tjänster i form av bostäder. Då både vill och behöver man få in pengar.

Även här är det dags att släppa de gamla socialistiska tankarna om att bostaden är en rättighet där sådana enkla skyldigheter som att betala sin hyra inte är så viktiga. Alla har rätt till tak över huvudet. En del har svårt att få pengarna att räcka. Jag tror att många skulle må bra av att lära sig mer om hur viktigt det är att betala sina räkningar och i synnerhet sin hyra.

Det gäller att försöka prioritera rätt för att inte hamna i ekonomiskt och socialt besvärliga situationer.

Detta har jag inte vid något tillfälle kunnat läsa i några förslag från Vänsterpartiet.

Jag yrkar bifall till förslagen i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 92 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Som ni märker hänger den här debatten väldigt tätt ihop med den förra. I stora stycken diskuterar vi samma sak. Det kanske kommer att bli så från min sida också, men jag ska ändå försöka att inte upprepa mig för mycket.

Vi diskuterade allmännyttans villkor förut. Nu har vi kanske kantrat över åt att mer diskutera rena hyressättningsfrågor. Jag tycker att det är intressant att de enda som egentligen nu diskuterar marknadshyror är oppositionen. Från alliansens sida har vi varit väldigt tydliga med att det inte är något parti som driver marknadshyror. Det är oppositionen som lyfter fram detta gång på gång. Det hjälper tydligen inte att vi från alliansens sida säger att det inte är aktuellt.

Folkpartiet och alliansen har varit väldigt tydliga med att lika lite som en småhusägare skulle drivas från hus och hem på grund av skenande fastighetskatter skulle en hyresgäst drivas från hus och hem på grund av oförutsägbara och orimliga hyreshöjningar. Det är ju den politiken vi står bakom, inte den politik som oppositionen tydligen försöker beskriva, som ingen står för.

Det förhållandet är inget alibi för att man inte måste ta tag i hyressättningssystemet. Det har med rörlighet, nyproduktion och många saker att göra. Det är naturligtvis en nödvändighet. Dessutom finns det stora möjligheter att utveckla hyresrätten som upplåtelseform. Alla partier är faktiskt väldigt positiva till hyresrätter. Det har inte så mycket att göra med om vi som partier är positiva till hyresrätten utan hyresrätten är en absolut nödvändig upplåtelseform på bostadsmarknaden. Arbetsmarknaden skulle inte ha fungerat om man inte hade haft en sådan flexibel lösning så att människor har kunnat flytta. Det är inte någon meningskiljaktighet i den frågan heller.

Jag tycker, om man reflekterar lite över det som har sagts tidigare, att Egon Frid från Vänsterpartiet argumenterade väldigt mycket utifrån en utredning, men positionerna har flyttats sedan dess. Utredningen finns naturligtvis med i beslutsunderlaget, men beslutsunderlaget kompletteras hela tiden. Vi kan inte fastna i att diskutera just den utredningen. Det är ändå inte ett argument för att kasta den i papperskorgen, för det finns ju vissa saker där också naturligtvis som går att använda och ta ställning till.

När det handlar om hur vi ska skapa det nya systemet blir jag lite förvånad över att regeringen blir anklagad för att vara passiv när man faktiskt visar stor lyhördhet. Jag vill påstå att det är en väldig styrka i ett politiskt resonemang att man har lyhördhet och kan samla och föra en dialog.

Jag blir väldigt förvånad när man beskriver något slags ovanifrånperspektiv och ska presentera lösningar innan man har lyssnat på de aktörer det berör. Med den utgångspunkt som statsrådet Odell hela tiden har haft, att vi faktiskt ska skapa en bred lösning med samsyn, är det naturligtvis en förutsättning att vi låter aktörerna på marknaden göra inspel och tar hänsyn till dem. Det kan inte vara så att vi utgår från en lösning och sedan låter andra reagera hela tiden. Det kallar jag inte dialog. Det är den typ av politik där man faktiskt har ett ovanifrånperspektiv. Om det är ett

ledarskap som förordas är jag väldigt glad att alliansregeringen inte har det ledarskapet.

Det har nämnts många gånger i dag, och det har varit tydligt hela tiden, att ambitionen har varit att skapa en fungerande bostadsmarknad i samförstånd med bostadsmarknadens aktörer. Att det här är en svår fråga beror mycket på att hyresmarknadssidan har varit genomreglerad under så pass många år. Det är klart att man måste föra en lång diskussion om hur man ska lösa upp de knutar som har bildats under de år som har gått.

Herr talman! Det fantastiska tycker jag är att det nu går att se att det faktiskt finns stora möjligheter att nå den här samsynen. Det talas här om och riktas lite kritik mot att uppgörelsen mellan Sabo och Hyresgästförbundet lyfts fram. Jag tycker att de är värda att uppmärksammas därför att de tar ett så stort ansvar och lyfter fram ett konstruktivt förslag. De biter sig inte fast vid att driva en självkostnadsprincip utan de börjar diskutera utifrån affärsmässiga principer att kunna slopa den hyresnormerande rollen. Är man inte beredd att ta det steget sitter vi fast i skyttegravarna och kommer inte vidare. Därför tycker jag att det är berättigat att lyfta fram det som en viktig sak här i dag.

Om man läser reservationen från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet under rubriken Hyressättning kan man få intrycket att det finns meningsskiljaktigheter som jag anser i grunden inte finns. Det finns nyckelord i reservationen. Vi pratar om bruksvärdessystem, besittningsskydd, trygghet och skydd mot orimliga och oförutsägbara hyreshöjningar. Det är bara att notera oppositionens samsyn med regeringen när det gäller den politiken.

Om vi diskuterar bruksvärde kan jag säga att definitionen på bruksvärde faktiskt är att lyfta fram hyresgästernas värderingar av sitt boende. Det är grunden för bruksvärdet. Sedan är frågan hur man ska kunna få bruksvärdet översatt till en hyressättning.

Det kanske i och för sig är lite konspiratoriskt tänkt av mig, men när man läser vidare i reservationen finner man ett räkneexempel som pekar på att tiotusentals människor skulle behöva flytta från sina lägenheter. Det finns naturligtvis ingen som driver en sådan politik att det skulle bli resultatet. Man kan ju kritisera hur det räknas, men det blir bara sifferexercis. Jag kan inte se något annat än att reservanternas utnyttjar det räkneexemplet som ett rent skrämselförklaringsargument som egentligen inte har någon förankring i verkligheten.

Lägesfaktorn har tagits upp här. När man kommer från en annan del av landet än Stockholm, som jag gör, reflekterar man ofta över att bostadsdebatten handlar om Stockholm, inte om oss andra. Det må vara hänt, i alla fall ur en synpunkt. Det är att i övriga landet har man faktiskt lyckats att differentiera hyrorna utifrån precis de saker som lyfts upp här. Det är storlek och standard, men man har även lyckats att lyfta in lägesfaktorn i diskussionen.

Det beror inte på lagstiftningen utan det beror på att parterna har tagit sitt ansvar. Det är glädjande att alla parter även i Stockholm har tagit tag i det arbetet och insett att det är ett absolut nödvändigt arbete att göra. Som jag sade betyder bruksvärdessystemet ju i grunden att man måste kunna lyfta fram hyresgästernas värderingar av sitt boende.

Herr talman! Ewa Thalén Finné ställde en fråga om oklarheterna kring andrahandsuthyrning. Jag hade också tänkt ta upp det, för det är ganska intressant när man läser den motion som reservationen bygger på. Det står att lagstiftningen för andrahandsuthyrning är oklar framför allt när det gäller hyressättningen. Precis som det sades tidigare är det ju solklart vad som gäller för andrahandsuthyrning i hyressättningssystemet.

Herr talman! Något som har återkommit i år igen och som vi har diskuterat tidigare är kooperativ hyresrätt. Det är säkert en alldeles utmärkt upplåtelseform för många människor som vill ta tag i detta. Men det är samma sak där. Det är ingenting som vi behöver värdera politiskt. Precis som Lennart Pettersson sade finns det kunskap om detta som sprids både på nätet och i skrifter. Jag har svårt att tro att det är brist på kunskap. Om människor tycker att det här är en bra upplåtelseform kan man jobba vidare med den. Det kan inte vara statens sak att via sina myndigheter driva en viss upplåtelseform och tycka att den är bättre än någon annan. Återigen måste det vara de enskilda bostadskonsumenter som står för de valen.

Anf. 93 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Jag vill allra först yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag tänkte avgränsa mig till att säga några ord om ägarlägenheter, den nymodighet som kom för fjorton dagar sedan, en ny bostadsform. Vid sidan av hyresrätt och bostadsrätt ska vi kunna ha ägarlägenheter, vilket innebär en större mångfald och valfrihet i boendet. Förmodligen kommer det också att öka bostadsbyggandet.

I det betänkande som vi har debatterat under dagen behandlar vi motioner som handlar om hyresrätt, kooperativ hyresrätt, bostadsrätt och ombildning. Ägarlägenheterna är ett ytterligare alternativ på bostadsmarknaden.

Herr talman! För att öka utbudet av lägenheter och bidra till ökad bostadsproduktion har riksdagen efter förslag från regeringen också med den nya upplåtelseformen fört in från den 1 januari 2009 att man höjer schablonavdraget för andrahandsuthyrning från 4 000 kronor till 12 000 kronor per år. Det är för att bättre utnyttja bostadsbeståndet. Det är en bra reform i förhållande till det vi talade om i den förra debatten, nämligen bostadsbristen.

Herr talman! Det har tagits upp en hel del i den debatt som har varit, bland annat om hyressättningssystemet. Jag tycker att mina kamrater på alliansbanken har fört fram den kunskapen på ett seriöst och bra sätt. Efter den här relativt långa debatten kan jag bara yrka bifall till förslaget och tacka för ordet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 maj.)

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2008/09:AU8
Försöksverksamhet med sfi-bonus (prop. 2008/09:156).

Anf. 94 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka avslag på propositionen, som innehåller ett förslag om införandet av en ny lag om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom svenskundervisningen för invandrare, så kallad sfi-bonus, och yrka bifall till den gemensamma reservationen av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi anser att utgångspunkten för propositionen är fullständigt felaktig.

Vem av oss här inne i kammaren kan med handen på hjärtat påstå att vi vet att alla nyanlända invandrare är en homogen grupp? Verkligheten är faktiskt den att det är människor från världens alla hörn som i dag söker skydd här. Vi pratar om människor med allt från vana vid studier på hög nivå och långa utbildningar i sina cv:n till människor som kanske till och med är analfabeter i sitt eget modersmål.

Det finns alltså nyanlända invandrare som redan från början kommer att ha ett försprång bara genom det faktum att de kommer från länder med det latinska alfabetet. Eftersom vi alla är olika som människor finns det naturligtvis nyanlända invandrare som har mer eller mindre lätt för sig att lära sig ett nytt språk. Det är bara att gå till sig själv och ställa sig frågan: Hur lätt har jag att lära mig ett nytt språk med ett helt främmande alfabet?

Därför är det här ytterligare ett i raden av orättvisa förslag från borgerligheten. Återigen väljs vägen som gynnar dem som redan har och har det lätt för sig.

Det är ju faktiskt så att det här systemet med sfi-bonus i första hand ger stimulans till dem som redan har förutsättningar att nå de bästa resultaten, medan de som har störst behov av stimulans riskerar att inte klara av kraven för att få någon större del av bonusen alls. Jag går inte ens in på krångligheterna som reglerar hur, om och varför du kan få en bonus. Det finns att läsa i propositionstexten.

Lärarna har en nyckelroll, och även tiden fram till att jag får börja på sfi-undervisningen spelar stor roll. Därför blir det orimligt och orättvist för oss med ett bonussystem där nyanlända premieras respektive går miste om sin bonus utifrån faktorer de inte själva kan påverka. Att dessutom ge den största bonusen till dem som har de bästa förutsättningarna och den minsta till dem som har det sämsta utgångsläget är helt enkelt för mig som socialdemokrat bakvänd och felaktig logik. Men det är uppenbarligen helt logiskt för borgerligheten.

Regeringen tycks också anse att nyanlända invandrare och flyktingar är lata och omotiverade att lära sig svenska. Det finns faktiskt inte några belegg för att sfi-studerande som grupp skulle vara mindre motiverade att studera än andra studerandegrupper. Statens skolverk påpekade i sitt remissvar att det finns lite kunskap om orsaken till den låga genomströmningen inom utbildningen och om anledningen till avhoppet från sfi. Var femte nybörjare läsåret 2005/06 avbröt sin utbildning. För drygt hälften av dessa saknades uppgift om orsaken till avbrottet. För den andra hälft-

ten var en vanlig orsak till studieavbrottet att den studerande hade fått ett arbete. Vore det då inte lämpligt att försöka analysera vad och varför innan man störtar i väg och försöker sig på någonting som inte omfattar alla och som ingen vet resultatet av?

Vad ni än tror i högern är det inte alltid några extra kronor i fickan eller fler prov som är lösningen på människors vardagsbekymmer.

Herr talman! Vi tillsammans med andra befarar att sfi-bonusen förlänger vägen till jobb i onödan för många. Det är flera remissinstanser som varnar för att sfi-bonusen kan motverka arbetslinjen. Men regeringen trampar på och berättar i propositionstexten att nyanlända invandrare har sämre tillgång till informella nätverk och att diskriminering sker när de ska ut på arbetsmarknaden – utan att ge några svar på möjliga lösningar på just de problemen. Här väljer borgerligheten att stirra sig blind på att språket minsann är lösningen på allt och för alla.

Men det här förslaget löser inte det grundläggande problemet som finns på många håll i landet, nämligen bristande möjligheter att kunna kombinera sfi-undervisningen med ett jobb. Inga svar och inga förslag.

Det är för många nackdelar med sfi-bonus, och därför är en rad remissinstanser med en rad olika argument och ställningstaganden mycket tveksamma till förslaget.

Men mest beklämd blir jag över att den borgerliga regeringen tänker gå så långt i sin orättvisa politik som att ge just försöks- och jämförelsekommunerna ett litet extra tillskott för att höja kvaliteten innan utvärderingen av systemet med sfi-bonus ska ske. Snacka om att försöka rigga resultatet i den riktning man själv vill presentera.

Kasta förslaget i papperskorgen! Det är där det hör hemma.

Herr talman! Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister anser att en betydligt bättre väg är att sätta in kvalitetshöjande åtgärder i undervisningen för alla. Det handlar om fortbildning av sfi-lärare och ökad individualisering av undervisningen för att motsvara behovet hos den som studerar. Framför allt handlar det om bättre möjligheter att kombinera svenskundervisningen med arbete eller praktik. Det handlar också om ökade möjligheter för kommunerna att ha god framförhållning när det gäller planeringen av undervisningen.

Dessutom leder regeringens förslag till mer krångel och byråkrati i de berörda kommunerna, men det verkar inte bekymra den borgerliga regeringen nämnvärt. Regelkrångeldebatten och omsorgen om mindre byråkrati verkar inte omfatta kommunerna och deras verksamhet. Jag är fullständigt övertygad om att det är viktig information till landets alla kommuninvånare och för dem som jobbar i de verksamheterna.

Jag tycker även att den moderatstyrda regeringen borde ha övervägt och grunnat lite extra på varför Länsstyrelsen i Stockholms län inte tycker att förslaget är så himla bra. De uttrycker en oro för att förslaget faktiskt kan öka och cementera fördomar mot gruppen nyanlända. Precis som Länsstyrelsen i Stockholms län funderar jag om inte förslaget kan underblåsa främlingsfientliga krafter och i stället för att bli en stimulans, som borgerligheten tror så starkt på, bli en kvarnsten runt halsen för nyanlända invandrare. Det borde kanske utskottsmajoriteten också ha ägnat eftertanke och tid åt.

Herr talman! De pengar, ca 100 miljoner, som kommer att tas i anspråk för såväl själva bonussystemet som dess administration borde i

stället satsas på att förbättra kvaliteten i hela introduktionen för nyanlända. Mot bakgrund av detta borde riksdagen bifalla motionen och avslå propositionen.

(Applåder)

Anf. 95 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Just när man trodde att den borgerliga regeringen hade förstått att det här med bonusar inte är någon bra idé kommer de dragande med en till. Nu ska det bli bonus för den som är snabb och har goda förutsättningar att göra klart sin sfi-undervisning. Jag ska återkomma till vilken människosyn som ligger bakom den här typen av förslag, men låt mig från början säga att vi från Vänsterpartiets och säkerligen från den samlade oppositionens sida tycker att språkkunskaper är oerhört värdefulla. Det är mycket viktigt att man kan tala språket i det land man vistas och lever i. Man måste ha goda möjligheter att lära sig språket. Det handlar om att komma in i arbetslivet. Det handlar också, minst lika viktigt, om att kunna vara en aktiv demokratisk samhällsmedborgare. För de här sakerna är språkkunskaperna ovärderliga.

Den här diskussionen handlar inte nu, precis som den aldrig någonsin har handlat vid den här typen av diskussioner om krav eller sådant för språkkunskaper, om huruvida språket är viktigt eller inte, utan det handlar om på vilket sätt man uppmuntrar människor att lära sig språk, vilka metoder och vilken människosyn som ligger bakom.

Jag instämmer i det som tidigare sades, att sfi-undervisningen definitivt behöver förbättras. Nu blir inte det här en diskussion om sfi-undervisningen kan förbättras, vilket vi borde ha. I stället försöker man hitta på något slags skenlösningar där man gör den enskilde till ansvarig för huruvida man lyckas med studierna eller inte. Det är ditt fel om du inte lyckas så bra. Det är du som inte får någon bonus, eller det blir du som får en bonus för du var så duktig och ansträngde dig så väl.

Jag ser fram emot kommande diskussioner om sfi och hur den ska kunna förbättras. Det handlar om individualisering. Lärande är en kollektiv process, det är något man gör tillsammans. Men man måste förstås göra det utifrån de egna förutsättningarna och från den nivå som man själv har. Det är stor skillnad på att vara analfabet och att vara akademiker. Man är förstås mer van om man har lärt sig många saker än om man inte gjort det på ett strukturerat sätt.

Samtidigt vill jag inom parentes säga att den fördomsfulla bilden om sfi att man överallt sätter analfabeter och akademiker i samma klass faktiskt inte stämmer med verkligheten. Tillräckligt många verksamheter som bedriver sfi har jag besökt, och det har säkert flera gjort, för att sticka hål på den mytbilden. Våldigt många som sysslar med sfi runt om i landet gör ett väldigt bra arbete. Jag tror att man också ska uppvärdera det. Man ska säga till sfi-lärare att de gör ett värdefullt arbete och försöka höja statusen för sfi-läraryrket. Det är bland det viktigaste man kan satsa på.

Det måste kunna gå – det är den erfarenhet jag har efter att ha besökt många verksamheter – att bättre kombinera praktik, arbete och studier i sfi. Här finns ibland byråkrati som sätter käppar i hjulen. Man måste ha sfi vissa fasta tider på dagtid och kan inte lägga det på kvällar eller på de

tider i veckan då man kanske inte behöver arbeta eller finnas i praktik. Det är när man förstår varför man behöver ett språk och vilken typ av språkkunskaper man behöver som man har lättare att lära sig.

Nu kommer regeringen ändå med det här förslaget trots ett massivt motstånd – det får vi väl ändå säga – från remissinstanserna. Det är inte så där jättemånga som jublar och applåderar av remissinstanserna inför det här förslaget. Det borde stämma till eftertanke. Jag tror inte att ens regeringens förespråkare själva är så där helt övertygade om att det här är ett jättebra sätt att förstärka sfi-undervisningen. Det är därför man kör med en försöksverksamhet. Hade man varit övertygad om att det här är så bra hade man kört på bred front på en gång.

Nej, det här handlar lite grann om att ge till dem som redan har, dem som har de goda förutsättningarna. De som egentligen behöver mest stöd blir utan, i alla fall utan sfi-bonus.

Maria Stenberg har på ett utmärkt sätt gått igenom de argument som finns mot förslaget. Jag vill ändå ägna några sekunder åt den människosyn som ligger bakom. Det är egentligen fråga om ekonomiska incitament som sådant, bonusar, för att man ska kunna göra ett bra arbete, för att man ska vilja göra ett bra arbete, för att man ska vilja lära sig språket. I det här specifika fallet tycks det som högerregeringens företrädare på något vis går omkring med en bild i huvudet: Ja, någonstans där ute finns det många människor, hundratals, tusentals, tiotusentals, vad vet jag, som hellre går kvar på sfi och inte lär sig språket än gör något annat. De tycks finnas där och trivas med att inte ha någon särskild funktion i samhället och inte bidra med något särskilt. De tycker kanske att det är bekvämt att bara läsa sfi lite grann ibland och inte komma vidare. Dem måste vi förstås pressa lite mer, uppmuntra eller pressa.

Här är det både piskan och moroten som förs fram av regeringsföreträdarna emellanåt. Är det inte språkkrav för medborgarskap, som ibland diskuteras, är det bonus i stället – piskan ena dagen, moroten nästa. Men bakom ligger ungefär samma människosyn, som säger att om inte vi pressar eller lockar kan människor inte själva veta sitt eget bästa och lära sig de kunskaper och det språk de behöver kunna.

Vi delar inte den uppfattningen. Vi har en motsatt människoupfattning. Vi ser människor som aktiva, som viljande själva vara en del av samhället. Man vill göra och bidra. Det som vi som politiska makthavare har att göra är att skapa förutsättningar, riva ned diskriminerande hinder och skapa positiva förutsättningar för att människor ska kunna få den aktiva kraft som man har i sig att också ge något resultat.

Jag gör en jämförelse som möjligen kan kännas lite långsökt, men jag tror att den bär. Om man bara för att man gör ett bra jobb får en bonus, vad blir nästa steg för högerregeringen att föreslå? Ska vi ha, för att ta det drastiska, riksdagsledamotsbonus? Det kan man tänka sig om man tycker att riksdagsledamöterna sitter där i sina bänkar och inte gör någonting, eller inte ens sitter i sina bänkar, sitter någon annanstans och inte gör så mycket. Vi kanske ska ha ett system för det. Vi kanske ska lägga upp ett register av antal ställda frågor. Tre ställda frågor ger 500 kronor i månaden. Åtta ställda frågor ger 700 kronor i månaden. Eller kanske efter en mandatperiod räknar man antal anföranden i talarstolen. Hur lång tid? Det är svårt att avgöra – är det kvantitet och kvalitet? Vem bedömer detta?

Jag ska inte låta liknelsen spreta i väg för långt, men det är någonting i detta som ändå väcker till eftertanke. Det verkar som att det alltid är de andra som behöver antingen tvingas eller lockas. Själva behöver vi inte vara med i ett sådant system. Vi vet vad som är vårt bästa. Det är de andra som inte vet det.

Herr talman! Utan att förlänga diskussionen mer än så säger jag att jag tror att man har tänkt fel och yrkar därför bifall till reservationen.

Anf. 96 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det här är en väldigt viktig fråga när det handlar om integrationen i Sverige, och också en väldigt omdebatterad fråga. Tyvärr visar det här förslaget från regeringen på den stora skillnad som finns mellan den rödgröna alliansen och den moderatstyrda borgerliga alliansen när det gäller synen på människor, vilket har beskrivits väldigt väl av de föregående talarna i debatten.

Det är helt obegripligt varför de som har de bästa förutsättningarna ska ha bonus när stödet egentligen borde gå till dem som behöver mest stöd och uppmuntran för att klara studierna, lära sig det svenska språket och lära sig skriva ordentligt. Det är de personerna som behöver mest stöd av samhället.

Då behöver vi, som har sagts tidigare, ha en bättre sfi-undervisning. Den fungerar jättebra på många ställen. Det finns naturligtvis ett par platser där det skulle behöva göras förbättringar, och det är framför allt fråga om att det borde vara mer resurser till lärarna och mer stöd till de personer som har svårt att tillgodogöra sig undervisningen i dag.

Då är det märkligt att regeringen lägger fram en proposition om att just de som redan har bäst förutsättningar, är snabba på att lära sig och känner igen språket ska få en ekonomisk stimulans, det vill säga bonus. Det är mycket märkligt och faktiskt obegripligt.

Det är märkligt inte bara med tanke på den ideologiska skillnaden i synen på sfi och i människosynen, utan också eftersom kritiken från remissinstanserna är ganska omfattande. Man pekar på många av bristerna i regeringens förslag. Det är därför märkligt att regeringen och utskottsmajoriteten bara fortsätter att leverera det här förslaget trots alla invändningar och tveksamheter.

De som kanske har svårast att tillgodogöra sig undervisningen är naturligtvis, tror jag, kvinnor. Kvinnorna behöver mest undervisning. Detta är alltså också en jämställdhetsfråga. Många som kommer till Sverige från vissa regioner i världen behöver mest stöd. Inte minst behöver de stöd för att kunna ta sig hemifrån och vara med på undervisningen. Där måste insatser göras ordentligt. Där finns det nog mycket att göra. Det finns en risk för att de som kommer att gynnas av bonussystemet i hög grad är män, och det tycker vi är fel. Vi ser ingen analys i propositionen om hur stödet kommer att utfalla, utan det är på vinst och förlust.

Man måste också ta individualiseringen i mycket större beaktande. Människor som kommer till Sverige är olika. Det är i väldigt mycket individbaserad undervisning som behövs, även om den måste ske i grupp. Detta tar man inte heller upp i betänkandet eller propositionen. Risken finns för att det är de grupper som varit mest gynnade redan se-

dan de kom hit som kommer att få del av bonusen. Det är, som jag sagt tidigare, inte Miljöpartiets uppfattning att det bör vara på det sättet.

Jag yrkar därför, tillsammans med mina kolleger från Socialdemokraterna och Vänstern, avslag på propositionen och bifall till reservationen.

Anf. 97 REZA KHELILI DYLANI (m):

Herr talman! Undervisning i svenska är något som är helt centralt för ett bra flyktingmottagande och en smidig integration av nyanlända flyktingar och invandrare. Att behärska det svenska språket är kanske den allra viktigaste framgångsfaktorn när det gäller att få ett arbete men även för att man ska kunna leva ett självständigt liv och kunna ha kontakt med det svenska samhället och dess myndigheter.

Speciellt nu i dessa tider av internationell finanskris och varsel på arbetsplatser är det viktigt att vi satsar på grupper i samhället som kan få det svårt. Vi vet av erfarenhet att de som behärskar det svenska språket har en tydlig fördel när det gäller att få arbete. Därför är det viktigt att undervisningen i svenska ses över och förbättras. Sfi-undervisningen har inte fungerat bra. Det tror jag att vi alla är överens om. Detta måste vi göra något åt. Genomströmningen har visat sig vara väldigt låg, och i undervisningsgrupperna har elever med extremt olika kunskapsnivåer blandats. Precis som andra här har påpekat är klasserna blandade, och elever på olika nivåer kommer i samma grupper. De kommer från olika länder och har olika bakgrund när det gäller studier – det finns akademiker sida vid sida med folk som aldrig har fått möjlighet att gå i skolan. Detta har lett till att de med goda förutsättningar inte har lyckats få den stimulans de behöver och till att de med sämst förutsättningar har haft svårt att följa med i undervisningen.

”SFI borde signalera att språket är livsavgörande, nyckeln till deras framtid, att sumpas av den chansen kommer den aldrig tillbaka.” Det är ett citat ur en DN-artikel nyligen. Där kan man läsa om de problem som många invandrare upplever i sin första kontakt med sitt nya hemland Sverige. Denna första kontakt utgörs i många fall av sfi-undervisningen.

Herr talman! Jag har själv träffat flera invandrare som studerat i sfi utan att kunna slutföra utbildningen. Till exempel känner jag en kvinna från Mellanöstern, mer exakt från Afghanistan, som har gått på sfi i Stockholm i 13 år utan att bli klar. Det är katastrof! Det problemet kan vi diskutera senare om ni vill.

Flera av dem som misslyckas i sfi-undervisningen har högskoleutbildning från sitt hemland och är vana vid att studera. Trots detta har de inte kunnat tillgodogöra sig utbildningen. Det visar klart och tydligt att något är fel. Vi måste göra något för att rätta till felet. Att införa sfi-bonus för dem som snabbare klarar av utbildningen är ett sätt att göra eleverna mer motiverade.

Givetvis räcker det inte enbart med att dela ut bonus. Det är vi nog överens om. För att komma till rätta med problemen i sfi-undervisningen ingår i förslaget också att man ska satsa på att höja lärarnas kompetens och att ha ett bra arbete med att sätta tydligare mål i kursplanerna.

Införandet av sfi-bonusen kommer att genomföras som ett test i första omgången. Det är bra. Det ger oss en möjlighet att se om införandet av sfi-bonus är en framgångsrik väg när det gäller undervisningen i svenska

för invandrare. Jag personligen tror och hoppas att sfi-bonusen kan vara en bra morot för nyanlända att snabbare klara utbildningen i svenska.

De senaste åren har med all önskvärd tydlighet visat att invandrings- och flyktingmottagningen inte har varit någon framgångshistoria. Vi måste bryta kollektiviseringen av de grupper som kommer till Sverige, och varje individ måste få de förutsättningar som han eller hon behöver för att kunna komma in i det svenska samhället. Men vi måste även ställa krav på att den nyanlända själv tar ett stort ansvar och lägger ned ett gigantiskt arbete på att faktiskt lära sig svenska.

Herr talman! Det är det svenska samhällets och regeringens ansvar att ge de nyanlända invandrarna och flyktingarna de verktyg de behöver för att få ett arbete i sitt nya land, så att de själva kan klara sin försörjning. Vägen till en framgångsrik integration går via ett eget arbete. För att kunna få ett arbete är det centralt att man behärskar det svenska språket. Det är självklart.

Anf. 98 MARIA STENBERG (s) replik:

Herr talman! I mitt anförande beskrev jag hur uppbyggnaden av sfi-bonussystemet faktiskt gynnar de nyanlända invandrare som har studievana, kanske långa utbildningar med sig från sitt hemland och dessutom kanske har det lätt för att lära sig ett nytt språk. Därför blir min fråga: På vilket sätt anser Moderaterna att ett bonussystem som är uppbyggt så orättvist gynnar dem som har det lite svårare för sig? Systemet bygger ju på att man ska ha det lätt för sig och kunna lära sig snabbt.

På vilket sätt gynnar ett sådant här bonussystem dem som faktiskt har det lite svårare för sig?

Anf. 99 REZA KHELILI DYLANI (m) replik:

Herr talman! Som jag tidigare berättade är det en morot för att kunna motivera dem. De kan få möjligheter att snabbare lära sig svenska.

Jag vet inte när jag slutade sfi, men när jag läste sfi i Sandviken hade folk inte någon riktig framtid att tänka på. Man tänkte: Ja, vi får gå två tre timmar till sfi. Vad kommer att hända? Jag kommer inte att förlora någonting. Jag har 260 timmar på mig att läsa sfi. Då får jag klara det på kanske fyra fem år. Det är på det sättet.

Om jag, när jag läste sfi i Sandviken eller i Borås eller i Malmö, hade haft en bra kursplan – jag kom till Sverige som 18-åring, i dag är jag 42 år – hade det självklart varit mycket enklare för mig att lära mig om det svenska samhället och att hänga med. Det handlar om vad jag har för framtidsplan och så vidare.

Jag tror att detta är en väg att kunna motivera folk att på något sätt snabbare lära sig.

Anf. 100 MARIA STENBERG (s) replik:

Herr talman! Som jag också sade i mitt anförande skiljer sig uppenbarligen vårt synsätt när det gäller människor från Moderaternas synsätt.

Vi tror inte att några extra kronor i en ficka eller några färre kronor där eller några extraprov gör att de människor som kanske skulle behöva ha extra hjälp och extra stimulans får det lättare.

Man ska nu ge försökskommunerna en extra påse pengar för att de sedan ska kunna utvärdera systemet – det är ju också att rigga resultatet efter vad man vill. Men bonussystemet i sig innebär inte någon kvalitetshöjning för gruppen nyanlända invandrare. Det är djupt orättvist. Det gäller ju inte alla. Det gäller bara ett par stycken.

Jag har full förståelse för att man ska ha en plan och att man ska ha goda lärare i sfi-undervisningen. Men bonussystemet i sig garanterar inte det, så jag måste återvända till min fråga: På vilket sätt underlättar det här bonussystemet för dem som faktiskt kanske har det lite svårare än andra att lära sig svenska?

Anf. 101 REZA KHELILI DYLANI (m) replik:

Herr talman! Jag säger det en gång till. Det är en morot. Det handlar om att försöka se över detta, se hur det kommer att fungera i verkligheten. Det är en försöksverksamhet.

Det är bra att vi gör någonting. Det är samtidigt bra att ni anser att ni inte har lyckats sköta sfi:n på ett bra sätt.

Vi hade möte med lärarna, som är en grupp som vi just nu har i skolan i Sverige. De tycker att sfi-bonusarna kan vara en bra väg att motivera folk att snabbare lära sig svenska.

Det är väldigt bra att ni också har kontakt med lärarna och hör hur de tycker att sfi-bonusarna kan vara bra för att motivera nyanlända invandrare. Och det handlar om folk som försökt lära sig svenska för länge sedan och har misslyckats. Och precis som ni har framfört är det många som har slutat. Vi vet inte varför de har slutat med sfi. Vi får möjligheter att kolla varför de har gjort det.

Anf. 102 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om att sfi-undervisningen inte är perfekt i dag och att det behöver vidtas åtgärder för att förbättra den på vissa håll. På vissa håll i Sverige fungerar den väldigt bra. Det skiljer sig från kommun till kommun.

Vi är också överens om att integrationspolitiken måste förbättras, och där finns mycket kvar att göra för att den ska fungera bra.

Jag är därför – det ska jag börja med att säga – tacksam för att det här förslaget från regeringen åtminstone bara gäller försöksverksamhet i 15 kommuner, så att ni inte genomför det i hela Sverige på en gång. Det är jag ytterst tacksam för.

Men jag tycker ändå att man borde avslå förslaget. De som gynnas av det här systemet är ju de som har mest studievana, de som har högre utbildning och de som kommer från länder med det latinska alfabetet. De gynnas av det här systemet. De som missgynnas är andra.

Det är detta jag inte riktigt kan förstå. Jag blir ännu mer konfunderad när du som exempel tar upp en vän från Afghanistan som har pluggat sfi i 13 år.

Hur ska hon kunna gynnas av ett sådant här system? Hon kommer aldrig att få någon bonus – aldrig. Hur motiverar du då denna kvinna att faktiskt försöka lära sig det svenska språket?

Det är här själva grundfrågan är. Det är några grupper som kommer att gynnas, och de får ekonomisk kompensation eller stimulans. Men de

som egentligen mest behöver samhällets stöd för att kunna lära sig språket och få ett arbete och komma in i det svenska samhället missgynnas otroligt mycket med detta system. Det är där jag inte förstår hur ni resonerar.

Anf. 103 REZA KHELILI DYLANI (m) replik:

Herr talman! Problemet för den här kvinnan är inte att hon inte vill studera snabbare. Och problemet är inte att hon inte hade någon utbildning. Problemet är själva sfi-systemet.

Det är inte bara hon som har fastnat. Det finns många sådana här exempel.

Jag känner en kvinna i Spånga som kom till Sverige som 19-åring. I dag är hon 27–28 år gammal och bor i Spånga. Hon läser fortfarande sfi, fast hon har gått två år i universitet i sitt hemland, Iran. Det är därför det är viktigt att öppna vägarna för folk som är snabbare. Hon har inget eget jobb. Hon får inget bidrag. Det enda hon lever på är sin mans lön.

När jag frågar henne vad hon tänker om hon hade möjlighet att lära sig svenska snabbare säger hon: Ja, men det är jättebra. Jag kunde då snabbare klara svenskan och tjäna lite extra bonus.

De här invandrargrupperna är mycket positiva till möjligheten att snabbare avsluta svenskan. Om det finns en sådan grupp som kan lära sig svenska snabbare – och det är inte en liten grupp – undrar jag: Varför inte?

Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att vi blandar ihop några saker här.

Motivationen att lära sig landets språk har nog alla som kommer till ett nytt land. Men i det exempel som du tar upp verkar det mest vara ett organisatoriskt problem. Det handlar om att sfi:n inte fungerar i vissa kommuner och att till exempel lärarna inte är tillräckligt utbildade eller vad det nu kan vara som gör att personer fastnar i sfi:n.

Det handlar ju inte om bristen på motivation. Men hela det här bonus-systemet handlar enbart om att belöna dem som snabbt kan tillgodogöra sig detta.

I stället för att man satsar pengar på det här borde de här resurserna användas till att förbättra sfi-undervisningen och se till att lärarna är bra utbildade, så att man kan ta hand om alla på ett individuellt sätt och ge mest stöd till dem som behöver mest stöd för att lära sig svenska språket. Det handlar om att man ska kunna gå vidare och om att se till att det finns möjlighet att ha språkundervisning och arbete eller praktik samtidigt.

Det är där insatserna behöver göras. Man behöver inte ge ekonomisk bonus och belöning till dem som förmodligen ändå klarar sig.

De som har enklast att lära sig språket kommer ju att klara sfi:n på ett halvår eller ett år utan problem. Då får de pengar, medan de som har verkliga bekymmer och som kanske kommer från svåra förhållanden i sina tidigare hemländer missgynnas totalt av det här systemet och inte får stöd från samhället. Det är det som är den stora nackdelen med det här förslaget.

Anf. 105 REZA KHELILI DYLANI (m) replik:

Herr talman! Under tiden som ni hade makten tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hade ni systemet med att folk kunde gå till sfi och samtidigt gå och jobba. Varför har ni inte lyckats med det? Varför har folk inte klarat att lära sig svenska?

Du säger att det finns problem i vissa kommuner. Jag pratar om hela Sverige.

Jag sade detta som ett exempel. Om du vill kan vi gärna besöka exempelvis Spånga kommun och träffa den här personen. Vi kan fråga henne varför hon inte läste vidare, och vad felet är. Det här är viktigt.

Ni står och säger att det finns möjligheter att hitta praktikplatser och lära sig svenska. Jag vet inte varifrån alla de praktikplatser som ni pratar om ska komma. Men vi tror att det här är en bra början. Vi har undersökt detta och har pratat med folk som tror på det här. Självfallet måste vi satsa på lärarnas kompetens, vi måste ha en bättre kursplan och så vidare. Men jag tror att det är en bra början.

Anf. 106 EVA FLYBORG (fp):

Herr talman! Nu när vi har dragit ned gardinerna och stängt ute solen och mitt plan hem redan har gått tänker jag ta den långa vägen hem, det vill säga faktiskt hålla det anförande som jag hade förberett.

Herr talman! I detta ärende diskuterar vi sfi-bonus – en försöksverksamhet för att stimulera nyanlända invandrare att snabbare lära sig svenska. Det finns en reservation från oppositionen. Jag talar i dag för majoriteten.

Förslaget syftar till att pröva i vilken utsträckning ekonomiska incitament, en så kallad bonus, för deltagare i sfi kan bidra till att eleverna snabbare lär sig svenska och därmed förbättrar sina möjligheter att få ett jobb. Den nya lagen om sfi-bonus föreslås omfatta högst 15 kommuner, och den ska vara frivillig.

För att kunna jämföra effekterna av en prestationsbaserad bonus med andra insatser för att höja kvaliteten på undervisningen föreslår regeringen nu att deltagande försöks- och jämförelsekommuner erbjuds ett särskilt bidrag för kvalitetshöjande åtgärder. Särskilda medel ska också avsättas för att följa upp och utvärdera försöksverksamheten med sfi-bonus.

Vi i majoriteten ställer oss gemensamt bakom regeringens förslag om en sfi-bonus för att stimulera invandrare att på kortare tid uppnå godkänt resultat. Vi välkomnar också regeringens förslag att inledningsvis pröva sfi-bonusen i en försöksverksamhet som ska utvärderas.

Herr talman! Lite bakgrund om sfi och sakernas tillstånd kanske ändå kan behövas.

Svenskundervisning för invandrare, så kallad sfi, är en egen skolform som ingår i det offentliga skolväsendet för vuxna. Sfi styrs liksom andra offentliga utbildningar av lag, förordning och kursplan. Enligt skollagen syftar sfi till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i det svenska språket samt läs- och skrivinlärning i de fall detta behövs. Den som har fyllt 16 år, är bosatt i kommunen och saknar grundläggande kunskaper i svenska språket har därför rätt att delta i sfi. Undantagna är per-

soner som redan tidigare har tillräckligt goda kunskaper i danska eller norska. Deltagandet i sfi är avgiftsfritt, herr talman.

Varje kommun är enligt skollagen skyldig att se till att sfi erbjuds den som har rätt att delta i sfi. Rätten till sfi kvarstår oavsett hur länge individen har bott i Sverige så länge han eller hon saknar grundläggande kunskaper i svenska. Individens språknivå står i fokus för regleringen.

De som har varit länge i Sverige har med andra ord samma rätt att delta i sfi som de som är nyanlända, förutsatt att de saknar grundläggande kunskaper i svenska.

Utbildningen består av tre olika studievägar, 1, 2 och 3, som riktar sig till personer med olika bakgrund, förutsättningar och mål. Jag går inte in på vad de olika vägarna innehåller.

Sedan år 2007 ska sfi omfatta minst 15 timmar i veckan under en fyraveckorsperiod. Undervisningstiden får dock minskas om eleven begär det och det är förenligt med undervisningens syfte.

Herr talman! Hur ser det ut i dag? Av Skolverkets rapport från 2008 framgår bland annat att drygt 65 000 studerande deltog i sfi under läsåret 2006/07, vilket är det högsta antal som har uppnåtts.

Av samtliga studerande var 29 procent flyktingar, 2 procent tillståndssökande och 70 procent övriga invandrare. Av det totala antalet studerande läsåret 2006/07 var 57 procent kvinnor, Ulf Holm, och 43 procent män. Det var alltså en övervikt av kvinnor i sfi-undervisningen, tvärt emot vad man kanske skulle tro i övrigt. Genomsnittsåldern var 33 år för såväl kvinnor som män. Bland de studerande under 2006/07 var arabiska det vanligaste modersmålet. Nästan 60 procent av de studerande 2006/07 hade minst en tioårig utbildning sedan tidigare. 17 procent hade en utbildning sedan tidigare som var sju- till nioårig, och knappt 25 procent hade en utbildning som var sex år eller kortare. En övervägande majoritet hade alltså en lite längre utbildning. Andelen som hade slutat utan att ha fått godkänt eller som avbröt utbildningen var hela 35 procent, dock. Det är ett problem. Ungefär hälften av dem som avbrutit utbildningen hade gjort det av okänd anledning, vilket gör det svårt att dra några slutsatser om orsakerna till att så många faktiskt avbryter sina sfi-studier.

Även i Statskontorets färskta utvärderingsrapport redovisas att för deltagare på studieväg 1 går det i genomsnitt 63 veckor från inskrivning till studiernas avslutande. Motsvarande inskrivningstid för studieväg 2 är 55 veckor och för studieväg 3 är den 31 veckor. Detta är för lång tid, herr talman!

Herr talman! Många nyanlända invandrare har svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Det vet vi. Det gäller i ännu högre grad i den svåra ekonomiska kris som vi befinner oss i just nu. För att kunna etablera sig i Sverige behövs ett fungerande språk. Språkundervisning i svenska är därför en viktig del av introduktionen för våra nyanlända. För alltför många nyanlända invandrare fördröjs inträdet på arbetsmarknaden på grund av att deras studier i svenska tar för lång tid, avbryts i förtid eller aldrig ens påbörjas. Lägg därtill svårigheterna när barnen snabbt kan klara sig bättre i det nya landet och får tolka och följa med sina föräldrar. Barnen blir föräldrar åt sina föräldrar – en svår situation i många familjer.

Därför vill vi nu göra ett försök att tillföra en bonus om man klarar sina studier lite snabbare och därmed ökar sin anställningsbarhet och därigenom också hamnar innanför i stället för utanför det svenska samhället. Inget förslag är naturligtvis perfekt, men jag tror att detta kan uppmuntra fler att faktiskt genomgå undervisningen och andra att göra det lite snabbare. Svenska språket är nyckeln i vårt eget samhälle, och det är bra att regeringen nu tar tag i denna fråga och adderar ytterligare en nyckel på den knippa som vi andra tar för given.

Försöket ska alltså omfatta högst 15 kommuner och vara utformat så att dess effekter kan utvärderas. Det här är viktigt! Det är viktigt att de deltagande kommunerna kan jämföras med kontrollkommuner med så likartade förutsättningar som möjligt vad gäller kommunstorlek, arbetsmarknadsläge, andel flyktingar bland sfi-studerande, de studerandes skolbakgrund och andel nyanlända invandrare i relation till befolkningen – långt, herr talman, men viktigt! Lämpliga kommuner kommer att erbjudas att delta i försöket.

IFAU kommer att få i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten. Regeringen avser därför att ge de medverkande försökskommunerna och de kommuner som deltar i försöket som jämförelsekommuner ett riktat kvalitetshöjande bidrag för sfi.

Kostar det här något, herr talman? Ja, det gör det. Sfi-bonusen kommer att leda till att fler nyanlända invandrare – och det kostar – påbörjar sfi och når resultat snabbare. Det är dock inte möjligt att med någon säkerhet beräkna den totala kostnaden för försöksverksamheten med sfi-bonus. Men med utgångspunkt i beräkningar och antaganden om förbättrade resultat på 20 procentenheter på varje studieväg kan de direkta kostnaderna i försökskommunerna för utbetald bonus inklusive sociala avgifter uppskattas till ca 32 miljoner kronor. För samhället och individen innebär det dock en stor vinst.

För att kunna jämföra effekterna på resultaten med andra kvalitetshöjande insatser erbjuds kommunerna ett särskilt bidrag för kvalitetshöjande åtgärder. Kostnaden för den särskilda kvalitetshöjningssatsningen beräknas till högst 60 miljoner kronor. Lägg till Skolverkets kostnader och en peng för utvärdering så hamnar vi på ca 100 miljoner kronor. Medel som täcker dessa kostnader finns avsatta i statsbudgeten.

Herr talman! God svenskundervisning för invandrare är en nyckel bland flera till att utrikes födda ska kunna etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Det är därför nedslående och oroande att tvingas konstatera att det i dag råder en mycket stor oklarhet om hur väl den nuvarande sfi-undervisningen fungerar. Statskontoret noterar i sin rapport från 2009 att mer än var tredje sfi-deltagare inte har fått något betyg alls tre år efter kursstart. Bland de övriga två tredjedelarna är det bara hälften som uppnått godkänt resultat på den högsta kursen efter tre år.

Samtidigt har Riksrevisionen i sin kritiska rapport funnit att det aldrig har gjorts någon utvärdering av sfi:s effekter över huvud taget, varken när det gäller deltagarnas ställning på arbetsmarknaden eller på andra områden.

Sammantaget är detta mycket bekymmersamt, inte minst ur ett integrationspolitiskt och arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. De resultat i termer av genomströmning av elever med godkänt resultat som framgår av Skolverkets och Statskontorets redovisningar är helt enkelt för dåliga.

Det är också en uppenbar brist att vi inte känner till sfi-undervisningens effekter och resultat. Vi delar därför Statskontorets, Riksrevisionens med fleras uppfattning att åtgärder måste vidtas för att försöka förbättra sfi-undervisningens effektivitet när det gäller att uppnå uppsatta mål. Det är därför mycket bra att regeringen nu lägger fram ett förslag om en sfi-bonus. På det sättet kan man motivera nyanlända invandrare att påbörja sfi så snart som möjligt, bidra till att förbättra deras närvaro i utbildningen och uppmuntra till extra ansträngningar för att snabbt nå godkänd nivå i studierna. Allt detta sammantaget bidrar till att få människor i arbete så fort som möjligt.

Vi noterar också att regeringen avsatt 61 miljoner kronor inom ramen för det så kallade sfi-lyftet för att stärka sfi-lärarnas kompetens.

Samtidigt ska man komma ihåg, precis som Riksrevisionen framhåller, att det är viktigt att inte tillföra sfi-undervisningen ytterligare stora resurser utan att samtidigt förvissa sig om att det går att få information om i vilken grad resurserna kommer att användas på ett sätt som faktiskt förbättrar sfi-undervisningens resultat. Stoppa alltså inte in mer pengar om du inte vet att det ger resultat!

Det svåra statsfinansiella läget understryker enligt vår mening vikten av att staten inte bör använda skattemedel till åtgärder vars effektivitet inte kan bedömas. Därför är det bra att pröva effekterna av den här bonusen i en försöksverksamhet.

Herr talman! Avslutningsvis är det väsentligt att nyanlända till Sverige lär sig svenska så fort det bara går. Utan svenska – inget jobb, utan jobb – ingen delaktighet eller integration.

Just nu är det alltför många som det tar alltför lång tid för att genomgå sfi-undervisningen, eller också hoppar de av undervisningen eller kommer aldrig ens till start. Det duger inte. Regeringens förslag om en mindre bonus, en morot – inte piska – är alltså bra.

Till och med den svårflörtade Riksrevisionen delar regeringens bedömning att en försöksverksamhet med en tydlig utvärdering vore det allra bästa, och det är precis vad vi gör.

Vad tycker då eleverna själva om detta förslag? Det var någon som undrade det tidigare. I en undersökning som gjordes av SCB för bara några månader sedan, så trodde 40 procent av alla elever att de skulle lära sig svenska snabbare om de fick en liten bonus. Om det var ett krav för medborgarskap trodde hela 50 procent att de skulle lära sig svenska snabbare. Det är ändå tänkvärt, herr talman.

Herr talman! För majoritetens räkning yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 107 MARIA STENBERG (s) replik:

Herr talman! Med tanke på den sena timmen och långa debatter ska försöka hålla mig kort och vara snabb. I mitt anförande undrade jag om inte borgerligheten själv hade funderat över det som Stockholms län förde fram när det gäller det här bonussystemet. Finns det inte en risk för att man cementerar fördomar mot gruppen nyanlända invandrare? Därför tänker jag ställa frågan: Hur är det? Har borgerligheten funderat över det som Stockholms län anför som sina betänkligheter när det gäller ett sådant här bonussystem?

Anf. 108 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Det kanske finns någon som vill hinna med sitt plan, så jag ska inte bli långrandig i den här replikduellen. Jag tackar för frågan, men jag håller inte med. Jag vill besvara frågan med nej.

Att man skulle cementera fördomar för att någon lär sig svenska bättre, och dessutom lär sig svenska snabbare och snabbare får ett jobb, verkar ganska orimligt i mina öron. Enligt min tro förhåller det sig precis tvärtom. Det här hedrar jobblinjen, och jag tror att det hedrar både integrationen och säkerheten för våra nyanlända kamrater när det gäller att snabbt komma in i vårt samhälle.

Anf. 109 MARIA STENBERG (s) replik:

Herr talman! Det var nog inte det jag och Stockholms län menade. Jag tror att man uttrycker en oro för att det handlar om att man ska betala dem som har lättast för sig och kanske klarar det snabbast. Det är kanske detta det handlar om när Stockholms län och jag uttrycker att det finns en viss oro för att det här förslaget skulle cementera fördomar.

Det finns flera remissinstanser som har sagt att man inte har utvärderat detta och inte riktigt vet konsekvenserna av sfi-bonusar. Riksrevisionen, som Eva Flyborg själv tog upp, har i texten föreslagit regeringen att man ska göra någon form av kontrollerat experiment på sfi-området för att se om det ger någon effekt. Den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten anser kanske att det här är ett experiment.

Jag tror att man ändå måste fundera över det som Länsstyrelsen i Stockholms län har fört fram. Jag tror inte att människor i allmänhet tycker att det är något problem om de som kommer till Sverige lär sig svenska snabbare och får ett jobb, men ni lägger ju ett förslag där ni faktiskt ska betala dem som har lättast att lära sig svenska. Jag tror att det är detta som det problem och den oro som man uttrycker handlar om.

Eva Flyborg har ju svarat mig att hon inte ser att det finns ett sådant problem. Jag skulle gärna vilja ställa frågan igen. Jag undrar om man inte ändå ser att det kan finnas ett problem med att man just ska betala till enskilda individer i det här systemet.

Anf. 110 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Det finns grundläggande problem med sfi. Där finns enorma problem. Det fungerar bra på vissa ställen och för vissa grupper, men i det stora hela fungerar det inte särskilt bra. Det vet vi alla i den här kammaren, och det vet de invandrare som deltar i sfi. Därför måste vi göra olika saker.

Det är svårt att veta vad man ska göra när det inte finns någon statistik att utgå ifrån. Det har den nuvarande oppositionen på sitt samvete sedan så många år tillbaka. Ni har inte gjort någon som helst utvärdering, vilket gör det svårt att veta vilka åtgärder man ska ta till. Jag erkänner det. Det står till och med i propositionen. Vi vet inte vad man ska mäta emot. Det är av den anledningen som regeringen följer Riksrevisionens rekommendationer att man bör göra ett väl avgränsat försök. Jag tycker att ordet ”experiment” är så dåligt när man har med människor att göra. Det handlar mer om andra saker som man gör i laboratoriet. Vi har kallat det försök i vårt betänkande. Det handlar inte bara om ett avgränsat för-

sök utan också ett med uppföljning och utvärdering. Det är precis det som vi kommer att göra.

Låt mig som hastigast gå in på det som vi har tagit upp några gånger om att är man redan duktig så får man mer betalt. Det är bra om man får en snabbare genomströmning över huvud taget i hela gruppen. Får man en extra snabb genomströmning av dem som är duktiga och de försvinner från gruppen kan man lägga mer tid, resurser och ansträngningar på dem som finns kvar. De får alltså en kvalitativt bättre undervisning av de lärare som finns. De får faktiskt en bättre undervisning.

Det här försöket kommer dessutom att vara upplagt så att om man börjar på en lägre nivå och hoppar över till högre nivå och lär sig mer får man också ta del av den högre bonusen. Där finns ytterligare ett incitament för att snabba på. Som vi såg i den här undersökningen från SCB var det faktiskt 40 procent som trodde att de skulle anstränga sig mycket mer om de fick en liten bonus.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 maj.)

12 § Några frågor om sekretess och tillgång till register

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU9
Några frågor om sekretess och tillgång till register (prop. 2008/09:152).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 20 maj.)

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Motioner
med anledning av skr. 2008/09:90 Nordiskt samarbete 2008
2008/09:U20 av Göte Wahlström (s)
2008/09:U21 av Leif Jakobsson (s)

med anledning av skr. 2008/09:185 En politik för personer med psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning
2008/09:So21 av Ylva Johansson m.fl. (s, mp, v)

Trafikutskottets betänkande
2008/09:TU14 Mål för framtidens resor och transporter

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2008/09:MJU27 Prövning av vindkraft

Socialutskottets betänkande
2008/09:SoU22 Samordnad och tydlig tillsyn av socialtjänsten m.m.

Finansutskottets betänkanden
2008/09:FiU30 Oskäligen krav i börsers regelverk
2008/09:FiU31 Säljstödande finansiering
2008/09:FiU41 Utvidgning av uppdrag för Vasallen AB och överlåtelse
av aktierna i Kasernen Fastighetsaktiebolag

Prot. 2008/09:118
14 maj

Civilutskottets betänkanden
2008/09:CU28 Revisionsutskott m.m. – genomförande av 2006 års revisorsdirektiv
2008/09:CU29 Ändring i lagen om energideklaration för byggnader

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 maj

2008/09:523 Utvecklingen av demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet

av *Anne Ludvigsson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:524 Bildkonstnärernas ersättning för utfört arbete

av *Anne Ludvigsson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:525 Fortsatta övergrepp i Turkiet

av *Yilmaz Kerimo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:526 Kvotering som effektiv metod

av *Gunvor G Ericson* (mp)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:527 Den ekonomiska situationen i kommunerna

av *Monica Green* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:528 Entreprenörskap i skolan

av *Sylvia Lindgren* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:529 Kvotering till bolagsstyrelser

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:530 Könsfördelningen beträffande centrala maktpositioner inom EU

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2008/09:531 Försäljning av Nord Pool ASA

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:532 Ungdomars alkoholvanor

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:533 Bredband i hela landet

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:534 Behovet av en aktiv finanspolitik

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:535 Beredningsunderlaget för FRA-lagen

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:536 Vårdförskörelsen i kommuner och landsting

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:537 Kommuners upphandling av avfallshantering

av *Jacob Johnson* (v)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:538 Försäkringarna i sjukförsäkringen

av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:539 Investeringar i Stockholmsregionens infrastruktur

av *Bosse Ringholm* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:540 Minskning av andelen arbetssökande som har arbetslöshetsersättning

av *Bosse Ringholm* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:541 De arbetslösas möjlighet till utbildning

av *Bosse Ringholm* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:542 Offentlig redovisning av ekonomiskt stöd till partierna

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:543 Kvalitet inom barnomsorgen

av *Pia Nilsson* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:544 Förbifart Stockholm

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:545 Kontraktsförbandens tillgänglighet

av *Anders Karlsson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:546 Vägen till ett fritt och demokratiskt Burma

av *Magdalena Streijffert* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:547 Stöd till trafiksäkerhetsarbetet

av *Marie Nordén* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:548 Alkolås

av *Marie Nordén* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:549 Ohälsa i arbetslivet
av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:550 Svensk närfångad fisk
av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:551 Ombyggnad av Nationalmuseum i Stockholm
av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:552 Gasledningen och fisket i Östersjön
av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:553 Brottsofferjourer med HBT-inriktning
av *Elisebeht Markström* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:554 Kritiskt tänkande, medkännande och kreativitet i grundskolan
av *Eva Selin Lindgren* (c)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:555 Hatbrott
av *Eva-Lena Jansson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:556 Lika ekonomiska bidrag till friskolor och kommunala skolor
av *Mikael Damberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:557 Försäljningen av Vattenfall AB
av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:558 Bredbandsutbyggnad
av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:559 Strategi för försvarsindustrin
av *Peter Jeppsson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:560 Försvarsmaktens prioriteringar
av *Peter Jeppsson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:561 Den framtida Lissabonstrategin och dess innehåll
av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2008/09:562 Tandvårdsreformen och de som är äldre än 65 år
av *Lennart Axelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 maj.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 maj

2008/09:938 Expo 2010 i Shanghai och demokrati i Kina

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:939 Angrepp på HBT-personer i Moldavien

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:940 Stöd till HBT-personer i Uganda

av *Hans Linde* (v)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 maj.

16 § Kammaren åtskildes kl. 18.58.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 32 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,

av talmannen därefter till och med 11 § anf. 94 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Hänvisning av ärende till utskott.....	1
3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 maj	1
JuU17 Straffet för mord m.m.	1
UU16 Internationella frågor om hållbar utveckling och miljö	2
4 § Djurskyddskontrollregister m.m.	2
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU24	2
Anf. 1 HELEN PETTERSSON i Umeå (s)	2
Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	4
Anf. 3 TINA EHN (mp)	5
Anf. 4 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	9
Anf. 5 ERIK A ERIKSSON (c).....	11
Anf. 6 KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	13
Anf. 7 IRENE OSKARSSON (kd).....	14
Anf. 8 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	16
Anf. 9 HELEN PETTERSSON i Umeå (s) replik	18
Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	18
Anf. 11 HELEN PETTERSSON i Umeå (s) replik	18
Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	18
Anf. 13 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	18
Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	18
Anf. 15 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	19
Anf. 16 TINA EHN (mp) replik	19
Anf. 17 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	19
Anf. 18 TINA EHN (mp) replik	19
Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	20
(Beslut fattades under 8 §.).....	20
5 § Enklare och bättre täktbestämmelser	20
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU25	20
(Beslut fattades under 8 §.).....	20
6 § Flyget i utsläppshandeln.....	20
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU26	20
Anf. 20 ALEKSANDER GABELIC (s).....	20
Anf. 21 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	22
Anf. 22 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	23
Anf. 23 STAFFAN APPELROS (m)	26
Anf. 24 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	27
Anf. 25 STAFFAN APPELROS (m) replik	28
Anf. 26 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	28

Anf. 27 STAFFAN APPELROS (m) replik	29
Anf. 28 ALEKSANDER GABELIC (s) replik	29
Anf. 29 STAFFAN APPELROS (m) replik	29
Anf. 30 ALEKSANDER GABELIC (s) replik	30
Anf. 31 STAFFAN APPELROS (m) replik	30
Anf. 32 CLAES VÄSTERTEG (c)	30
Anf. 33 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	32
Anf. 34 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	32
Anf. 35 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	33
Anf. 36 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	33
Anf. 37 KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	34
Anf. 38 LIZA-MARIA NORLIN (kd)	35
(Beslut fattades under 8 §.)	36
7 § Bostadsförsörjningsfrågor	37
Civilutskottets betänkande 2008/09:CU32	37
Anf. 39 JOHAN LÖFSTRAND (s)	37
Anf. 40 EGON FRID (v)	39
Anf. 41 JAN LINDHOLM (mp)	42
Anf. 42 EWA THALÉN FINNÉ (m)	44
Anf. 43 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	46
Anf. 44 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	46
Anf. 45 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik	47
Anf. 46 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	47
Anf. 47 EGON FRID (v) replik	48
Anf. 48 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	48
Anf. 49 EGON FRID (v) replik	49
Anf. 50 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	49
Anf. 51 JAN LINDHOLM (mp) replik	50
Anf. 52 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	50
Anf. 53 JAN LINDHOLM (mp) replik	51
Anf. 54 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	51
Anf. 55 LENNART PETTERSSON (c)	52
Anf. 56 EGON FRID (v) replik	54
Anf. 57 LENNART PETTERSSON (c) replik	54
Anf. 58 EGON FRID (v) replik	55
Anf. 59 LENNART PETTERSSON (c) replik	55
Anf. 60 JAN LINDHOLM (mp) replik	56
Anf. 61 LENNART PETTERSSON (c) replik	56
Anf. 62 JAN LINDHOLM (mp) replik	57
Anf. 63 LENNART PETTERSSON (c) replik	57
(forts. 9 §)	58
Ajournering	58
Återupptagna förhandlingar	58
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	58
MJU24 Djurskyddskontrollregister m.m.	58
MJU25 Enklare och bättre täktbestämmelser	59
MJU26 Flyget i utsläppshandeln	59

9 § (forts. från 7 §) Bostadsförsörjningsfrågor (forts. CU32).....	59
Anf. 64 LARS TYSKLIND (fp).....	59
Anf. 65 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	62
Anf. 66 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	62
Anf. 67 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	63
Anf. 68 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	63
Anf. 69 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	64
Anf. 70 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	64
Anf. 71 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	65
Anf. 72 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	65
Anf. 73 YVONNE ANDERSSON (kd).....	66
Anf. 74 JAN LINDHOLM (mp).....	67
Anf. 75 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	68
Anf. 76 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	68
Anf. 77 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	69
Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	69
(Beslut skulle fattas den 20 maj.).....	70
10 § Hyresrätt och bostadsrätt m.m.	70
Civilutskottets betänkande 2008/09:CU33.....	70
Anf. 79 CHRISTINA OSKARSSON (s).....	70
Anf. 80 EGON FRID (v).....	73
Anf. 81 JAN LINDHOLM (mp).....	76
Anf. 82 EWA THALÉN FINNÉ (m).....	78
Anf. 83 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik.....	79
Anf. 84 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	80
Anf. 85 CHRISTINA OSKARSSON (s) replik.....	80
Anf. 86 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	81
Anf. 87 EGON FRID (v) replik.....	81
Anf. 88 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	81
Anf. 89 EGON FRID (v) replik.....	82
Anf. 90 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik.....	82
Anf. 91 LENNART PETTERSSON (c).....	83
Anf. 92 LARS TYSKLIND (fp).....	85
Anf. 93 YVONNE ANDERSSON (kd).....	87
(Beslut skulle fattas den 20 maj.).....	87
11 § Försöksverksamhet med sfi-bonus	88
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2008/09:AU8.....	88
Anf. 94 MARIA STENBERG (s).....	88
Anf. 95 KALLE LARSSON (v).....	90
Anf. 96 ULF HOLM (mp).....	92
Anf. 97 REZA KHELILI DYLANI (m).....	93
Anf. 98 MARIA STENBERG (s) replik.....	94
Anf. 99 REZA KHELILI DYLANI (m) replik.....	94
Anf. 100 MARIA STENBERG (s) replik.....	94
Anf. 101 REZA KHELILI DYLANI (m) replik.....	95
Anf. 102 ULF HOLM (mp) replik.....	95
Anf. 103 REZA KHELILI DYLANI (m) replik.....	96
Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik.....	96

Anf. 105 REZA KHELILI DYLANI (m) replik.....	97
Anf. 106 EVA FLYBORG (fp).....	97
Anf. 107 MARIA STENBERG (s) replik	100
Anf. 108 EVA FLYBORG (fp) replik.....	101
Anf. 109 MARIA STENBERG (s) replik	101
Anf. 110 EVA FLYBORG (fp) replik.....	101
(Beslut skulle fattas den 20 maj.).....	102
12 § Några frågor om sekretess och tillgång till register.....	102
Försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU9	102
(Beslut skulle fattas den 20 maj.).....	102
13 § Bordläggning.....	102
14 § Anmälan om interpellationer	103
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	106
16 § Kammaren åtskildes kl. 18.58.	106

Tryck: Elanders, Vällingby 2009